

جزئیات خرید الکترونیک کتاب

مراسم رونمایی کارت الکترونیک خرید کتاب امروز (شنبه) در حالی در شرکت سهامی به نشر برگزار می شود که در آن وزاری ارشاد و اقتصاد و جمعی از اهالی قلم حضور خواهند داشت.

در عین حال معاون فرهنگی وزارت ارشاد جزئیات صدور و توزیع کارت خرید الکترونیک کتاب را تشریح کرد.

دکتر محسن پرویز درباره روند توزیع بن کتاب به دو صورت کاغذی و الکترونیک در گذشته و آینده گفت: «بن کاغذی کتاب در گذشته به اشخاص خاصی هدیه می شد، مثلاً به اهل قلم و به فرهیختگان استان ها در جریان نمایشگاه های کتاب استانی مقداری بن کتاب هدیه کرده ایم.»

وی ادامه داد: «تهداها و سازمان ها بن کاغذی را از ما می خریدند و با ما مشارکت می کردند، به این صورت که یک سازمان می آمد و می گفت می خواهم به کارمندانم هدیه فرهنگی بدهم بنابراین ما ۳۰ درصد از هزینه هارامی دادیم و آنها ۷۰ درصد باقی مانده را پول به حساب ما واریز می کردند. به این ترتیب سرمایه گذاری در پرداخت بن کتاب یک سرمایه گذاری مشترک بود.»

۲

دکتر محمدجعفر یاحقی از تازه ترین پژوهش خود می گوید

ناگفته های بیهقی از تاریخ

سایر محمدی: «فرهنگ اساطیر و داستان واره ها در ادبیات فارسی» عنوان جدیدترین کتاب دکتر محمدجعفر یاحقی است که هفته گذشته در ۹۵۰ صفحه از سوی موسسه نشر فرهنگ معاصر - ناشر تخصصی فرهنگنامه ها - به بازار آمد. محمدجعفر یاحقی متولد ۱۳۲۶ فردوس از جنوب خراسان است، دکترای زبان و ادبیات فارسی را در سال ۵۹ از دانشگاه تهران گرفت و پس از آن به عنوان استاد دانشگاه مشهد به کار تدریس مشغول شد. وی در حدود سی عنوان کتاب در حوزه قرآن پژوهی، شاهنامه پژوهی، ادبیات معاصر، ترجمه تاریخ و ادبیات جهان در کارنامه اش دارد. «فرهنگ اساطیر و اشارات داستانی» او در سال ۷۵ کتاب برگزیده سال اعلام شد. سال ۷۶ تصحیح تفسیر «روض الجنان» ابوالفتح رازی به قلم او، کتاب برگزیده ششمین دوره نمایشگاه قرآن معرفی شد. در سال ۷۸ به عنوان استاد نمونه دانشگاه های کشور از وی تجلیل و قدردانی به عمل آمد. دکتر یاحقی در سال های ۶۹ و ۷۰ در دانشگاه توکیو تدریس می کرد و از سال ۷۹ تا ۸۲ در دانشگاه های انگلستان به کار تدریس مشغول بود.

«بهین نامه باستان» خلاصه و شرح بخش هایی از شاهنامه را کار کرده ام. در کار سفرنامه نویسی چند کتاب نوشته ام که «جزیره بی آفتاب» سفرنامه انگلستان من است؛ زمانی که در دانشگاه آنجا تدریس می کردم. بعد خاطرات دوران کودکی ام را تحت عنوان «آن سال ها» در قالب سفرنامه - خاطره نوشته و چاپ کرده ام که جلد دوم آن هم آماده چاپ است. کتاب دیگری در جریان سفر به آسیای میانه به نام «از جیحون تا وحش» به همراه دوستانم آقای سیدی نوشته ام، «راهنمای نگارش و ویرایش» را که تاکنون ۲۵ بار چاپ شده به اتفاق آقای دکتر ناصح منتشر کرده ایم. دو کتاب ترجمه کرده ام که یکی به نام «تاریخ سیسیل در دوره اسلامی» منتشر شد و کتاب دیگر نیز به اسم «تاریخ تفکر هند» به بازار آمد. در زمینه ادبیات معاصر کتاب «چون سبوی تشنه» را نوشته و منتشر کرده ام که شکل تکامل یافته و تغییر وضعیت یافته اش به نام «جویبار لحظه ها» به بازار آمد. مجموعه ای از چند مقاله در ارتباط با فردوسی را هم در کتابی با نام «پاژ، زادگاه فردوسی» به دست چاپ سپرده ام. کتاب دیگر من «فرهنگ اساطیر و داستان واره ها» نخستین بار با تشویق های دکتر غلامحسین یوسفی فراهم آمد. من از دوران دانشجویی در مقطع لیسانس، دانشجوی ایشان بودم و ایشان هم یکی از استادان برجسته دانشگاه مشهد محسوب می شدند. من علاوه بر دوره لیسانس در دوره فوق لیسانس هم با ایشان کار می کردم و ایشان را می شناختم. چند درس ما را ایشان تدریس می کردند.

۱۰

دیدگاه

سمیرا اصلا ن پور

بدرود با بن های کاغذی

در خیرها خواندم قرار است ۱۴ مهرماه مراسم رونمایی از کارت الکترونیک خرید کتاب برگزار شود. درباره این خبر چندین نکته به ذهن می رسد که مهم ترین آنها نشانه گیری گروه هدف توسط مسئولان است. پیش از این و در زمانی که هنوز بن کاغذی کتاب توزیع می شد گلایه های فراوانی به گوش می رسید که اتفاقاً بسیاری از آنها به حق هم بود. عده ای می گفتند چرا این بن ها - اعتبارات - صرف خرید کتاب نمی شود و از مجاری مختلفی به وجه نقد تبدیل می شود؟ ناگفته مشخص است وقتی این اتفاق می افتد تمام برنامه ریزی ها، اختصاص یارانه برای خرید کتاب و هزارویک زحمت دیگر به هدر می رفت. از سویی دیگر این ندای اعتراض شنیده می شد که چرا بن ها به دست آنها که واقعاً استحقاقش را دارند نمی رسد. آنها هم راست می گفتند. هر چند در دو سال گذشته وضعیت بهتر شده بود اما تا پیش از آن من خودم به یاد نمی آورم بن ها واقعاً درست توزیع شده باشد و حداقل به شکلی درست به دست نویسندگان رسیده باشد.

۳

کتابخانه

شنبه ۱۴ مهر ۱۳۸۶
۲۴ رمضان ۱۴۲۸، ۶ اکتبر ۲۰۰۷
شماره ۱۰۱، پیاپی ۷۵۲
۳۲ صفحه، ۱۰۰ تومان

ISSN:1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب

سردبیر: پدram پاک آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۱۰، طبقه چهارم
تلفن: ۵-۶۶۹۶۱۵۱

سازمان آگهی ها: ۲۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

طین نی مولانا در کرواسی

برای نخستین بار زندگینامه، نقد آثار و منتخب اشعار مولوی از شش دفتر مثنوی در زاگرب به زبان کروات منتشر شد. این مجموعه آثار در هشتصدمین زادروز مولوی (۸ مهرماه) در مجله فرهنگی بهار که توسط انجمن فرهنگی هنری پره پرود اداره می شود، انتشار یافته است. رایزنی فرهنگی ایران در زاگرب و انجمن فرهنگی پره پرود با همکاری یکدیگر مطالب این ویژه نامه را تهیه کرده بودند.

ع

قابل توجه مدیران محترم مراکز آموزشی، دبیران گرامین درس شیمی، و کتاب فروش ها

انتشارات قائم مقام فراهانی منتشر کرد

ویرایش جدید کتاب های کار و پرسش های طبقه بندی شده ی شیمی

مولفان: محمد امین لنگامی - کامبیز فراهانی

تلفن ۰۲۱-۷۷۳۷۴۸۸۳ * تلفکس ۰۲۱-۷۷۰۶۲۶۲۶

همچنین: جدول تناوبی فراهانی، AS (نصف A4) و A3 (۷۰ × ۷۰ × ۱۰) توسط این انتشارات به چاپ رسیده و آماده ی ارائه است.

مواد مخدر هم خیلی طالب دارد. خیلی ها هستند که اگر شما مواد مخدر را به آنها دادید، استقبال می کنند و مصرف می کنند؛ اما بعد که معتاد شدند، شما را لعنت می کنند. خیلی ها هستند که اگر مواد مخدر را از آنها بگیرید، ممکن است با شما دست به یقه هم بشوند؛ ولی بعد که با این کار توانستند از آن بیماری نجات پیدا کنند، شما را دعا خواهند کرد. بنابراین، خواست، یک امر مطلق نیست. آن خواستی که بر طبق مصلحت است، مطلوب است. تشخیص مصلحت هم بر عهده آن کسی است که مسئول است.

البته ما نمی خواهیم به مردم بگوییم شما حتماً این کتاب را بخوانید، آن کتاب را نخوانید؛ نه، انواع سلاقی، انواع فکرها، انواع ذهن ها، انواع استعدادها، باید در مقابل خودشان میدان بازی داشته باشند؛ برای این که آنچه را می خواهند بتوانند انتخاب کنند؛ اما آن چیزی که گمراه کننده و فاسد کننده است، ما نباید اجازه بدهیم وارد میدان بشود؛ این وظیفه ماست، وظیفه دولت است، وظیفه وزارت ارشاد است.

اگر فرض کنیم کتابی باشد که در آن، انواع و اقسام دروغ ها به شکل گمراه کننده ای هست، شما هم الان امکان ندارید که به این دروغ ها پاسخ بدهید، این باید جلوی پیش گرفته بشود.

مصاحبه رهبر معظم انقلاب با خبرنگار صدا و سیما، پس از بازدید از یازدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران ۱۳۷۷/۳/۵

۱۱ مقاله به مرحله دوم جشنواره نقد راه یافت

در گروه های فلسفه، منطق، کلام و عرفان تاکنون ۱۵ مقاله به دبیرخانه چهارمین جشنواره نقد کتاب ارسال شده که از این میان، ۱۱ مقاله با تأیید هیئت علمی به مرحله بعد راه یافت.

نقد منبع سهل شناسی (سهل بن عبدالله نستری) نوشته دکتر سیدمحمدطباطبایی بهبهانی (منصور)، اتهام افلاطون یا کورنفورد! نقدی بر یک تفسیر نوشته دکتر سیدمجید صدرمجلس، تحلیل انتقادی نظریه عقول در حکمت متعالیه نوشته دکتر محسن کدیور و مریم سالم، نشانه های خاموش (نقدی بر نشانه شناسی تفسیر عرفانی) نوشته بهمن زهت و دشوارتر از تدریس استادانه نقد و بررسی الحکمه المتعالیه فی الاسفار الاربعه، تصحیح و تحقیق علی اکبر صادقی رشاد! نوشته احمد عابدی عناوین این مقالات است. همچنین نقد و بررسی اشراق هیاکل النور عبدالله صلواتی، ترجمه اسفار اربعه در بوته نقد نوشته عباس نغی، نقدی بر مقاله حاج بکتاش ولی و طریقت بکتاشیه نوشته دکتر هادی عالم زاده و دکتر فهیمه مخبر دزفولی، تشکیک فازی (نقد و بررسی گذار از تشکیک گسسته به پیوسته و از پیوسته به داخل) نوشته رحیم قربانی، نقد و بررسی نظریه افلاطون و انتقادات وارده بر آن با نگاه ویژه بر ارسطو نوشته دکتر عبدالله نیک سیرت و بررسی انتقادی شأن علیت در فلسفه دکارت (نگاهی تطبیقی در مبحث ادراکات) نوشته سیدصدرالدین طاهری عناوین دیگر مقالاتی است که از مرحله اول گذر کرده اند.

آثار برگزیده چهارمین جشنواره نقد همزمان با پانزدهمین دوره هفته کتاب در آبان ماه معرفی می شوند.

جزئیات خرید الکترونیک کتاب

معاون فرهنگی وزارت ارشاد جزئیات صدور و توزیع کارت خرید الکترونیک کتاب را تشریح کرد.

دکتر محسن پرویز درباره روند توزیع بن کتاب به دو صورت کاغذی و الکترونیک در گذشته و آینده گفت: بن کاغذی کتاب در گذشته به اشخاص خاصی هدیه می شد، مثلاً به اهل قلم و به فرهیختگان استان ها در جریان نمایشگاه های کتاب استانی مقداری بن کتاب هدیه کرده ایم.

وی ادامه داد: نهادها و سازمان ها بن کاغذی را از ما می خریدند و با ما مشارکت می کردند، به این صورت که یک سازمان می آمد و می گفت می خواهیم به کارمندان هدیه فرهنگی بدهم بنابراین ما ۳۰ درصد از هزینه ها را می دادیم و آنها ۷۰ درصد باقی مانده را پول به حساب ما واریز می کردند. بنابراین سرمایه گذاری در پرداخت بن کتاب یک سرمایه گذاری مشترک بود.

معاون فرهنگی ارشاد در ادامه افزود: الان برای رفع مشکلات قبلی بن ها به اسم افراد می شود که با این کار مشکلات کم خواهد شد. بن کاغذی یک کالای بهادار بود و گاهی از سیستم خرید کتاب خارج و بدون اینکه به دست افراد برسد تبدیل به پول می شد.

دکتر پرویز ادامه داد: الان این کارت به اسم افراد صادر می شود و وقتی سازمانی می خواهد به کارمندان کارت خرید کتاب اهدا کند درصدی او اختصاص می دهد و درصدی ما و کارت خرید را به اسم کارمندان مربوط خودش یا به اسم برندگان جوایز نهادهای مختلف صادر می کنیم و افراد می توانند از طریق آن کتاب خریداری کنند.

معاون فرهنگی وزارت ارشاد از دانشجویان به عنوان دیگر افراد واجد شرایط دریافت این کارت نام برد و گفت: صدور و توزیع کارت بین دانشجویان وزارت علوم و دانشگاه آزاد هم در حال انجام است و مقداری از این کارت ها هم بین آنها توزیع شده است.

دکتر پرویز درباره عواملی که در این طرح شرکت داشته اند گفت: بانک صادرات بانک عامل این طرح است و خانه کتاب هم به عنوان نماینده مجری از طرف

مایین کار رایگیری می کند. طرف دیگر طرح نیز کسانی هستند که باید به ما فهرست بدهند.

وی سپس درباره تأمین بودجه شارژ کارت هایی که به نهاد یا سازمان خاصی وابستگی ندارند گفت: در بعضی موارد کل سهم را ما خودمان تأمین کرده ایم و در برخی موارد هم مشارکت کرده ایم ولی اصل را بر این گذاشته ایم که بن الکترونیک مثل بن کاغذی به صورت مشارکتی توزیع شود. به این صورت که سازمان های مختلف بیایند و سرمایه گذاری کنند تا حجم سرمایه در گردش در این طرح افزایش پیدا کند.

معاون فرهنگی وزارت ارشاد درباره محدودیت پذیرش افراد متقاضی برای دریافت کارت الکترونیک خرید کتاب هم گفت: بانک عامل براساس فهرست هایی که ما به او می دهیم به صورت دائم در حال صدور کارت است. آخرین مورد صدور کارت هم مربوط به دانشجویان دانشگاه آزاد بوده است.

دکتر پرویز درباره این که کدام یک از نهادها بیشترین درخواست را تا حالا داشته اند گفت: تاکنون وزارت

بهداشت و درمان بیشتر از سایر نهادها درخواست صدور کارت داشته است.

وی در ادامه این گفت و گو درباره تعداد کتابفروشی هایی که به سیستم طرح خرید الکترونیک کتاب تجهیز می شوند گفت: برنامه ما این است که تا ۳۵۰۰ کتابفروشی را به کارتخوان مجهز کنیم و برای شروع طرح فعلاً برای روز افتتاح حدود ۳۰۰ کتابفروشی تجهیز شده است. مرحله اول ۱۵۰۰ کتابفروشی است که تا پایان امسال به دستگاه کارتخوان مجهز می شود.

وی در پایان به فارس گفت: وقتی کاری عظیم می خواهد انجام شود باید شرایط مجری را هم در نظر بگیریم. شاید ۵ میلیون کارت الکترونیک در پایان طرح صادر کنیم و این حجم کار بسیار زیاد است. این روندی است که ما شروع کرده ایم و امیدواریم به مرور زمان تکمیل شود و به نقطه ای برسیم که بتوانیم کلیه کتابفروشی ها را به کارتخوان مجهز کنیم و اساساً خریدمان هم از این طریق صورت بگیرد.

قدردانی رئیس انجمن خوشنویسان از کاتب قرآن نفیس

توضیح داد: چند نفر برای دریافت نظر کارشناسی درباره چاپ قرآن عثمان طه به انجمن خوشنویسان ایران آمدند. به عنوان کارشناس به آنها گفتم که این قرآن به قدری ارزشمند و درخشان است که نگهداری آن در قفسه کتاب گاهی بزرگ نسبت به خود و نیز نسبت به هنر مند عالیه قدری است که پیشینه چند هزار ساله هنری خود را به اثری هنری تبدیل کرده است.

او این هنر را همانند ذخیره ارزی کشور دانست و افزود: متأسفانه ما هنوز دچار غفلت از این هنر متعالی و بی نظیر که به عنوان اعتبار و شناسنامه کشورمان به شمار می رود، هستیم.

امیرخانی ابراز کرد، همکاری مسئولان کشور در ارتقای این هنر متعالی و حضور آنان در این نوع مراسم ها امری ضروری است و استادان عالیه قدر این عرصه، صاحب مسئولیت نیستند که نظر کارشناسانه آنان اعمال شود. بنابراین باید مسئولان کشور که تصمیم گیرنده و تصمیم ساز هستند، در این زمینه همکاری کنند.

به گفته او، زین العابدین اشرف الکتب اصفهانی نقطه تعادل خط نسخ هنر مندان ایرانی است. در گذشته نیز افرادی همچون اساتید ارسنجان، قم و تبریز آثار بسیار قوی و قدرتمندی در هنر نسخ ارائه کردند، اما نقطه و محور تعادل، زین العابدین اشرف الکتب اصفهانی است که زیبایی را با تمام امتیازاتی که باید معرف آن نوع هنر باشد، در خط خود جمع کرده است. رئیس انجمن خوشنویسان ایران بیان کرد: خط زین العابدین اصفهانی دارای تعادل، ملاحظ و شیرینی، قدرت قلم و نزاکت است.

هنری در حوزه کتابت قرآن که ارزش آنها همانند جواهر است، کمتر پی برده ایم.

این استاد خوشنویسی افزود: با انتشار این کتاب، سلیقه، دین و قدرشناسی خود را نسبت به بزرگانی که در این حوزه از هنر مقام شامخی دارند، ادای می کنیم. از سویی دیگر هنرشناسان و کارشناسان بزرگ دنیا به قدر و منزلت این کتاب پی خواهند برد.

امیرخانی با اشاره به انتشار قرآن به خط عثمان طه،

نسخه نفیس قرآن خطی به خط زین العابدین اصفهانی مشهور به اشرف الکتب هفته گذشته در کاخ موزه نیاوران رونمایی شد.

غلامحسین امیرخانی - رئیس انجمن خوشنویسان ایران - در مراسم رونمایی این کتاب، به این که در سال های گذشته میلیون ها نسخه از قرآن کریم منتشر شده، اشاره و اظهار کرد: اگرچه در این زمینه با کثرت رویه رو هستیم، اما به اهمیت آثار درخشنده و ارزشمند

رئیس سازمان دارالقرآن کریم خواستار شد

تشکیل نهادی مستقل برای ترجمه های قرآن

محمد خواجهی رئیس سازمان دارالقرآن الکریم با ضروری دانستن ایجاد نهادی تخصصی برای بررسی ترجمه های قرآن در کشور گفت: قرآن در خانه تمامی خانواده ها یافت می شود و وجود ترجمه و تفسیری که بتواند نیاز جامعه و خواسته های روزانه را پاسخ گوید بسیار ضروری است و ایجاد مرکزی برای پرداختن به ترجمه های قرآن از سوی سازمان هایی مانند سازمان تبلیغات اسلامی که متولی این امور است به شدت احساس می شود.

وی افزایش رویکرد جوانان به قرآن کریم را یکی از عوامل ایجاد مرکزی برای پرداختن به ترجمه های قرآن دانست و تصریح کرد: یکی از معجزات قرآن این است که به نیاز تمامی قشر های جامعه توجه دارد و ایجاد یک نهاد برای ترجمه های قرآن باید به صورت یک تکلیف در دستور کار نهادهای مسئول قرار گیرد.

رئیس سازمان دارالقرآن الکریم همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی را در این موضوع مهم ارزیابی و اظهار کرد: سازمان تبلیغات اسلامی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید با کمک متخصصان در ایجاد این مرکز، حمایت های لازم را از تأسیس آن انجام دهند.

رئیس سازمان دارالقرآن الکریم با توجه به فعالیت نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در امر ترجمه های قرآن افزود: ماه مبارک رمضان بهترین زمان برای ارائه فعالیت های قرآنی و نمایشگاه قرآن به شمار می آید که باید در طول سال به صورت جدی و تخصصی ترجمه های قرآن کارشناسی و در این نمایشگاه ارائه شود.

با اجرای نمایشی در شیراز مولانا، میهمان حافظ می شود

یک کارگردان و بازیگر تئاتر داستان زندگی مولانا را در شیراز به روی صحنه می برد. مجید جعفری کارگردان و بازیگر تئاتر با اعلام این خبر، گفت: قصد دارم نمایش «مولانا» را که به زندگی حضرت مولانا می پردازد در شیراز روی صحنه ببرم.

وی با اشاره به این که این نمایش را محمد ابراهیمیان نوشته است، ادامه داد: این نمایش به ارتباط مولانا و شمس، اندیشه، فلسفه و حکمت در زندگی مولانا می پردازد.

جعفری درباره عوامل دست اندرکار این نمایش گفت: هنوز بازیگران این نمایش را انتخاب نکرده ام، ولی اگر بازیگران مناسبی برای کار در شیراز بیابم، از آنها استفاده می کنم.

وی اضافه کرد: قصد دارم این نمایش را در مکان های مختلف و در کشورهای تازه استقلال یافته اجرا کنم. مجید جعفری سال گذشته نمایش «زکریا» را در تالار وحدت اجرا کرد.

دیالکتیک رئیس جمهوری

افلاطون در رساله سوفیست چهره ای ماندگار و در عین حال بسیار چالش برانگیز از سقراط، این آغازگر تفکر فلسفی به جهانیان می شناساند با مقامی که آن را به عنوان مقام دیالکتیکی - استدلالی می شناسیم.

اما این آموزه تاکنون با وجود کارآمدی خود در ورطه عمل مورد آزمایش قرار نگرفته است و طبعاً تا پیش از این که رئیس جمهوری اسلامی ایران در مقام گفت و گو

شونده در مقابل خبرنگاران و نظریه پردازان سیاسی غرب قرار گیرد، هیچ کس نمی توانست وجوه انضمامی این تفکر را معطوف به گستره وسیع تری چون مناسبات سیاسی و دیپلماتیک در نظر بگیرد. به ویژه آن که دکتر محمود احمدی نژاد با کاربست منطق سقراطی و در مقام یک مقام بلند پایه بارها

پس از نمایاندن تناقض های حاکم بر صورت های جدلی سفسطه جویان در پرونده هسته ای و افشای فنسوسن جدلی و حقیقت گریزانه آنها، به راحتی تمام آموزه هایی را که خود غربیان و سردمداران تفکر لیبرالی بر آن پافشاری می کنند، مورد واکاوی و نقد قرار داده است.

بحث پیرامون این موضوع که اساساً رئیس جمهوری اسلامی ایران امروز با آموزه های منطق سقراطی، مبدع سیاست مناظره ای است، موضوع اصلی اولین شماره «گزارش جمهوری» است که به عنوان ضمیمه فصلنامه تخصصی نامه جمهور از سوی مرکز پژوهش و اسناد ریاست جمهوری منتشر شده است. این شماره از «گزارش جمهوری» توسط مجتبی زارعی به رشته تحریر درآمده است.

دیدگاه

سمیرا اصلان پور

بدرود با بن های کاغذی

در خبرها خواندم قرار است ۱۴ مهرماه مراسم رونمسیاسی از کسارت الکترونیک خرید کتاب برگزار شود. درباره این خبر چندین نکته به ذهن

می رسد که مهم ترین آنها نشانه گیری گروه هدف توسط مسئولان است. پیش از این و در زمانی که هنوز بن کاغذی کتاب توزیع می شد گلایه های فراوانی به گوش می رسید که اتفاقاً بسیاری از آنها به حق هم بود.

عده ای می گفتند چرا این بن ها - اعتبارات - صرف خرید کتاب نمی شود و از مجاری مختلفی به وجه نقد تبدیل می شود؟ ناگفته مشخص است وقتی این اتفاق می افتاد تمام برنامه ریزی ها، اختصاص یارانه برای خرید کتاب و هزار و یک زحمت دیگر به هدر می رفت.

از سویی دیگر این ندای اعتراض شنیده می شد که چرا بن ها به دست آنها که واقعاً استحقاقش را دارند نمی رسد. آنها هم راست می گفتند. هر چند در دو سال گذشته وضعیت بهتر شده بود اما تا پیش از آن من خودم به یاد نمی آورم بن ها واقعاً درست توزیع شده باشد و حداقل به شکلی درست به دست نویسندگان رسیده باشد.

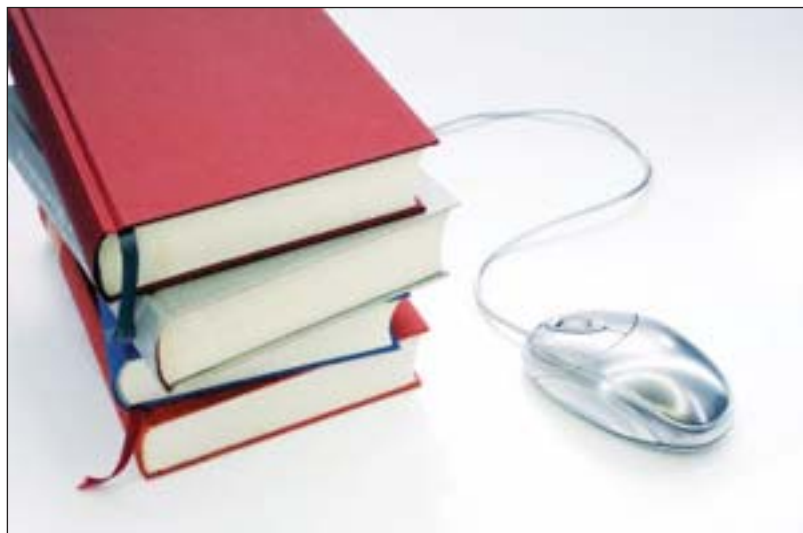
همه این ماجراها درست بود اما وضعیت در این روزها که بن ها الکترونیکی می شوند به چه صورت است؟ به گمان من باز هم باید عنایت بیشتری به توزیع این کارت ها داشت تا واقعاً به دست صاحبان واقعی اش برسد. اگر قرار باشد مثلاً بن ها یا فروخته یا صرف خرید لوازم التحریر و سایر وسایل - غیر از کتاب و منابع مکتوب - بشوند واقعاً فایده ای ندارد. پیش از این با یک حساب سرانگشتی می شد در ۹۰ درصد موارد بن ها صرف خرید چنین لوازمی می شده است.

البته نباید از نظر دور داشت که مسئولان وزارت ارشاد این ماجرا را می دانسته اند که ایده الکترونیکی شدن را مطرح کرده اند اما باید صبر کرد و دید در اجرا چه اتفاقی می افتد. نکته دیگری که در این روزها از زبان افراد مختلفی شنیده ام این است که بعضی ها فکر می کنند نفس توزیع این کارت به معنی نبود اعتبار کافی در نزد مردم برای خرید کتاب است.

اگر این چنین باشد صدور این کارت ها به شدت اثرگذار است. اما در عین حال معتقدم دلیل مردم برای کتاب نخواندن، مالی نیست. مردم پولشان را صرف تفریحات مختلفی می کنند اما برای کتاب هزینه نمی کنند پس دلیل کتاب نخواندن مردم این نیست که پول ندارند بلکه این است که آن را ضروری نمی دانند. منظورم از گفتن این حرف ها این بود که برای کتاب خواندن مردم باید به شکلی گسترده برنامه ریزی کرد.

تنها الکترونیکی شدن بن ها کمکی نمی کند. این اتفاقی است که قطعاً مسئولان وزارت ارشاد به آن فکر می کنند و راهکارهایی می یابند. در پایان باید اظهار امیدواری کرد که اهداف مشخص شده در آغاز طرح محقق شود؛ چه این که رسیدن این کارت ها به افراد ذی صلاح و هزینه شدنش فقط و فقط برای خرید کتاب، دو نکته ای است که به تنهایی لبخند بر لبان آدمی می نشاند و اتفاق مبارکی است.

درخواست ۵۷ دانشگاه برای دریافت بن الکترونیکی کتاب

۵۷ دانشگاه زیرمجموعه وزارت علوم برای دریافت بن الکترونیکی خرید کتاب اعلام آمادگی کرده اند.

رقیه نعمتی، کارشناس همکاری های فرهنگی اداره کل امور فرهنگی وزارت علوم با اعلام این خبر افزود: تا امروز ۹ هزار و ۱۱۰ نفر دانشجوی در بخش امور فرهنگی دانشگاه های خود ثبت نام کرده اند.

وی ادامه داد: در تمام دانشگاه های زیرمجموعه وزارت علوم، حدود ۱۵۰ هزار نفر دانشجوی تحصیل می کنند که امیدواریم در مرحله دوم طرح پس از آسیب شناسی و رفع نواقص موجود، تعداد بیشتری از دانشجویان زیر پوشش طرح قرار گیرند.

نعمتی با اشاره به مزیت های این طرح اظهار داشت: پس از تکمیل اطلاعات هر دانشجو، تنها صاحب کارت می تواند از آن استفاده کند و کارت از زمان شارژ به مدت دو سال اعتبار دارد.

وی تصریح کرد: هیچ محدودیتی برای خرید کتاب وجود ندارد و بانصب سامانه در کتابفروشی ها، دانشجویان به راحتی می توانند کتاب های درسی یا غیردرسی مورد نظر خود را خریداری کنند.

وی خاطر نشان کرد: طبق گفته معاونت فرهنگی وزارت ارشاد، این کارت ها تا یک ماه آینده به دانشجویان تحویل داده می شود.

کارشناس همکاری های فرهنگی اداره کل امور فرهنگی وزارت علوم سقف شارژ این کارت ها را

ارشاد به این بخش نیز توجه ویژه ای داشته باشد. وی درباره چگونگی ثبت نام دانشجویان نیز توضیح داد: دانشجویان می توانند با در دست داشتن کارت دانشجویی خود به مدیریت فرهنگی دانشگاه های محل تحصیل خود مراجعه و پس از تکمیل فرم و پرداخت هزینه مورد نظر به حساب وزارت ارشاد، بن الکترونیکی خرید کتاب خود را در مدت یک ماه دریافت کنند.

۵۰ هزار تومان اعلام کرد و به اینا گفت: آرزوی وجود ندارد که کارت ها حتماً با این مبلغ شارژ شوند و با هزینه های پایین تر نیز می توان از این کارت استفاده کرد.

نعمتی همچنین به لزوم همکاری ناشران با این طرح اشاره کرد و افزود: استفاده از این کارت ها در صورتی که ناشران نخواهند به قیمت کتاب های خود بیفزایند، تاثیرگذار خواهد بود و امیدواریم معاونت فرهنگی

نمایشگاه صنعت چاپ؛ ۹ تا ۱۲ بهمن

نخستین نشست ستاد چهاردهمین نمایشگاه بین المللی صنعت چاپ و بسته بندی هفته گذشته با حضور مدیران مجمع امور صنعتی، اتحادیه صحافان، تعاونی لیتوگراف ها و اتحادیه چاپخانه داران برگزار شد.

رئیس تعاونی لیتوگراف ها با اعلام این خبر افزود: حدود ۱۵ هزار مترمربع فضا برای برگزاری چهاردهمین نمایشگاه صنعت چاپ در نظر گرفته شده و تاکنون ۱۱ هزار و ۷۰۰ متر از این مساحت به ۲۳۵ موسسه داخلی و ۴۲ موسسه خارجی اختصاص یافته است.

چهاردهمین نمایشگاه بین المللی صنعت چاپ ۹ تا ۱۲ بهمن ماه سال جاری در نمایشگاه بین المللی تهران با حضور خانواده بزرگ صنعت چاپ برگزار می شود.

سومین دوره جایزه قیصر امین پور در ایلام

عبدالحسین رحمتی، ابراهیم قبله آرباطان، سجاد اسدی و میلاد عرفان پور موفق به دریافت این جایزه شده اند.

برگزیدگان این جایزه علاوه بر دریافت جوایز نقدی و غیر نقدی، لوح هایی را با امضای دکتر قیصر امین پور به یادگار دریافت می کنند.

شانزدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس اسفند ماه سال جاری در استان ایلام برگزار می شود.

سومین دوره جایزه ادبی قیصر امین پور در شانزدهمین دوره از کنگره سراسری شعر دفاع مقدس برگزار و به نفرات برتر جوایزی اهدا می شود.

اولین و دومین دوره از جایزه ادبی قیصر امین پور در چهاردهمین و پانزدهمین دوره از این کنگره برگزار شد و در آن به نفرات برگزیده جوایزی تعلق گرفت.

تاکنون شاعرانی چون: علی محمد مودب، عباس احمدی، عبدالحمید انصاری نجیب، ندا هدایتی،

روایت هنرهای تجسمی از قرآن

نمایشگاه هنرهای قرآنی «پرتو حُسن» تا روز یکشنبه ۲۲ مهرماه در حوزه هنری برپاست تا مضامین و قصص قرآن مجید را از منظر هنرهای تجسمی به نمایش بگذارد.

به گزارش خبرنگار کتاب هفته، در این نمایشگاه، ۲۶۲ تابلو در رشته های نقاشی، خوشنویسی، نگارگری، تصویرگری و عکس از هنرمندان تهران و بیست شهرستان ارائه شده است.

در حاشیه نمایشگاه «پرتو حُسن»، ۴۰ تابلوی نقاشی از فرزندان شاهد به نمایش درآمده است که همگی از شاگردان غلامعلی طاهری هستند؛ این آثار نیز با الهام از مفاهیم و قصص قرآنی خلق شده اند.

این نمایشگاه که به مناسبت ماه مبارک رمضان برپا شده است، یکشنبه ۲۲ مهرماه با اعلام اسامی برگزیدگان و اهدای جایزه به آنان پایان می یابد.

رونقی دوباره

شیوه و روش جدید و بسیار مدرنی که به عنوان «کارت خرید الکترونیکی کتاب» در ایران پایه گذاری شده است را باید پدیده‌ای فرخنده و خجسته بدانیم.

این شیوه و روش مناسب به سال‌ها سرگردانی اهالی کتاب و مشکلات بن‌های کاغذی پایان می‌بخشد و این روش به روز و منطقی جایگزین مشکلاتی می‌شود که در مورد بن‌های خرید کتاب وجود داشت؛ مشکلاتی از قبیل حجم زیاد، پراکندگی و تک‌رقم بودن آنها.

این شیوه جدید همانند کارت‌های اعتباری در عرصه تجارت که اسکناس را کنار می‌زند و خرید و فروش الکترونیکی را پدید می‌آورد عمل خواهد کرد.

همان‌گونه که در دنیای امروز، حمل اسکناس و فعالیت تجاری از طریق پول واقعی تقریباً منسوخ شده است، امروزه شاهد چنین پدیده‌ای برای اهالی کتاب در ایران خواهیم بود.

علاوه بر این «کارت‌های الکترونیکی خرید کتاب» برای هدیه دادن نیز بسیار مناسب هستند. شما با هدیه دادن آن در واقع کتاب هدیه داده‌اید، اما انتخاب کتاب رابه‌عهده‌گیرنده گذاشته‌اید تا هر کتابی را که به آن علاقه دارد تهیه کند. از طرفی بسیار شایسته است که این کارت‌ها در اختیار اهل قلم قرار بگیرند و به مناسبت‌های ویژه‌ای شارژ شوند.

از طریق فراخوان و یا تشخیص عده‌ای کارشناس، می‌توان چنین کارت‌هایی را در اختیار اهالی کتاب و فرهنگ قرار داد تا از این طریق به قشر کتابفروش و افرادی که از طریق فروش کتاب معاش می‌کنند نیز به این روش، روی خوش نشان خواهند داد زیرا دیگر لازم نیست صبر کنند تا بن کتابی که از خریدار دریافت کرده‌اند به پول تبدیل شود بلکه بدون فوت وقت، پولشان باز می‌گردد.

به هر حال امیدوارم این پدیده در نهایت به فروش کتاب کمک کند و رونقی را در این حوزه موجب شود. چرا که سخت‌نیزمند حل این مشکل هستیم و نیازمند روح تازه‌ای که به بازار کتاب دمیده شود.

اهدای کتابهای قرآنی به مساجد و دانشگاه‌ها

مرکز آموزش سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران ۲۹ کتاب با موضوعات قرآنی و دینی به مناسبت ماه مبارک رمضان منتشر کرد.

این کتاب‌ها با موضوعات نماز، تواضع، توکل، صلح، رحم، روزه، نیایش، پاکدامنی، تقوا، اخلاص، پاک‌زبانی، حق‌انسان، رازداری، سخاوت، قناعت، شکرگزاری، انصاف، یادمرگ، یتیم‌نوازی، توبه، نظم، صداقت، امانت‌داری، محبت، صبر، نظافت، گشاده‌رویی و سلام به منظور اشاعه فرهنگ قرآنی منتشر شده است. هر یک از کتاب‌های این مجموعه در شمارگان بیست هزار نسخه و در مساجد، فرهنگسراها و مناطق شهرداری تهران در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته است.

اصلی‌ترین منابع استخراج مطالب این کتاب‌ها قرآن بوده و در کنار آن از کتاب‌های معتبر دینی مطالبی نقل شده است. در این مجموعه پیامبر اکرم (ص)، ائمه اطهار (علیهم‌السلام)، عرفا، بزرگان و اندیشمندان به عنوان الگوهای معرفی شده‌اند که مردم می‌توانند با پیروی از آنان و تمسک به اندیشه‌هایشان متصف به صفات نیک و ارزشمند شوند.

انتشار جلد یازدهم دانشنامه جهان اسلام

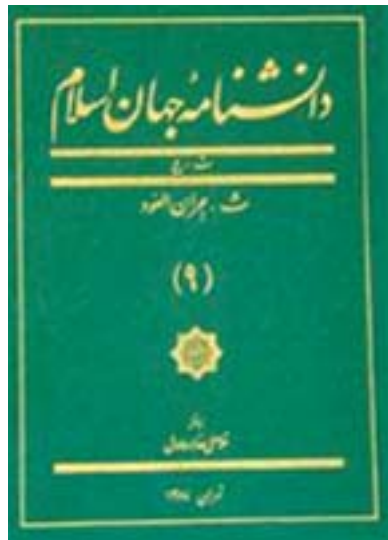
علمی ادبیات، اسلام معاصر، تاریخ، تاریخ علم، جغرافیا، تاریخ اجتماعی، هنر و معماری، فقه و حقوق، فلسفه، قرآن و حدیث و کلام و فقه، مقالاتی را ارائه داده‌اند.

وی همچنین افزود: از مجموع مؤلفان جلد یازدهم دانشنامه، «عباس عبیدی» از عراق، «انیس شیخ»، «شکیل اسلام بیگ»، «عارف نوشاهی» و «فاروق انصاری» از پاکستان، «یان. پ. خندایک» از هلند، «مانوئلا هوگل مایر» از آلمان، «فردریک نیستن» از لندن و «سری رامولا راجسوار سارما» از هندوستان، مؤلفان غیر ایرانی هستند که مقالاتی را برای «دانشنامه جهان اسلام» ارائه کرده‌اند.

مسئول شاخه تاریخ سرزمین‌های اسلامی عرب زبان و آفریقای مسلمان غیر عرب اضافه کرد: مقالات جلد یازدهم از این دانشنامه از حرف ج «جنت» آغاز و به مدخل حرف ج «چشتیه» ختم می‌شود.

به گزارش اینستا، دانشنامه جهان اسلام دایرةالمعارفی است درباره آموزه‌های دین اسلام و تمدن و فرهنگ ملل مسلمان از آغاز پیدایش اسلام تا زمان حاضر و مقالات این دانشنامه که به ترتیب الفبایی تنظیم شده، حوزه وسیعی از علوم و معارف اسلامی را در بر می‌گیرد که طی آن کوشش می‌شود اطلاعات دست اول در ابعاد گوناگون به شکل نظام مند در اختیار خواننده قرار گیرد.

آثاری در تعریف و تقسیم انواع علوم و فنون و بیان موجز اصطلاحات آن‌ها، که کهن‌ترین نمونه‌های آن احصاءالعلوم ابونصر فارابی (۲۶۰-۳۳۹) و مفاتیح العلوم خوارزمی (متوفی ۳۸۷) است.

این تاریخ پژوه خاطر نشان کرد: افرادی که جلد یازدهم دانشنامه را تألیف کرده‌اند، ۱۷۳ نفرند که ۵۰ نفر مؤلفان عضو بنیاد دایرةالمعارف اسلامی، ۹۱ نفر مؤلفان خارج از بنیاد که از استادان حوزه و دانشگاه هستند و ۳۲ نفر مؤلفان جدید در گروه‌های

جلد یازدهم «دانشنامه جهان اسلام» شامل ۲۹۰ مقاله در حوزه معارف، اسلام معاصر، فرهنگ و تمدن، ادبیات و زبان‌شناسی، تاریخ ملل مسلمان، فلسفه و عرفان و تاریخ و جغرافیا منتشر شد.

دکتر «ستار عودی» عضو هیئت علمی بنیاد دایرةالمعارف اسلامی و مسئول شاخه تاریخ سرزمین‌های اسلامی عرب‌زبان و آفریقای مسلمان غیر عرب با بیان این مطلب گفت: دایرةالمعارف نویسی در تمدن اسلامی سابقه‌ای کهن دارد و در دوره‌ای بیش از هزار سال، مسلمانان آثار بسیاری در این زمینه تألیف کرده‌اند. در نهضت علمی عظیمی که از قرن دوم هجری آغاز شد و در قرن سوم و چهارم هجری به اوج خود رسید، دانشمندان مسلمان در همه انواع علوم و فنون تحقیقات عمیق و گسترده‌ای کردند، دانش‌هایی نو پدید آوردند و علوم روزگار خویش را بسط دادند و در هریک از فروع معارف بشری کتاب‌ها و رساله‌ها نوشتند.

وی در ادامه افزود: برای تسهیل مراجعه و نیز تقسیم علوم، که مولود رشد علوم در قرن چهارم و تنوع موضوعات و کثرت آثار علمی بود، نیاز به دوگونه تألیف پدید آمد، یکی تدوین فهرستی از کتاب‌ها و رساله‌های مختلف برای اطلاع از نوشته‌های علوم گوناگون و احوال و آرای علما و مؤلفان در هر علم که الفهرست ابن ندیم (متوفی ۳۸۵) نمونه بارز این گونه آثار است و دیگر، تألیف

توسط سیما فیلم

قصه‌های بایرامی سریال می‌شود

محمدرضا بایرامی خالق قصه‌های ساوالان از ساخته شدن مجموعه‌ای ۱۳ قسمتی براساس آن قصه‌ها خبر داد و اعلام کرد که این سریال حال و هوایی جنگی دارد و قرار است توسط سیمافیلم ساخته شود.

بایرامی با اشاره به اینکه بسیاری از آثار او بر پایه تجربه‌های شخصی نوشته شده است، گفت: «قصه‌های ساوالان حاصل تجارب دوران کودکی من است و اکثر داستان‌های آن از واقعیات سرچشمه می‌گیرد.»

این نویسنده که برای «کتاب کوه مرا صدازد» از قصه‌های ساوالان توانست جوایز «کبرای آبی سوئیس» و کتاب سال سوئیس را از آن خود کند، افزود: «پیش از این نیز دوستانی بدون اجازه و مشورت من، اقتباس‌هایی از این کتاب انجام داده‌اند و من هم خواسته‌ام کار را پیگیری کنم اما تا کنون شکایتی در این مورد انجام نداده‌ام.»

بایرامی که دو سال پی در پی نامزد دریافت جایزه آسترید لیندگرن شده است، در این باره خاطر نشان کرد: «جایزه آسترید لیندگرن پس از نوبل گران‌ترین جایزه ادبی به حساب می‌آید. سال گذشته مرادی کرمانی و من از ایران انتخاب شده بودیم که به دلایلی نتوانستیم جایزه را کسب کنیم. امسال هم من نامزد شده‌ام که سال آینده نتیجه آن عنوان می‌شود. با این همه به نظر من جایزه گرفتن به تنهایی نشانه خوب بودن یک نویسنده نیست.»

این نویسنده سپس به نقش ارتباطات بین‌المللی برای شرکت در مسابقات برون‌مرزی اشاره کرد و گفت: «مشکل بیشتر نویسندگان ما این است که ارتباطات خوبی در زمینه ادبیات ندارند و حتی وقتی یکی از نویسندگان ما جوایزی را دریافت می‌کند، ممکن است تا مدت‌ها متوجه این امر نشود. عکس این اتفاق در سینما افتاده است و به همین دلیل است که کارهای سینمایی ما در حال حاضر در جشنواره‌های مختلف شرکت می‌کند و جایزه می‌گیرند.»

طنین نی مولانا در کرواسی

نخستین بار زندگینامه، نقد آثار و منتخب اشعار مولوی از شش دفتر مثنوی در زاگرب به زبان کرواتی منتشر شد.

این مجموعه آثار در هشتصدمین زادروز مولوی (۸ مه) در مجله فرهنگی بهار که توسط انجمن فرهنگی هنری «پره پرود» اداره می‌شود، انتشار یافته است.

سید احسان قاضی زاده، رایزن فرهنگی ایران در زاگرب با اشاره به اینکه نسبت به آثار مولوی در کشور کرواسی شناخت زیادی وجود نداشته است گفت: با همکاری و پشتیبانی رایزنی فرهنگی ایران و انجمن فرهنگی «پره پرود» به مناسبت روز مولانا مجموعه منسجمی شامل زندگینامه، تحلیل و بررسی آثار مولوی در قالب مصاحبه و مقاله و همچنین ترجمه منتخب اشعار مولوی در یک مجموعه ۵۰ صفحه‌ای و در شمارگان ۲ هزار نسخه چاپ شده است. در تهیه و ترجمه مطالب ویژه مولانا در مجله بهار جمعی از چهره‌های فرهنگی کرواسی و علاقه‌مندان به فرهنگ ایرانی همانند سمیر بگلورویچ، عزرا ایچیچ نوایی، ایلی شفک، رشید حفیظویچ، ولید امامویچ و ازوین جایچیچ همکاری کرده‌اند. ضمن آنکه در تصاویر منتشره مجله بهار از آثار «پرویز تناولی» تصویرگر مشهور ایرانی استفاده شده است.

ماهانما بهار، سال گذشته به عنوان برترین مجله فرهنگی مذهبی توسط وزارت فرهنگ کرواسی معرفی شده بود.

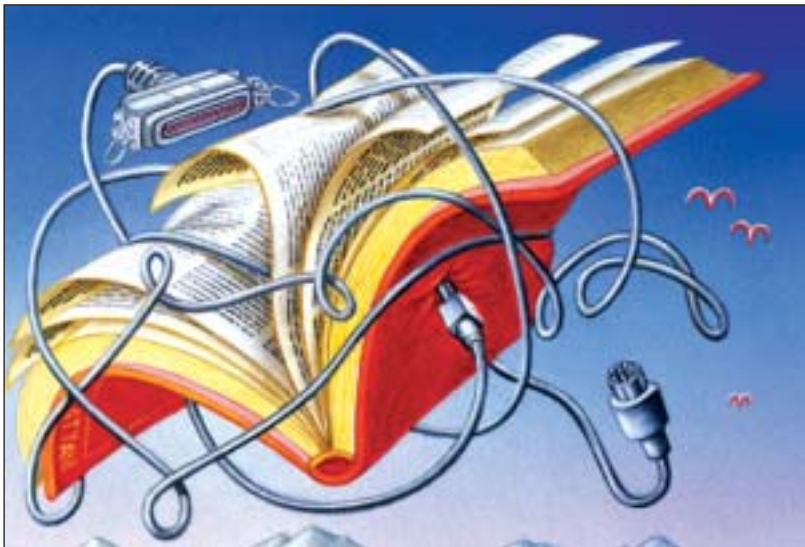
بن الکترونیکی کتاب رسماً وارد بازار شد

این سبد، فقط با کتاب پر می شود

شبکه هزینه اضافی برای کتابفروش به بار نیاورد، چرا که نه؟ وقتی مطمئن هستیم که بن های ارائه شده حتماً صرف خرید کتاب می شود و سودی هم عاید کتابفروشان می کند، چرا نباید از این امکان استفاده کنیم؟ ضمن اینکه اگر این کارت ها قابل خرید و فروش نباشد و فقط برای خرید از کتابفروشی ها استفاده شود، می تواند اثر مثبتی داشته باشد و بازار سیاه بن های کاغذی را از بین ببرد.

اما جعفریه معتقد است جایگزینی بن های کاغذی با بن های الکترونیکی جدید تنها در صورتی موفق خواهد بود که به صورت برابر در اختیار تمام اقشار جامعه قرار گیرد. او می گوید: «چاره کار را باید در عمومی تر کردن این پروژه جست و جو کرد تا فقط اقشار خاصی را در بر نگیرد. اگر توزیع این بن ها به سلامت باشد و افرادی که باید آن را بگیرند، می تواند اثر مثبتی داشته باشد. مشخص است که کتابفروشان هم استفاده از این بن ها را به بن های کاغذی ترجیح می دهند و از این طرح استقبال می کنند.»

طرح بن الکترونیکی خرید کتاب در فاز اول خود در برخی نهادها توزیع شده و آنچنان که از مطالعه اخبار این پروژه بر می آید، در فازهای بعدی بیشتر کتابفروشی های فعال سطح کشور را پوشش خواهد داد و باید دید که چه نکات مثبتی را در رونق بازار کتاب در پی خواهد داشت.

اما محمدعلی جعفریه، مدیر نشر «ثالث» معتقد است که بن های الکترونیکی تفاوت چندانی با بن های کاغذی ندارد. او که کتابفروشی نشرش در راسته کریم خان توسط بانک صادرات ایران به دستگاه کارتخوان بن الکترونیکی خرید کتاب مجهز شده است می گوید: «گمان نمی کنم قرار باشد کارمزدی از کتابفروشان کسر شود بنابراین ممکن است تفاوت خاصی با بن های کاغذی نداشته باشد. اما به هر حال می تواند راحت تر از بن کاغذی مورد استفاده مخاطب و کتابفروش قرار گیرد. مثل کاری که در مورد کارت های اعتباری بانک های دیگر در خیلی از کتابفروشی ها انجام می شود.»

جمشید کارآگاهی، مدیر کتابفروشی «نشر باغ» نیز موفقیت این طرح را منوط به کم نشدن کارمزد در استفاده از این بن ها می داند و می گوید: «بن کاغذی کتاب هزینه ای را به کتابفروش تحمیل نمی کند و به عنوان پول رد و بدل می شود اما اگر قرار باشد به خاطر کارمزد در صدی از پول ناشر کسر شود، هزینه اضافی به بار می آورد. ما چون ناشر هم هستیم، بیشترین سرمایه خود را در بخش کتابفروشی به کار انداخته ایم ولی کمترین سود را از آن به دست می آوریم. کسی که بیشترین ضرر را می کند و آخرین حلقه اتصال چرخه نشر با مخاطب هم هست، کتابفروش است و عادلانه نیست که به خاطر بن الکترونیکی، در صدی هم از او کسر شود. البته امیدوارم این پروژه، چنین نقطه ضعفی نداشته باشد.»

حذف بازار سیاه بن

مثبت ترین نکته ای که می توان برای بن الکترونیکی خرید کتاب متصور شد، حذف بازار سیاه بن های کاغذی است. شبانی می گوید: «اگر در کنار بن ها و کارت های خرید دیگری که به کارمندان می دهند، بن الکترونیکی خرید کتاب نیز به آنها داده شود، می تواند تاثیر خوبی بر بازار کار کتابفروشان داشته باشد. بن های کاغذی قابلیت فروش در بازار سیاه را دارد اما اگر بن های جدید فقط برای استفاده در کتابفروشی ها به مردم ارائه شود، اگر کتابخوان هم نباشند، پایشان به کتابفروشی ها باز می شود و اگر بیایند ممکن است در ابتدا از محصولات جانبی کتابفروشی ها استفاده کنند اما به مرور زمان به کتاب هم علاقه مند می شوند و این مسئله می تواند در گسترش کتابخوانی مفید واقع شود.»

سلطانی نیز می گوید: «تابه حال ترندهای بسیاری

طرح «بن الکترونیکی خرید کتاب» به مرحله نهایی رسید. مطابق آمار سامانه الکترونیکی خانه کتاب، در حال حاضر ۲۸۷ کتابفروشی در سطح تهران و شهرستان ها به دستگاه های کارتخوان این بن الکترونیکی مجهز شده اند و تا کنون ۴۸ هزار و ۷۸۰ کارت بین نهادهای فرهنگی گوناگون پخش شده است و تعدادی از دانشجویان و طلاب حوزه علمیه قم نیز آن را دریافت کرده اند. قرار است این طرح امروز (۱۴ مهرماه) به بهره برداری برسد. گزارش زیر تلاش می کند درباره مزیت های جایگزینی بن الکترونیکی به جای بن های کاغذی و نکات قوت و احیاناً ضعف آن، از منظر برخی ناشران و کتابفروشان به مطرح کردن نکاتی بپردازد که سخن گفتن از آنها در آستانه عملی شدن این طرح، خالی از لطف نیست.

سال ها بود که کتابفروشان تهران با پدیده ای به نام بن کتاب سر و کار داشتند که تنها از طریق بانک رفاه کارگران قابل نقد شدن بود. اما این یک روی سکه بود. روی دیگر سکه بازار سیاه راسته کتابفروش های خیابان انقلاب بود که در آن، برخی دلالت بن های کتاب را با قیمتی پایین تر از ارزش آن خریداری می کردند و پول آن به درستی در چرخه نشر خرج نمی شد.

سیاوش شبانی، مدیر کتابفروشی «داروک» در خیابان لارستان در این باره می گوید: «علاوه بر اینکه بن کتاب می توانست براحتی تقابلی از کار دربیاید و راهی برای شناختن آن وجود نداشت، بن های کاغذی در راسته انقلاب خرید و فروش می شد و همین حالا هم می شود! شیوه کار ما درباره بن کاغذی این است که بن را از مشتری می گیریم و سر ماه به یکی از پخش های هابی می دهیم که بن ها را قبول می کند. راه دیگر هم این است که این بن ها را با مهر و امضای کتابفروشی از طریق یکی از شعب بانک رفاه کارگران نقد کنیم. بنابراین بن کاغذی مشکلاتی هم برای کتابفروش ها ایجاد می کند که شاید بن الکترونیکی خرید کتاب این مشکلات را نداشته باشد. البته باید دید که در عمل چه اتفاقی می افتد.»

پژمان سلطانی مدیر داخلی کتابفروشی «انتشارات ویستار» نیز می گوید: «فکر می کنم جایگزینی بن الکترونیکی به جای بن های کاغذی به نوعی به نفع کتابفروشان خواهد بود. در مورد بن های کاغذی با مشکل به حساب گذاشتن بن ها روبرو بودیم و چون بانکی به جز بانک رفاه آن را نمی پذیرفت، به سختی به پول تبدیل می شد. به طور مثال چند وقت پیش یکی از نهادها با بن کتاب یک میلیون تومان از ما خرید کرد و من ناچار شدم یک روز تمام یک نیرو را به کار بگیرم که تمام بن های ارائه شده را مهر و امضا کند تا قابل نقد شدن در بانک رفاه باشد! اما اگر بن های الکترونیک به صورتی عمل کند که پول آن مستقیماً به حساب کتابفروشی منظور شود، می توان اثر آن را مثبت ارزیابی کرد.»

او موفقیت این بن های الکترونیکی را مشروط به ارتباط آنها با بانک های عضو شبکه شتاب می داند و می گوید: «البته این مسئله به شرطی موفقیت آمیز است که این بن ها در صورت اتصال به شبکه شتاب، توسط خانه کتاب به صورتی کدگذاری شود که فقط در کتابفروشی ها قابل استفاده باشد و نتوان از طریق آن از فروشگاه دیگری خرید کرد.»

فراخوان

جایزه ادبی «پروین اعتصامی»

Invitation for "Parvin Etesami" Literary Prize

سومین دوره ی جایزه ی ادبی «پروین اعتصامی» با مشارکت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مؤسسه خانه کتاب ایران، ۲۵ اسفند ماه سال جاری همزمان با روز بزرگداشت «پروین اعتصامی» برگزار می شود. این جایزه ویژه ی بانوان اهل قلم در عرصه آثار ادبی است که در دو رده سنی بزرگسال و کودک و نوجوان اعطا می شود. دوره سنی بزرگسال موضوعات: شعر، داستان بلند، مجموعه داستان، نقد و پژوهش، نمایش نامه، ترجمه و پایان نامه در دستور کار داوری و ارزیابی قرار دارد و در رده سنی کودک و نوجوان آثار تالیفی در حوزه داستان و شعر مورد نظر است. لذا از تمامی بانوان اهل قلم در حوزه ادبیات اعم از مؤلفان، شاعران، پژوهشگران و منتقدان زن ایرانی و مسلمان خارجی که آثارشان برای نخستین بار در سال های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ به زبان فارسی و دیگر زبان های زنده ی دنیا چاپ و منتشر گشته است، دعوت می شود و نسخه از آثار خویش را به دبیرخانه ی د انمی این جایزه ارسال نمایند.

مهلت ارسال آثار: ۳۰ مهرماه ۱۳۸۶

نشانی دبیرخانه: تهران، خ انقلاب، بین
 فلستین جنوبی و برادران مظفر، پلاک
 ۱۷۸، طبقه اول، تلفن: ۶۶۹۶۱۳۶

www.parvin.ir

تبلیغات شهری رایگان برای کتاب

تولیدکنندگان کالاهای مختلف در دنیای امروز برای این که از دیگر رقبای خود عقب نمانند دائم به دنبال کشف راه های جدید تبلیغات و معرفی محصولات خود هستند.

در این روزگار تبلیغات به قدری مهم و تاثیرگذار شده که برای آموزش آن کلاس های مختلف و تخصصی در معتبرترین دانشگاه های جهان تعریف و راه اندازی شده است.

این که مارک لباسمان چیست یا این که با وجود تنوع بالای مواد غذایی موجود در بازار کدام را انتخاب می کنیم نتیجه تبلیغاتی است که ما بدون آن که بخواهیم تحت تاثیر آنها هستیم؛ تبلیغاتی که از رادیو و تلویزیون پخش می شود، تبلیغاتی که به صورت محیطی ارائه می شوند، تبلیغات موجود در مطبوعات و... که معرف کالاهای و محصولات مختلف هستند تا هر چه زودتر برای خودشان مشتری پیدا کنند. اما در این میان اگر به این نکته قائل باشیم که کتاب نیز یک کالای مصرفی است این سوال مطرح می شود که چقدر به تبلیغات آن از طرف تولیدکنندگان توجه شده است؟

البته این گزارش با توجه به گستردگی مدل های تبلیغات صرفا به تبلیغات محیطی توجه دارد که در ایران عمدتاً به صورت استفاده از بیلبورد رایج است. گرچه هزینه تبلیغات به این صورت بسیار از آن تر از تبلیغات در صدا و سیماست اما همین روش نیز برای بسیاری از ناشران مقرون به صرفه نیست و صرفاً تعداد انگشت شماری از ناشران پرکار و البته پر درآمد از بیلبوردها و تابلوهای تبلیغاتی سطح شهر برای معرفی خود و آثارشان استفاده می کنند.

هزینه های بالا

عباس علمی کتابفروش و مدیرمسئول نشر البرز با ذکر این مطلب که طی سال ها فعالیت در حوزه نشر، روش های مختلفی را برای تبلیغات کتاب تجربه کرده است می گوید: «ما عمدتاً آثارمان را در نشریات مختلف معرفی می کنیم و گاهی اوقات هم از تبلیغات در رادیو بهره می گیریم اما متأسفانه آن قدر که باید از تبلیغات به این صورت نتیجه نگرفته ایم.» علمی که معتقد است یکی از بهترین روش های تبلیغات، استفاده از حضور نویسنده در برنامه های مختلف است اضافه می کند: «در برنامه های رادیویی یا تلویزیونی زمانی که کتابی معرفی می شود اگر خود نویسنده حضور داشته باشد و درباره کتابش حرف بزند نتیجه اش بهتر خواهد بود.»

هزینه های موردنیاز را پرداخت کنیم.» این کارشناس روابط عمومی اضافه می کند: «البته با توجه به طیف گسترده مخاطبان کتاب های کمک درسی معمولاً ناشران این گونه از کتاب ها از تبلیغات نتیجه خوبی می گیرند.»

وی در پاسخ به این سوال که بازتاب و تاثیر تبلیغات محیطی چگونه است می گوید: «تبلیغات محیطی در مقایسه با تبلیغات در صدا و سیما ارزان تر است و در عین حال اجاره تابلوها و بیلبوردهای سطح شهر این فرصت را فراهم می کند که تبلیغات متنوع و متفاوت به راحتی، با سرعت و با هزینه ای پایین اجرا شوند.»

محدودیت داریم

اگر بخشی از اعتبار پارانه نشر امسال که به تبلیغات کتاب اختصاص دارد برای ایجاد تابلوهای معرفی کتاب صرف شود شاید به زودی در کنار معرفی کتاب های درسی و کمک درسی، بر روی تابلوهای دیوارهای شهر بتوانیم کتاب های دیگری را نیز ببینیم.

گفتیم شاید و البته باید تاکید کنیم که همین شاید نیز با دشواری هایی روبه روست، چرا که احمد عطارد مدیر تبلیغات فرهنگی سازمان زیباسازی شهر تهران افزایش هرگونه تابلو و بیلبورد را در سطح شهر ممنوع می داند. وی ضمن اشاره به وجود دو مدل مجوز تبلیغات محیطی برای کتاب می گوید: «گاهی با درخواست مجوز تبلیغ کتاب مواجه می شویم که می خواهد موضوع، فرهنگ یا مقوله ای را مطرح کند. بدون آن که ناشر تبلیغ شود، مثلاً مجوز کتابی که تبلیغ سلامتی می کند به صورت رایگان اعطا می شود اما زمانی که ناشر و کتاب تبلیغ شود هزینه دریافت می کنیم.»

عطارد در پاسخ به این سوال که چرا فضای بیشتری برای تبلیغ کتاب فراهم نیست می گوید: «در حال حاضر ۴۰۰ تابلوی اختصاصی برای تبلیغ مقولات فرهنگی و ۱۵ درصد از کل تابلوهای سطح شهر نیز برای تبلیغات این گونه مسائل وجود دارد و با توجه به وجود ۵۶ مناسب تقویمی و ده ها مناسب دیگر که باید به آنها توجه داشته باشیم فضای محدودی برای تبلیغات کتاب باقی می ماند.»

وی در عین حال به تعرفه متری ۸۰۰ تا ۱۸۰۰ تومان برای هر روز تبلیغات اقلام فرهنگی به صورت محیطی اشاره می کند و می گوید: «اگر سایر مراکز فرهنگی متولی چاپ و نشر اقلام تبلیغاتی باشند ما هم مجوز رایگان تبلیغات کتاب می دهیم.»

انتشار کارت اعتباری یا بن ارزشی خرید کتاب در نظر گرفته شده است.

در عین حال به گفته دکتر محسن پرویز معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شیوه های دیگری نیز برای جایگزینی پارانه کاغذ در سال ۱۳۸۶ اجرا خواهد شد.

یکی از شیوه هایی که وی از آن یاد می کند مقوله تبلیغات کتاب است.

سهام دیگران از تابلوها

با نگاهی به بیلبوردها و تابلوهای سطح شهر - البته آنهایی که کتاب یا انتشاراتی را تبلیغ می کنند - به راحتی می توان دریافت که اغلب این تبلیغات در دست ناشران حوزه کمک درسی و دانشگاهی است و به ندرت ناشری خصوصی و حتی دولتی رادیده ایم که کتابی را به صورت محیطی تبلیغ کرده باشد.

مدیر روابط عمومی یکی از این ناشران که معتقد است تبلیغات برای اثرگذاری موردنظر باید متنوع و متکثر باشد می گوید: «ما برای آن که بتوانیم نتیجه خوبی از تبلیغاتی که انجام می دهیم بگیریم از همه امکانات مانند صدا و سیما، مطبوعات و بیلبوردها استفاده می کنیم.»

وی که هزینه تبلیغات برای اقلام فرهنگی و کتاب را بسیار بالا می داند می گوید: «با توجه به رقابتی که بین ناشران کمک درسی وجود دارد ناگزیر هستیم

وی در ادامه می گوید: «این اتفاق را در همایش ها، برنامه ها و حتی جشن هایی که در اماکن عمومی برگزار می شود نیز می توانیم شاهد باشیم.» وی اضافه می کند: «چه اشکالی دارد در چنین برنامه هایی از پوستر یا تابلوی معرفی تعدادی کتاب استفاده شود و در عین حال خود نویسنده نیز حضور داشته باشد.»

آثار نشر البرز تاکنون به صورت محیطی تبلیغ نشده است و علمی درباره معرفی نشدن آثار این انتشارات در بیلبوردها و تابلوهای شهر، موضوع بالا بودن هزینه هارا مطرح می کند و می گوید: «عمده ناشران، توانایی اجاره تابلوها را ندارند و مسئولان فرهنگی باید برای ایجاد این امکان تدبیری جدی بیندیشند.»

امیدوار به آینده

چند سالی است از طرف برخی مراکز دولتی حمایت هایی در خصوص تبلیغات کتاب صورت می گیرد که نمونه اش تخفیف ۲۰ تا ۵۰ درصدی صدا و سیما در این زمینه است، علاوه بر این به نظر می رسد رویکرد جدید وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمینه توسعه فرهنگ مطالعه نیز بتواند بر امر تبلیغات کتاب موثر باشد.

امسال ۸۶۱ میلیارد ریال اعتبار به پارانه نشر اختصاص یافته که ۷۰ درصد از این اعتبار برای

فراخوان بیست و پنجمین دوره کتاب سال

بیست و پنجمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در بهمن ماه ۱۳۸۶ برگزار می شود. بر این اساس دبیرخانه «کتاب سال» از کلیه پدیدآورندگان، مترجمان، مصححان و ناشران دعوت می کند آثار خود را که برای اولین بار در سال ۱۳۸۵ منتشر کرده اند برای شرکت در مسابقه کتاب سال تا پایان شهریورماه به نشانی زیر ارسال کنند.

تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان فلسطین و صبای جنوبی، ساختمان شماره ۱۱۷۸، خانه کتاب، طبقه دوم

شماره تماس: ۶۶۹۶۶۱۳۹ پست الکترونیکی: Ketabsal@Ketab.org.ir

www.Ketabsal.ir

همراه با نمایشگاه قرآن

میهمانی زیر نور آیه ها

این موضوع حکایت از توجه والدین به مقوله آموزش و ارتباط فرزندان با قرآن دارد و ایجاد فضاهایی مستقل و اجرای برنامه های مختلف و متنوع برای کودکان و نوجوانان توسط مسئولان نمایشگاه بین المللی قرآن کریم نیز پاسخ به نیاز این بخش از مخاطبان نمایشگاه بود.

اما در کنار این فضاها، شاهد حضور و فعالیت سازمان ها و مراکز بودیم که نظر خانواده ها، کودکان و نوجوانان را به برنامه های قرآنی جلب می کردند، مراکز که هر کدام با اجرای برنامه های مختلف قرآنی در محل نمایشگاه و همچنین معرفی عملکرد و برنامه های خود در طول سال زمینه ارتباط بیشتر خانواده ها و فرزندان را با قرآن فراهم می کنند که از جمله این مراکز فرهنگسرای قرآن، دارالقرآن کریم، موسسه ترویج فرهنگ قرآنی و ... بودند.

در این میان حضور آموزش و پرورش در نمایشگاه قرآن کریم و برپایی نشست های مختلف و ایجاد کارگاه های تخصصی برای والدین، نوجوانان و حتی معلمان و فرهنگیان بسیار قابل توجه بود.

فعالیت آموزش و پرورش در پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به چندین بخش تقسیم بندی می شود که از جمله آنها برگزاری نشست های تخصصی آموزش قرآن و کارگاه های مرتبط، برپایی نشست های مشاوره، آموزش قرآن برای خانواده ها و معلمان با حضور کارشناسان و مولفان کتب درسی، اجرای مسابقه اینترنتی با عنوان پیام وحدت، ارائه نشریه تخصصی رشته آموزش قرآن و رشد معارف به فرهنگیان و ... بود.

کارگاه آموزش حفظ قرآن دوره پیش دبستانی از

«نمایشگاه قرآن کریم، رویدادی است که بخشی از عظمت قرآن کریم را به تصویر می کشد.» وی افزود: «به نظر من هر چه برای قرآن وقت صرف کنیم باز هم دین خود را ادا نکرده ایم و هر چند در سال های پس از انقلاب اسلامی کارهای زیادی انجام شده است اما باید بیش از این به فعالیت های قرآنی توجه نشان دهیم.»

هاجر تحریری نیک صفت نماینده مردم رشت در مجلس شورای اسلامی نیز گفت: «در این دوره نمایشگاه، به لحاظ ارائه آثار هنری با کارهای زیباتر و خلاقانه تری روبه رو بودیم.» وی افزود: «بخش های مختلف نمایشگاه مانند بخش پژوهش و تحقیقات برای کسانی که اهل تحقیق درباره قرآن هستند پایگاه بسیار خوبی به شمار می آید.»

جواد آریمن منس نماینده مردم مشهد در مجلس شورای اسلامی گفت: «نمایشگاه امسال به قدری گسترده و بزرگ بود که موفق نشدم از همه بخش های آن بازدید کنم.» وی در ادامه گفت: «یکی از دلایل موفقیت نمایشگاه، بهره گیری از افراد اهل قرآن، متخصص و صاحب نظر است.»

عبدالعزیز حکیم رئیس مجلس اعلاي اسلامی عراق، محمد باقر قالیباف شهردار تهران، مرتضی طالبی عضو شورای اسلامی شهر تهران و حجت الاسلام محمدی عراقی از دیگر چهره هایی بودند که از نمایشگاه قرآن بازدید کردند.

قرآن، فرزندان و خانواده

یکی از نکات قابل توجه درباره نمایشگاه قرآن کریم، حضور خانواده ها همراه با فرزندانشان بود که

روشن است باید برنامه ریزی در این زمینه به گونه ای صورت گیرد که این رخداد بی بدیل هر سال پربرتر و تاثیرگذارتر از سال قبل برپا شود.

امسال تلاش شده بود تا شاهد نمایشگاهی موفق تر از سال های قبل باشیم و البته نظر و دیدگاه بسیاری از مراجعان و همچنین مسئولان بازدیدکننده از نمایشگاه نیز مؤید این موضوع است.

محمدحسین صفارهرندی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بازدید از نمایشگاه قرآن ضمن اشاره به این مطلب که نمایشگاه پانزدهم به لحاظ محتوا بسیار غنی تر از دوره های گذشته است، گفت: «دشمنان با عناوین مختلف می کوشند تا میان امت اسلامی تفرقه بیندازند و پیش از این اتهاماتی به شیعیان می زدند که در عصر ارتباطات معنا و مفهوم خود را از دست داده است.» وی افزود: «این نمایشگاه و دیگر کارهایی که در حوزه قرآن انجام می گیرد همه این اتهامات را باطل کرده است. ملت ایران با انقلاب اسلامی خود بهترین حرکت قرآنی را انجام داده است.»

علی اکبر اشعری مشاور فرهنگی رئیس جمهوری نیز برگزاری نمایشگاه قرآن را یکی از ثمرات ارزشمند انقلاب اسلامی ایران دانست و گفت: «در کشور ما به دلیل گرایش گسترده مردم و علاقه مندی آنان به قرآن شاهد برگزاری انواع فعالیت های قرآنی در سراسر کشور هستیم.»

همزمان با برپایی پانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم برخی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز از این محل دیدار کردند.

حمیدرضا فولادگر نماینده مردم اصفهان در مجلس شورای اسلامی درباره نمایشگاه قرآن گفت:

پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم که از آغازین روزهای ماه مبارک رمضان کارش را آغاز کرده بود، آرام آرام به آخرین روزهای فعالیت پرکار و البته پر مخاطبش نزدیک می شود.

گرچه مثل هر سال آخرین روزهای نمایشگاه قرآن شلوغ تر و پر مخاطب تر می شود اما از آنجا که سال هاست نام نمایشگاه قرآن کریم با نام ماه مبارک رمضان گره خورده با نزدیک شدن به پایان این ماه مبارک باید با نمایشگاه قرآن نیز خداحافظی کرد و چشم انتظار ماه رحمت سال آینده و نمایشگاهی دیگر ماند؛ نمایشگاهی که در تمام این سال ها مایه خیر و برکت برای همه عاشقان قرآن و ارادتمندان به اهل بیت (ع) بوده است.

نمایشگاه قرآن در تمام این سال ها زمینه رشد و آگاهی مخاطبان و بازدیدکنندگان را در حوزه های مختلف معارف قرآنی ایجاد کرده و در عین حال فرصتی برای معرفی برنامه های قرآنی سازمان ها و مراکز مختلف بوده است.

نمایشگاه قرآن با توجه به جایگاه و اهمیتی که پس از پانزده سال برپایی پیدا کرده است توانسته نقطه عطفی برای فعالیت های قرآنی در سراسر کشور و مقدمه ای برای رشد، تعالی و بهره گیری از ظرفیت های مختلف در این عرصه باشد.

همچنین حضور کشورهای مختلف اسلامی در نمایشگاه به صورت های مختلف حکایت از جایگاه این حرکت بزرگ دینی و فرهنگی در جهان اسلام دارد.

به هر تقدیر با توجه به عظمت و همچنین ارزش نمایشگاه بین المللی قرآن کریم که برای همگان

قرآنی، محسن وطنی از تاثیر برنامه های آموزشی حجت الاسلام قرائی، حمید سبزواری از تاثیر قرآن در زندگی و جعفر ابراهیمی از تاثیر گذاری فعالیت های قرآنی در حوزه ادبیات کودک سخن گفتند. بخش شعر و ادبیات نمایشگاه طی ایام برپایی، میزبان بسیاری از دیگر چهره های مطرح این عرصه بود.

پرکار تا آخرین فرصت

اما دو بخش پژوهش و دانشگاهی پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به دلیل وسعت عملکرد و برنامه هایشان همواره پرکار و پرمخاطب بودند.

بخش دانشگاهی در ایام برپایی نمایشگاه قرآن مجری برپایی چندین نشست تخصصی در کنار نقد و بررسی فعالیت های نهادهای قرآنی دانشگاهی و پایان نامه های قرآنی بود.

نشست نقد و بررسی فعالیت های قرآنی، نشست زیباییشناسی و آواشناسی از جمله برنامه های بخش دانشگاهی پانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم بود که با حضور اساتید دانشگاه و دانشجویان برپا شد.

در بخش پژوهش نیز همه روزه چندین برنامه مختلف برگزار می شد که اغلب آنها با استقبال بسیار گسترده بازدیدکنندگان مواجه بود که از جمله آنها مشاوره و پاسخ به پرسش های قرآنی ویژه بانوان، جوانان، نوجوانان، خانواده ها، کودکان، معرفی نرم افزارها، آموزش وبلاگ نویسی، معرفی پایگاه های قرآنی، معرفی پژوهش های قرآنی جهان اسلام و... بود.

رمضانعلی بذرافشان مدیر تامین منابع بخش پژوهش نمایشگاه بین المللی قرآن کریم درباره عملکرد این بخش گفت: «تنوع منابع در بخش پژوهش نمایشگاه امسال رشد چشمگیری داشته است به صورتی که امسال دو هزار جلد کتاب از آثار داخلی و خارجی، ۲۰۰ عنوان نرم افزار قرآنی و ۵۰۰ مقاله برای استفاده بازدیدکنندگان اختصاص یافته است.»

حضور پررنگ دیگر مراکز

اما در کنار فعالیت همه بخش های نمایشگاه سازمان ها و مراکز متعددی نیز وجود داشتند که علاوه بر معرفی برنامه ها و عملکرد خودشان در حوزه آموزش قرآن، قرآن پژوهی، نشر و... برنامه های خاصی را برای ایام برپایی نمایشگاه قرآن تدارک دیده بودند.

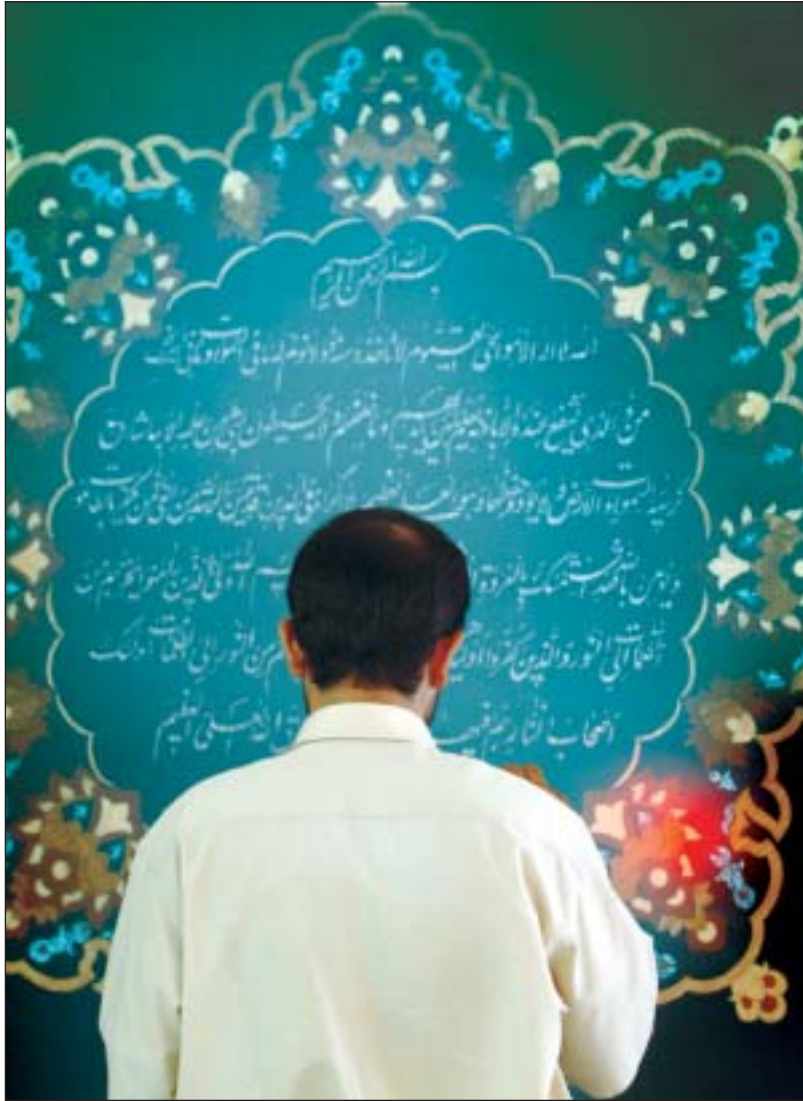
پیشتر به برنامه های وزارت آموزش و پرورش اشاره شد و در ادامه می توانیم به حضور پررنگ مراکزی چون سازمان دارالقرآن کریم، اتحادیه تشکل های قرآنی کشور، فرهنگسرای قرآن، آستان قدس رضوی، مرکز طبع و نشر قرآن کریم و... نیز اشاره کنیم.

شب قدر در نمایشگاه

امسال نیز همچون سال های پیش سراسر شب های قدر در مصلاهی امام خمینی برگزار شد و نمایشگاه قرآن این شب ها با حضور گسترده عاشقان اهل بیت (ع) حال و هوای دیگری پیدا کرد.

پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به آخرین روزهای خود نزدیک می شود و مصلاهی بزرگ امام خمینی (ره) آماده پذیرایی از هزاران میهمان ضیافت الهی می شود تا پس از این روزها و شب های پربرکت نماز عید فطر را در آنجا به جا آورند.

مروری بر بخشی از برنامه های اجرا شده در نمایشگاه قرآن هر اهل دلی را پس از ماه مبارک رمضان دوباره دلننگ این ایام دوست داشتنی می کند، دلننگ همه برنامه هایی که با قرآن ارتباط داشتند و در رشد و تعالی و فهم بازدیدکنندگان از این کتاب آسمانی موثر بودند؛ برنامه هایی چون شب های شعرو داستان، کارگاه های آموزش قرآن، آیین بزرگداشت عالمان دین، اجرای نمایش های قرآنی، برگزاری مسابقات مختلف قرآنی، معرفی کتب مختلف دینی و قرآنی، قرائت قرآن با حضور قاریان مطرح بین المللی، جلسات پرسش و پاسخ و...

پوشش در ادیان (مصور)، حجاب در قرن ۲۱ و... از جمله این موارد بودند. برپایی چندین نشست در بخش حجاب و عفاف از جمله موارد دیگری است که می توان به آن اشاره کرد. نشست با حضور «مبارکه ابراهیم و» مسلمان تاجیکی و نشست با حضور دکتر «استویانا آبرادو» مسلمان کشور رومانی با هدف گسترش و ترویج فرهنگ حجاب و عفاف در مجامع بین المللی از جمله این موارد بودند.

حضور حوزه های علمیه

در سال های گذشته حوزه های علمیه به صورت پراکنده در بخش های مختلف نمایشگاه قرآن حضوری فعال داشتند، اما امسال برای اولین بار بخشی به صورت مستقل به حوزه های علمیه اختصاص یافت تا مراکز حوزوی بتوانند محصولات و فعالیت های خود را در یک مجموعه به علاقه مندان و بازدیدکنندگان معرفی کنند. هر چند بسیاری از مراکز حوزوی موفق به حضور در این بخش نشدند و این بخش صرفاً با حضور ۱۵ مرکز از جمله مرکز جهانی علوم اسلامی، حوزه علمیه اصفهان، جامعه مدرسین قم، انجمن قرآن پژوهی، موسسه تحقیقاتی امام صادق (ع)، مرکز مطالعات فرهنگی حوزه علمیه و... شکل گرفت.

ارائه آثار قرآنی حوزه علمیه، برپایی نشست های علمی آموزشی، معرفی پایان نامه های برتر حوزوی، معرفی مقالات برتر قرآنی، معرفی نشریات قرآنی و... از جمله برنامه های مراکز مذکور بود. برپایی نشست مشترک حوزه و دانشگاه، برگزاری گرامیداشت آیت الله معرفت به منظور بیان فضایل معرفی آثار و تالیفات ایشان با حضور اساتید قرآن پژوهان، شاگردان و دوستان این شخصیت قرآنی، پاسخگویی به سوالات بازدیدکنندگان توسط چهره های حوزوی و... از جمله برنامه هایی بود که طی ایام برپایی نمایشگاه قرآن به همت مراکز حوزوی اجرا شد.

جمله مواردی است که در این ایام برپا شد. در این نشست غلام عباس خراسانی، کارشناس امور قرآنی گفت: «محتوای آموزش و حفظ قرآن در مقاطع پیش دبستانی و ابتدایی به رغم صحبت از انس با قرآن کریم بسیار ضعیف است و مربیان آموزش در پیش دبستانی و مقطع ابتدایی به ایجاد انس با قرآن در میان کودکان کمتر توجه دارند.»

همچنین در نشست دیگری تحت عنوان «آموزش و حفظ قرآن کریم» حق شناس از کارشناسان موسسه قرآن پژوهان، به نبود محل مناسبی مانند مدرسه یا دبیرستان حفظ قرآن اشاره کرد و گفت: «افرادی که حفظ قرآن کریم را آموزش می دهند به دلیل نبود تمرکز و فرصت لازم نمی توانند آیه های حفظ شده را در ذهن قرآن آموزان تثبیت کنند.»

در این نشست کریمی کارشناس امور قرآنی نیز به روش های حفظ قرآن کریم اشاره کرد و گفت: «اساس و پایه حفظ قرآن تکرار صحیح، تمرکز و دقت است که در این زمینه هدف گیری باید به سمتی باشد که انس با قرآن در میان نوجوانان و جوانان بیشتر شود.»

اماننشت دیگری که در حوزه کودکان و نوجوانان در نمایشگاه قرآن کریم برپا شد به بررسی فعالیت های گروه تالیف و برنامه ریزی کتاب های آموزشی قرآن اختصاص داشت.

در این نشست مسعود وکیل کارشناس امور قرآنی دفتر تالیف کتب درسی طی سخنانی به تقویت توانایی دانش آموزان برای درک مفاهیم و آیات قرآنی تاکید کرد و گفت: «ارتباط مستمر و دائمی با قرآن رکن اصلی برنامه ریزی آموزش قرآن است که تاکنون توجه ویژه ای به آن وجود نداشته و این نقص در کار آموزش در کشور وجود دارد.»

در این نشست حجت الاسلام ذوعلم مدیر کل دفتر تالیف کتب درسی نیز ضمن اشاره به این مطلب که در آموزش قرآن نقش خانواده بسیار مهم است گفت: «به رغم تلاش های گسترده برای برنامه ریزی آموزش قرآن، تا رسیدن به نقطه مطلوب فاصله زیادی داریم.»

وی در ادامه افزود: «سال گذشته چهل هزار معلم در برنامه ارتقای مهارت قرآن آموزی شرکت کردند که البته در مقایسه با وجود ۳۰۰ هزار معلم رقم چشمگیری نیست.»

بخش حجاب و عفاف

اما یکی دیگر از بخش های پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم که بسیار مورد توجه بازدیدکنندگان خصوصاً بانوان واقع شد، بخش حجاب و عفاف بود.

حسن وزیری، مدیر بخش حجاب و عفاف پانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم ضمن اشاره به این مطلب که در حوزه حجاب و عفاف باید هماهنگی بیشتری بین دستگاه های مختلف فرهنگی، پژوهشی و اجرایی کشور ایجاد شود تا همه تلاش ها منجر به رفتار اسلامی و قرآنی شود گفت: «حضور این بخش در چهاردهمین و پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم نشان دهنده اراده محکم وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت نهم در این زمینه است.»

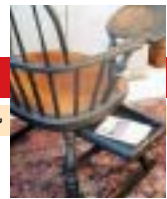
ارائه ابعاد مختلف عفاف و حجاب در قرآن کریم، برگزاری نشست های فرهنگی پژوهشی، میز گفت و گو و برگزاری مسابقات مختلف بخشی از برنامه هایی است که در این ایام در بخش حجاب و عفاف نمایشگاه به اجرا درآمد.

به گفته وزیری ارائه نمایشگاه بزرگ حریم ریحانه که از دو سال پیش ستوانه پژوهشی برخوردار بوده و در نوع خود بی نظیر است از جمله مهم ترین برنامه های بخش عفاف و حجاب نمایشگاه امسال به شمار می رود.

اما در بخش حجاب و عفاف برنامه های متنوع و مختلف دیگری نیز اجرا شد که اغلب آنها برای بازدیدکنندگان این بخش از نمایشگاه قرآن بسیار قابل توجه بود.

عفاف و حجاب در اسلام، تاریخچه پوشش در جهان (مصور)، تاریخچه پوشش در ایران (مصور)،

دکتر محمدجعفر یاحقی از تازه‌ترین پژوهش خود می‌گوید

ناگفته‌های بی‌هقی از تاریخ

«فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها در ادبیات فارسی» عنوان جدیدترین کتاب دکتر محمدجعفر یاحقی است که هفته گذشته در ۹۵۰ صفحه از سوی موسسه نشر فرهنگ معاصر - ناشر تخصصی فرهنگنامه‌ها - به بازار آمد. محمدجعفر یاحقی متولد ۱۳۲۶ فردوس از جنوب خراسان است، دکترای زبان و ادبیات فارسی را در سال ۵۹ از دانشگاه تهران گرفت و پس از آن به عنوان استاد دانشگاه مشهد به کار تدریس مشغول شد. وی در حدود سی عنوان کتاب در حوزه قرآن پژوهی، شاهنامه پژوهی، ادبیات معاصر، ترجمه تاریخ و ادبیات جهان در کارنامه‌اش دارد. «فرهنگ اساطیر و اشارات داستانی» او در سال ۷۵ کتاب برگزیده سال اعلام شد. سال ۷۶ تصحیح تفسیر «روض الجنان» ابوالفتح رازی به قلم او، کتاب برگزیده ششمین دوره نمایشگاه قرآن معرفی شد. در سال ۷۸ به عنوان استاد نمونه دانشگاه‌های کشور از وی تجلیل و قدردانی به عمل آمد. دکتر یاحقی در سال‌های ۶۹ و ۷۰ در دانشگاه توکیو تدریس می‌کرد و از سال ۷۹ تا ۸۲ در دانشگاه‌های انگلستان به کار تدریس مشغول بود.

یعنی دو مدخل از این فرهنگ را در نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد در سال‌های ۵۷ و ۵۸ نوشتم و بعد از آن بود که تصمیم گرفتم تمام کار و تلاشم را در این حوزه متمرکز کنم و بعد آن را به عنوان موضوع پایان‌نامه دوره دکتری در دانشگاه تهران انتخاب کردم. چون محل کارم مشهد بود برای ادامه تحصیل به تهران رفتم و آمد می‌کردم. از گروه ادبیات دانشگاه تهران خواهش کردم که دکتر یوسفی استاد راهنمای من در زمینه نوشتن رساله باشند و پس از آن که این درخواست پذیرفته شد، مرحوم دکتر یوسفی و مرحوم مهرداد بهار استاد راهنمای من شدند و من زیر نظر این دو تن «فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها» را به عنوان رساله دکتری نوشتم و در سال ۵۹ از آن دفاع کردم.

با دکتر مهرداد بهار خاطره‌ای دارید؟ بهترین خاطره شما مربوط به چه موضوعی بود؟
بله. با دکتر مهرداد بهار خاطره‌های زیادی داریم. ایشان خیلی ما را تشویق می‌کردند. با وجودی که درسی مستقل با ایشان نداشتم سر کلاس‌هایش حاضر می‌شدم و با کارشان آشنا بودم. محبتی هم نسبت به من داشتند؛ در بنیاد فرهنگ نزد ایشان می‌رفتم و کارهایم را به ایشان نشان می‌دادم. دکتر مهرداد بهار در نوشتن پایان‌نامه دوره لیسانس استاد مشاور من بود. البته استاد راهنما دکتر غلامحسین یوسفی بود، ولی چون قسمت مربوط به ایران پیش از اسلام و ایران باستان در حوزه تخصصی دکتر بهار بود ایشان راهنمایی‌های ارزنده‌ای به من کردند.

شما در بنیاد فرهنگ هم فعالیت داشتید؟
من در بنیاد فرهنگ کار نمی‌کردم، ولی زمانی که دانشجوی بودم به آنجا رفتم و آمد می‌کردم. بامر مرحوم دکتر خانلری درسی داشتم که کلاس‌هایش در همان محل بنیاد فرهنگ تشکیل می‌شد و اولین کتاب من هم که هنوز دوره فوق لیسانس را می‌گذراندم توسط بنیاد فرهنگ چاپ شد. زمانی که من پایان‌نامه‌ام را می‌نوشتم، با دکتر مهرداد بهار قرارهای مان را به عنوان استاد راهنما در بنیاد فرهنگ می‌گذاشتم. دوست دیگری هم به عنوان نویسنده و پژوهشگر در آنجا فعالیت داشتند که برای دیدار با این افراد به بنیاد می‌رفتم.

اولین کتاب شما که در بنیاد فرهنگ چاپ شده، چه نام داشت و در چه سالی منتشر شد؟
یک نسخه خطی بود که تحت عنوان «تفسیر شفقوشی» به بازار آمد که در واقع یک متن قدیمی دارای لهجه از تفسیر قرآن و به عبارتی گزاره‌ای از بخشی از قرآن مجید بود. شفقوشی اسم واقف آن نسخه خطی است که این تفسیر به همین نام معروف شد. نسخه بسیار کهنه‌ای است که در آستان قدس نگهداری می‌شد. مرحوم دکتر احمدعلی رجایی که

آقای یاحقی، نوشتن را از چه زمانی شروع کرده‌اید و نخستین کتاب‌های شما در چه زمینه‌ای بودند؟
نخستین کتاب من یک تفسیر قرآن بود که به «تفسیر شفقوشی» معروف است. بعدها تصحیح تفسیر روض الجنان را در بیست جلد منتشر کردم که تفسیر قرآن به قلم ابوالفتح رازی است. به دنبال آن «فرهنگنامه قرآنی» را در پنج جلد منتشر کردم. یک ترجمه فارسی قرآن دارم که به «ترجمه قرآن ری» معروف است. در حوزه شاهنامه پژوهی کتاب «بهین‌نامه باستان» خلاصه و شرح بخش‌هایی از شاهنامه را کار کرده‌ام. در کار سفرنامه‌نویسی چند کتاب نوشته‌ام که «جزیره بی‌آفتاب» سفرنامه انگلستان من است؛ زمانی که در دانشگاه آنجا تدریس می‌کردم. بعد خاطرات دوران کودکی‌ام را تحت عنوان «آن سال‌ها» در قالب سفرنامه - خاطره نوشته و چاپ کرده‌ام که جلد دوم آن هم آماده چاپ است. کتاب دیگری در جریان سفر به آسیای میانه به نام «از جیحون تا وختش» به همراه دوستم آقای سیدی نوشته‌ام، «راهنمای نگارش و ویرایش» را که تاکنون ۲۵ بار چاپ شده به اتفاق آقای دکتر ناصح منتشر کرده‌ایم. دو کتاب ترجمه کرده‌ام که یکی به نام «تاریخ سیسیل در دوره اسلامی» منتشر شد و کتاب دیگر نیز به اسم «تاریخ تفکر هند» به بازار آمد. در زمینه ادبیات معاصر کتاب «چون سبوی تشنه» را نوشته و منتشر کرده‌ام که شکل تکامل یافته و تغییر وضعیت یافته‌اش به نام «جو بیبار لحظه‌ها» به بازار آمد. مجموعه‌ای از چند مقاله در ارتباط با فردوسی را هم در کتابی با نام «پایز، زادگاه فردوسی» به دست چاپ سپرده‌ام.

آقای یاحقی، «فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها» گویا نخستین بار با تشویق‌های دکتر غلامحسین یوسفی فراهم آمده است. در چه زمینه‌ای با دکتر یوسفی در ارتباط بودید؟ چرا ایشان شما را تشویق به نوشتن این فرهنگنامه کردند؟

من از دوران دانشجویی در مقطع لیسانس، دانشجوی ایشان بودم و ایشان هم یکی از استادان برجسته دانشگاه مشهد محسوب می‌شدند. من علاوه بر دوره لیسانس در دوره فوق لیسانس هم با ایشان کار می‌کردم و ایشان را می‌شناختم. چند درس ما را ایشان تدریس می‌کردند و همیشه ما را تشویق می‌کردند تا این که به این زمینه علاقه مند شدیم. البته در آن دوران من به شاهنامه علاقه مند بودم و پایان‌نامه فوق لیسانس‌ام تحقیقی در زمینه شاهنامه بود که به مسائل اساطیر و فرهنگ ایران باستان مربوط می‌شد. همین روابط و مسائل سبب شد که کم‌کم علاقه مند شدم در زمینه فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها کار کنم. حتی قبل از این که چنین تصمیمی بگیرم مقالاتی نیز در این زمینه نوشتم،

در آستان قدس کار می‌کردم در سال ۱۳۴۹ چند نسخه خطی قدیمی را پیدا کردند و بعضی از نسخه‌های آثار کهن را خودشان تصحیح و منتشر کردند. یکی از این نسخه‌ها همین «تفسیر شفقوشی» از قرآن مجید بود که من برای تصحیح گرفتم که باز بنا به تشویق مرحوم دکتر رجایی آن را به تهران نزد دکتر خانلری در بنیاد فرهنگ فرستادم و ایشان هم پذیرفت که آن را چاپ کند. این تفسیر قرآن در سال ۵۵ توسط بنیاد فرهنگ ایران چاپ و منتشر شد. به هر حال این اولین کتاب من، موجب رفت و آمد بیشتر من به بنیاد فرهنگ شد و بعد هم در سال ۵۵-۵۶ به بنیاد فرهنگ می‌رفتم. در همین ایام مرحوم بهار را در آنجا دیدم و با ایشان آشنا شدم و به عنوان مشاور پایان‌نامه‌ام پذیرفت که در این زمینه به من مشورت بدهد.

چه خاطره‌ای از ایشان دارید؟
دکتر بهار انسانی بسیار حساس با طبعی ظریف بود. برای من از پدرش مرحوم ملک الشعراء بهار می‌گفت چو من همیشه علاقه زیادی به شنیدن خاطر ایشان نشان می‌دادم. نکته‌ای که مربوط به خودم می‌شود این است که نخستین بار وقتی به ایشان مراجعه کردم و به عنوان استاد مشاور ایشان را

انتخاب کردم، پرسید: موضوع این پایان‌نامه چیست؟ گفتم: «فرهنگ اساطیر و اشارات داستانی در ادبیات فارسی»، با تعجب گفت: ادبیات فارسی؟ وقتی گفتم بله گفت: الحق که خراسانی هستی! چون پهلوآنانه با موضوع برخورد کرده‌ای، مثل فردوسی بزرگ، همه پهنه ادبیات فارسی را در زیر بال و پر گرفته‌ای. البته مرا تشویق کرد و گفت: این موضوع عرصه بسیار گسترده و وسیعی است و پرداختن به همه عرصه‌های ادبیات فارسی کاری بسیار مشکل است. خراسانی‌های اهل قلم خیلی هوای همدیگر را دارند، طوری که این موضوع در اغلب محافل فرهنگی مورد بحث قرار می‌گیرد. همشهری‌ها معمولاً هوای یکدیگر را دارند. خراسانی‌ها هم یک پیوستگی‌ها و علقه‌های فرهنگی دارند. بله، من هم اینچنین احساس می‌کنم که مخصوصاً آن عده از اهل قلم که در تهران ساکن هستند، هوای نویسندگان خراسانی را در شهرهای دیگر داشته‌اند و دارند.

پایان‌نامه‌ای را که برای دوره لیسانس نوشته بودید، به صورت کتاب منتشر نکردید؟
نه. منتشر نکرده‌ام. اتفاقاً در همان جلسه دفاع از

پایان نامه تصویب شده بود که انتشارات دانشگاه تهران آن را منتشر کند. در آن جلسه که مرحوم دکتر یوسفی و دکتر نائینی و دیگران حضور داشتند، رساله من درجه ممتاز گرفت و همان جا پیشنهاد دادند که این رساله را در اختیار انتشارات دانشگاه بگذارم تا چاپ کنند. حتی دکتر یوسفی به عنوان مدیر گروه نامه‌ای به چاپخانه دانشگاه تهران نوشت که این رساله چاپ و منتشر شود، اما چندی نگذشت که این مسئله مصادف شد با قیام ملت ایران، هیچ چیز روال طبیعی نداشت. من هم برای ادامه تحصیل به تهران آمده بودم و مدام بین مشهد و تهران در رفت و آمد بودم. در ضمن می‌خواستم در متن رساله تجدیدنظری داشته باشم. بعد که جامعه در آستانه انقلاب قرار گرفت مسئله چاپ و نشر حال و هوای دیگری پیدا کرد، به همین خاطر چاپ این رساله مسکوت ماند. اتفاقاً در این فاصله فرصتی دست داد و در متن تجدیدنظری‌هایی کردم و یادداشت‌های زیادی در این زمینه جمع‌آوری کردم اما همه را کنار گذاشتم. پس از چندی هم سرگرم نوشتن فرهنگ اساطیر شدم و به فکر رساله دکتری افتادم.

موضوع رساله لیسانس شما در زمینه شاهنامه بود، آیا بعدها افراد دیگری در این زمینه کار کردند؟

بله. استاد رستگار فسایی تا حدودی در این زمینه کار کردند. البته شاید دکتر رستگار فسایی قبل از من در زمینه شاهنامه پژوهی کار کرده بودند. «تصویر آفرینی در شاهنامه فردوسی» موضوعی بود که دکتر رستگار فسایی پیرامونش تحقیق و بررسی کرد که کار من هم تقریباً نظیر همین موضوع بود یعنی «تصاویر شاعرانه ابزار و اشیاء در شاهنامه فردوسی»؛ به این صورت که بخش تخصصی‌تری از کار رستگار را من انجام دادم. من این رساله را منتشر نکردم اما دکتر رستگار فسایی بعداً این تحقیقشان را منتشر کردند.

«فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها» که حدود بیست سال قبل با عنوان «فرهنگ اساطیر و اشارات داستانی در ادبیات فارسی» چاپ کرده‌اید، چقدر به فرهنگ‌نویسی علمی نزدیک بود؟

من سال ۵۹ بود که «فرهنگ اساطیر و اشارات داستانی و...» را برای چاپ تحویل ناشر دادم، یعنی چیزی حدود سی سال از آن دوران فاصله گرفته‌ایم. من در همان چاپ اول که کتاب نصف حجم کنونی را داشت خیلی سعی کردم جدیدترین روش معمول در آن زمان را برای تالیف و تدوین این فرهنگ انتخاب کنم و با مشورت دکتر یوسفی و راهنمایی دکتر بهار و دیگر دوستان روشی را برگزیدم که خیلی نزدیک به کار فرهنگ‌نویسی مرسوم در جهان بود. هنوز هم فکر می‌کنم آن روش کهنه نشده باشد، یعنی برای هر مطلبی یک مدخل مستقل و مجزا به صورت یک مقاله دقیق نوشتن و بعد هم مستندات مطلب را آوردن و در آخر کتاب منابع ارجاعی را ذکر کردن برای کسانی که طالب مطالعه عمیق‌تر و جدی‌تر در ارتباط با همان موضوع هستند، از جمله شیوه‌هایی است که در فرهنگ‌نویسی جهان رایج و مرسوم است. همچنین فشرده‌نویسی و به‌اصطلاح مطلب پرداختن و از حواشی صرف نظر کردن که خاص فرهنگ‌های تخصصی است از جمله مواردی بود که من در کار رعایت کردم و فکر می‌کنم هنوز هم خیلی از مباحث آن کهنه نشده است.

اگر امروز تصمیم بگیرید چنین فرهنگنامه‌ای با مشخصات و ویژگی‌های علم روز بنویسید، چیزی در این فرهنگنامه تغییر نمی‌کند؟

البته من یک تجدیدنظر اساسی در مقایسه با چاپ اول کردم. آنچه به عنوان پایان‌نامه دکتری در سی سال قبل ارائه دادم با آنچه امروز تحت عنوان «فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها» منتشر شده خیلی تفاوت دارد. در این چاپ مدخل‌های زیادی اضافه شده است. حجم کتاب نسبت به چاپ قبلی دو برابر شده است. در واقع این فرصت مغتنمی که ظرف سه - چهار سال اخیر فراهم شد، به من این امکان را داد که یک بار دیگر کتاب را با دقت بخوانم. در این تجدیدنظر، هم غلط‌های چاپی تصحیح شدند و هم بسیاری از مدخل‌های لازم دیگر، اصلی یا فرعی به آن افزوده

شد به طوری که می‌توانم ادعا کنم تعداد مدخل‌های آن نسبت به چاپ قبلی حدود دو برابر شده است. ضمن این که طی این سی سال که از تالیف کتاب می‌گذرد، ده‌ها و صدها کتاب و تالیف در زمینه مباحث این فرهنگ به بازار آمد که از بسیاری از آنها برای هر چه غنی‌تر کردن مطالب و مدخل‌های این کتاب استفاده کرده‌ام. در این مدت بسیاری از دوآیین شعرای کلاسیک منتشر شده و این توفیق نصیب من شده که بتوانم ضبط نادقیق شواهد لغت‌نامه و چاپ‌های نامضبوط پیشین را با چاپ انتقادی بعدی تطبیق دهم و شواهد این چاپ را از همان متن‌های معتبر و منقح نقل کنم، توفیق مطالعه برخی از منابع انگلیسی هم که مشخصات آن در کتابنامه آمده از جهتی دیگر چاپ تازه این فرهنگ را غنی‌تر و معتبرتر کرده است. یادداشت‌های تکمیلی، نقل‌شواهد بیشتر از ادبیات معاصر فارسی و همچنین مدخل‌هایی که صرفاً در ادبیات امروز ایران بازتاب یافته، از دیگر مزایای چاپ جدید «فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها» در ادبیات فارسی است.

البته از زمانی که این فرهنگ را تحویل چاپخانه داده‌ام تا امروز حدود چهار سال می‌گذرد و اگر بخواهم الان یک تجدیدنظر تازه در این کتاب کنم قطعاً به دلیل استحصال‌های تازه‌ای که برایم پیش آمده، خیلی از مدخل‌ها ترمیم و برخی مدخل‌ها به آن اضافه می‌شود و بالطبع دیدگاه‌های جدیدی را که پیدا کرده‌ام در چاپ بعدی اعمال خواهم کرد، ولی چارچوب کلی فرهنگ همین است و همین خواهد ماند.

مرسوم است که فرهنگنامه‌ها در هر چاپ تغییرات اندکی برای به‌روز شدن پیدا می‌کنند.

بله. اگر قرار باشد چاپ دیگری از این فرهنگ در سال‌های آتی منتشر شود، تغییرات اندکی در جهت بهتر شدن مطالب و مدخل‌های جدید و به‌روز شدن آن اعمال خواهم کرد. اغلب مطالب و مدخل‌های فرهنگ اساطیر مباحث بنیادین است و خیلی تغییر نمی‌کند، البته مطالعات تازه و پیدا کردن گوشه‌های دیگری از آثار ادبی ممکن است موجب تغییرات کوچکی در برخی از مدخل‌ها شود، ولی اساس کار ثابت است.

موضوعات این فرهنگ بیشتر بر اساس رابطه آن با کدام قلمروهای تاریخی فرهنگ و ادبیات فارسی نوشته شده است؟

ادبیات فارسی دوران اسلامی مدنظر ماست. ادبیات فارسی پیش از اسلام در واقع ادبیات به آن معنای موردنظر نیست. متون تاریخی و نصوص دوران قبل از ورود اسلام به ایران، خود به خود حالت تاریخی پیدا کرده است. هر چند به یک عبارت آنها هم می‌توانند ادبیات تلقی شوند، ولی بیشتر ادبیات فارسی دوران اسلامی مدنظر ما بود. این مدخل‌ها بر اساس متون موجود فارسی نوشته شده است. هر مدخلی که در متون فارسی پس از اسلام مورد استفاده بوده است و شاعران به آن به شکل داستان‌واره و یا به شکل اسطوره‌ای نگاه کرده‌اند، مبنای کار این فرهنگ قرار گرفته است نه آنچه پیش از اسلام در کتیبه‌ها و متون سنگی و اسناد باقیمانده در گذشته به عنوان اساطیر ایرانی وجود داشت. این مسئله مقوله دیگری است که باید در جای دیگری به آن پرداخت. به طور خلاصه باید گفت که برای این که فرهنگ اساطیر محدود و کاربردی‌تر شود به ادبیات فارسی دوران پس از اسلام توجه کردم و به آن پرداختم.

امروز مرز ادبیات و فلسفه و دیگر علوم را نمی‌توان از هم تفکیک کرد، یعنی با پیدا شدن علوم بین‌رشته‌ای، دامنه کار فرهنگ‌نویسی در این حوزه خیلی گسترده‌تر می‌شود. شما با این مشکل...

در اولین دوره‌ای که من طرح تالیف و تدوین این فرهنگ را آغاز کردم مرزهای حوزه فرهنگ و ادبیات محدودتر و مشخص‌تر بود. حتی در دانشگاه‌ها هنوز تردیدهای جدی وجود داشت که آیا ادبیات معاصر را به عنوان یک اثر ادبی جدی و آکادمیک به رسمیت بشناسیم و خیلی از دانشگاه‌ها و بسیاری از استادان تا آن زمان ادبیات معاصر را به رسمیت

نمی‌شناختند، ولی من این سد را شکستم و در همان موقع به این قضیه توجه کردم. دکتر یوسفی هم آن قدر سعه صدر داشت که ادبیات معاصر را به رسمیت بشناسد، اما در دوره‌های بعد با حوزه گسترده‌تری از ادبیات معاصر مواجه شدیم. در واقع بعداً اختیار کار دست خودم بود و اگر استاد راهنمایی اجازه مدخل‌نویسی در زمینه ادبیات مدرن را نمی‌داد، طبیعتاً در این مرحله آزاد بودم که به این مباحث بپردازم. هم‌چنان که می‌بینید خیلی از مسائلی که از حوزه ادبیات غرب وارد ادبیات معاصر فارسی شده در چاپ جدید این فرهنگ آمده است.

می‌خواستم به موضوعات تازه‌ای که در ادبیات پیدا شده بپردازم. مثلاً جامعه‌شناسی هنر، مباحث زبان‌شناسی در ادبیات، ادبیات روان‌شناختی و... از جمله موضوعاتی هستند که می‌توانند در فرهنگنامه‌ای با موضوع ادبیات بیانند. مباحث جدید نقد ادبی، مباحث میان‌رشته‌ای در ادبیات و... سبب می‌شود که فرهنگنامه‌ای مثل «فرهنگ اساطیر و داستان‌واره‌ها» خیلی گسترده‌تر شود و محدوده معین و مشخصی نداشته باشد.

درست است. جامعه‌شناسی هنر در آن زمان در ادبیات فارسی مطرح نبود یا موضوعات دیگر خیلی کمتر مطرح می‌شد، اصلاً کارهای بین‌رشته‌ای خیلی نمودار داشت، اما الان گرایش بین‌رشته‌ای و ارتباطات رشته‌هاست که موقعیت خاصی پیدا می‌کند، به خصوص رشته‌های جدیدی مثل جامعه‌شناسی، فلسفه، زبان‌شناسی و نظریه‌های ادبی، الان در کار فرهنگ‌نویسی دخیل شده‌اند.

شما در فرهنگ اساطیر مباحث بین‌رشته‌ای را آورده‌اید؟

تا آنجا که مربوط به کار بوده آمده است. این کتاب یک فرهنگنامه است و به مدخل‌ها اختصاص دارد. مدخل‌ها مستقل‌اند و خودشان را غالباً در ادبیات نشان می‌دهند. البته در جاهایی به تقدابی و روان‌کاوی - تا این که مربوط به رشته روان‌شناسی است - پرداخته‌ام. فرض کنید در چاپ جدید این فرهنگ از «آنیما» و «آئیموس» هم صحبت شده است. این موضوعات، مبحث کاملاً جدیدی است که در روان‌کاوی مطرح می‌شود نه در ادبیات کلاسیک فارسی. علتش هم این است که ادبیات معاصر فارسی به این قضایا توجه کرده است، یعنی شاعران نوپژداری مثل سهراب سپهری و دیگران در شعرشان به این موضوعات پرداخته‌اند. این هنرمندان راه را باز کرده‌اند تا مباحث جدیدتر مطرح شوند. در هر حال تا آنجا که به کار من مربوط می‌شد، به این مباحث بین‌رشته‌ای پرداخته‌ام، اما به صورت اختصاصی، فصلی که به این مباحث اختصاص داشته باشد نیست، چون مناسب نیست.

شما در ارزیابی خود اسطوره را محصول خلاقیت وجدان جمعی دانسته‌اید و هنر را محصول آفرینش فردی و آنچه این دو - اسطوره و هنر - را از هم متمایز می‌کند، نحوه ارائه و ظرف بیان آنهاست. می‌دانید این نظریه را نخستین بار لوسین گلدمن در جامعه‌شناسی ادبیات مطرح کرده است. شما چقدر با دیدگاه‌های گلدمن در این زمینه آشنا هستید؟

البته زمانی که من این مباحث را طرح می‌کردم هنوز آثار گلدمن به فارسی ترجمه نشده بود و من هم طبیعتاً آشنایی چندانی با کار گلدمن نداشتیم. اما امروز با دیدگاه گلدمن آشنا هستم ولی طرح این موضوع و ارائه این نظریه بر اساس مطالعه و درک و دریافت خودم از ادبیات بود. بر اساس جمع‌بندی‌هایی که از مطالعه آثار متعدد داشتیم به این نتیجه رسیدیم که اسطوره محصول خلاقیت وجدان جمعی است یا هنر محصول آفرینش فردی است. این مبحث از همان دوره اول یعنی سی سال پیش در مقدمه کتاب مطرح شده بود و حرف تازه‌ای نیست.

شما در مقدمه «فرهنگ اساطیر...» نوشته‌اید: «زمینه مستعد این فرهنگ که بن‌بست تاریخی و اجتماعی واپسین سال‌های فرمانروایی ساسانی را برتافت، در برخورد با سرچشمه‌های معنویت اسلام بارور شد و با وسعت نظری درخور بینش نوین، با منابع بی‌شماری از قصص و روایات روبه‌رو شد که

بعدها در عرصه تفاسیر قرآن کریم و پهنة عرفان و فلسفه و ادبیات رنگارنگ و اجتماعی فارسی ظهور کرد. در این بند چه منظوری را می‌خواستید بیان کنید؟

دنیای پیش از اسلام در فرهنگ ایرانی دنیای بسته و محدودی بود و ظلم و جور پادشاهان در آثار به جا مانده از آن دوران قابل کتمان نیست. جامعه آن روز با یک سری مسائل خاص سر و کار داشت. با ورود اسلام به ایران ناگهان شرایط تازه‌ای ایجاد و جامعه دچار یک دگرگونی اساسی شد.

وقتی ما به دوره اسلامی منتقل شدیم، تاثیرات فراوانی از فرهنگ اسلامی پذیرفتیم، در مجموع پس از مدتی یک نوع خلاقیت و یک نوع آفرینشی پیدا شد و فضایی به وجود آمد که حاصل آن تمدن اسلامی نام گرفت. این مولود فرهنگ ایران است. ادبیات فارسی پس از اسلام مولود این شرایط تازه است. به این دلیل است که می‌گوییم زمینه مستعد این فرهنگ در برخورد با سرچشمه‌های معنویت اسلام بارور شد و با وسعت نظری درخور بینش نوین، با منابع بی‌شماری از قصص و روایات روبه‌رو شد که بعدها در عرصه تفاسیر قرآن کریم و پهنة عرفان و فلسفه و ادبیات فارسی ظهور کرد.

پس از آن بود که ما با قومی سروکار داشتیم که هویت معنوی و بی‌کرائگی روح خود را در اسلام بازیافت و گرافه نیست اگر بگوییم با تکیه بر همین ارزش‌های نوین، هویتی تازه پیدا کرده است. اینجاست که مرز مشخصی وجود ندارد که بتوان به طور قطع و یقین، اسطوره‌ها و روایات ایرانی را از قصص و اندیشه‌های اسلامی جدا کرد.

الان مشغول چه کاری هستید؟ چه کتابی در دست چاپ یا نوشتن دارید؟

الان به شدت سرگرم کار روی تاریخ بیهقی هستم. یک تصحیح تازه از تاریخ بیهقی بر اساس نسخه‌های نویافته به همراه شرح و تفسیر به دست خواهیم داد که سیمای تاریخ بیهقی موجود در بازار را دگرگون خواهد کرد. البته من در زمینه تاریخ بیهقی قبلاً کار کرده بودم که چاپ هم شد. سال ۷۳ اولین چاپ تاریخ بیهقی را منتشر کرده بودم که به اسم «دنیای خسروانی» به بازار آمد. این کتاب انتخابی از تاریخ بیهقی با رویکرد و شکل خاصی بود که با همکاری آقای سیدی همراه با شرح و توضیح به دست چاپ سپردیم. تا الان هم ده بار چاپ شده است.

در مورد تاریخ بیهقی که تصحیح جدیدی از آن در دست کار دارید، می‌توانید بیشتر توضیح بدهید. این تصحیح بر اساس چه نسخه‌ای است و در چه سالی مکتوب شده است؟

این تاریخ بیهقی متن کاملی از آن است که الان مشغول تصحیح اش هستیم. نسخه‌ای که دکتر فیاض کار کرده‌اند با نسخه‌های جدیدی که پیدا شده، از اساس تحول‌پیدامی کند و دگرگون می‌شود. نسخه‌ای نویافته که خیلی قدیمی نیست اما چون تصحیح ما بر اساس چندین نسخه صورت می‌گیرد، یکدیگر را کامل می‌کنند و نقاط ضعف و کمبود یکدیگر را می‌پوشانند. نسخه فیاض مربوط به قرن نهم و دهم و یازدهم بود که تصحیح کرده‌اند. ولی تصحیح ما بر اساس نسخه‌هایی از کشورهای مختلف چون انگلستان و تهران و هند و پاکستان و... است که در اختیار فیاض نبوده است. بنابراین خیلی از ضبط‌های متن فیاض عوض می‌شود. همین‌الان قبل از مصاحبه با شما مشغول کار روی تاریخ بیهقی بودم. چند جا از این تاریخ همین امشب تغییر پیدا کرده بود.

بعد از نسخه فیاض، افراد دیگری مثل دانش پژوه و خطیب رهبر و دیگران روی تاریخ بیهقی کار کرده بودند.

بله. ولی این افراد هم نسخه تازه‌ای نداشتند و همان تصحیح فیاض را مقابل خود داشتند. در واقع نسخه‌های قبلی را می‌گرفتند و تغییراتی بر اساس برداشت خود انجام می‌دادند. نسخه خطی تاریخ بیهقی را فقط فیاض و ادیب پیشاوری در اختیار داشتند که بر مبنای همان نسخه خطی، تاریخ بیهقی را تصحیح کرده بودند. بیش از همه دکتر فیاض بود که روی تاریخ بیهقی کار کرد.

پای صحبت استاد جواد محدثی درباره «۴۰ حدیث در راه زندگی»

چهل گام در خلوت نخلستان

استاد جواد محدثی نویسنده و محقق است که کتاب‌های متعددی درباره حضرت علی (ع) به رشته تحریر درآورده است. کتاب «معجزه خلقت» شامل مجموعه مقالات وی درباره حضرت امیرالمومنین (ع) است. «می‌نای قلم» مجموعه مقالات و نثرهای ادبی از نویسندگان مختلف درباره حضرت است. «فرهنگ غدیر» دانشنامه‌ای مربوط به کلیه مسائل امام علی (ع) است و مجموعه درس‌هایی از نهج البلاغه که تاکنون ۱۰ جلد آن در موضوعاتی مانند دوستی، نماز و عبادت، اعتدال، امتحان، گوهر عمر و ... منتشر شده در واقع نگاه موضوعی به نهج البلاغه دارد و با قالب و بیانی که برای جوان‌ها قابل استفاده باشد تهیه شده است. کتاب «۴۰ حدیث راه زندگی» نیز از جمله آثار جواد محدثی است که درباره این کتاب با وی گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که در پی می‌آید.

کتاب «۴۰ حدیث در راه زندگی» ما را با کدام بخش از احادیث و روایات معصومین (ع) آشنا می‌کند؟

این کتاب شامل ۴۰ حدیث از کلمات کوتاه حضرت علی (ع) است که از کتاب غرر الحکم انتخاب شده‌اند. غرر الحکم کتاب حدیث حضرت علی (ع) است که نزدیک ۲۰ هزار حدیث ایشان در این کتاب نقل شده و انتشارات دانشگاه تهران آن را در هفت جلد منتشر کرده است. در کتاب غرر الحکم ترتیب احادیث به صورت الفبایی (اول احادیث) است ولی در این کتاب صرفاً چهل موضوع مختلف انتخاب شده و در هر موضوع، حدیث مرتبط با آن ترجمه شده و همچنین یک صفحه هم به توضیح و تبیین آن حدیث اختصاص داده شده است.

مشورت، دوستی، تفکر از جمله موضوعاتی است که شما در این کتاب به ذکر احادیثی درباره آنها پرداخته‌اید. چرا این موضوع‌ها را انتخاب کردید؟ معمولاً برخی از احادیث جنبه عملی ندارند و بیشتر حاوی حکمت‌ها هستند اما بخشی دیگر به نحوه زندگی و مسائل روزمره زندگی مربوط می‌شوند. در این کتاب هم موضوعاتی که جنبه کاربردی دارند مدنظر بوده تا مخاطب با دیدگاه آن حضرت درباره اموری که روزانه با آنها سرو کار دارد مثل اخلاق عملی، مهارت‌های زندگی، شیوه برخورد با مردم و نقاط مثبت و منفی در زندگی آشنا

احادیث چه بوده است؟

یکی این که خود احادیث گنجینه‌های پایان‌ناپذیری هستند که ما معمولاً از آنها کمتر بهره می‌گیریم، در واقع گنج‌هایی داریم که از آنها استفاده نمی‌کنیم. دلیل دیگر مظلومیت نهج البلاغه است زیرا این کتاب جزو مشهورترین کتاب‌های مذهبی است و اگر از یک جوان پرسید کتاب‌های مذهبی را نام ببر، بعد از قرآن اسم نهج البلاغه را می‌آورد اما اگر از او بخواهید درباره ساختار، محتوا و مضمون آن برای شما توضیح بدهد اطلاع چندانی ندارد. در مجموع به جز کتاب شهید مطهری که فردباخواندن آن در فضای نهج البلاغه قرار می‌گیرد، کمتر کتابی نهج البلاغه را به جوانان معرفی کرده است، بنابراین انگیزه اصلی من این بود که به این کتاب مشهور و مظلوم حضرت علی (ع) بیشتر پردازم و دیدگاه‌های حضرت امیر (ع) درباره موضوع‌های مختلف را بیان کنم به طوری که یک ذهنیت روشن از نظرات حضرت و صحبت‌های راهگشای ایشان پیش روی خواننده باشد.

مثلاً زندگینامه امیرالمومنین (ع) را در نظر بگیرید، پرداختن به ابعاد حکومتی و سیاسی ایشان یا شرح سخنان ایشان، بخش‌هایی از نهج البلاغه، یاران، حوادث موردی مثل جنگ‌ها و قضاوت‌های آن حضرت همه موضوعاتی است که به صورت تک‌نگاری کتاب‌هایی درباره آنها منتشر شده ولی در عین حال با قلم امروزی که بتواند نسل جوان را به مطالعه این مطالب جذب کند آثار کمی تولید شده است.

برای تولید این گونه آثار چه پیشنهادی دارید؟

طرح موضوع برای افرادی که توانایی قلمی دارند می‌تواند موثر باشد و برای آنها ایجاد انگیزه کند. در حال حاضر نویسندگان توانایی داریم که موضوع‌های مختلفی را برای کتاب‌هایشان انتخاب می‌کنند ولی ممکن است تاکنون در این باره اثری ارائه نکرده باشند. فکر می‌کنم با یادآوری اهمیت این موضوع، نویسندگان می‌توانند پرداختن به زندگی حضرت علی (ع) را محور کارشان قرار دهند. انگیزه‌های اصلی شما در گردآوری و ارائه این

شود. در کل مسائل زندگی ساز زیادی در این کتاب وجود دارد، به همین جهت عنوان «راه زندگی» برای آن انتخاب شده است.

عمده آثاری که درباره حضرت وجود دارد در چه زمینه‌هایی است و در چه موضوعاتی کمتر کتاب وجود دارد، آیا در میان این کتاب‌ها آثار نوینی در زمینه حدیث پژوهی یا نهج البلاغه هست؟

اگر بخواهیم به صورت موضوعی بررسی کنیم شاید بتوان گفت موضوعی نیست که کتابی در آن مورد تولید نشده باشد ولی عمده ضعف در قالب، شیوه و نگاه مولفان است، به طوری که درباره زندگی امام علی (ع) صدها کتاب وجود دارد اما در معرفی یک کتاب برای نسل امروز باز کم می‌آوریم یعنی آثاری که با توجه به ذائقه این نسل نوشته شده باشد و قالب‌های مورد نظر آنها را رعایت کرده باشد، کمتر دیده می‌شود.

البته آثار معدودی هست ولی به تناسب غنای این مسئله و ضرورت کار هنوز خیلی جای فعالیت هست.

هر هفته کتاب هفته در سطح کشور

تخفیف ویژه

تخفیف ویژه

جهت کسب اطلاعات بیشتر و سفارش آگهی‌های تبلیغاتی در کتاب هفته با شماره تلفن‌های زیر تماس حاصل فرمایید

۲۲۲۵۵۲۴۶
۲۲۹۰۲۷۷۷

سازمان آگهی‌های کتاب هفته :
فکس :

آنقدر پولدار نشده‌ام که کتاب غیر اورجینال بخرم!
www.oxfordiran.com

موسسه انتشاراتی فرهنگی انستیتاق نور

نماینده و توزیع کننده محصولات انتشارات دانشگاه آکسفورد در ایران (ELT)

فرهنگ‌ساز مرکزی: انقلاب، رهبری درب اصلی دانشگاه، مجتمع فرزند، طبقه ۲-، وامد ۱۱۳

دفتر مرکزی: بلوار کشاورز، خیابان شهید عبدالله (آده)، کوچه افشین، پلاک ۸

تلفن: ۶۶۹۶۱۳۸۶

تلفن: ۸۸۹۸۳۰۵۱-۴

چرایی کمبود تألیف در حوزه کتاب های علمی کودک

دایناسورها نخ نما شده اند

بیشتر جشنواره های کتاب کودک و نوجوان کتاب های ادبیات داستانی را مورد توجه قرار می دهند و حضور کتاب های علمی در میان برندگان این جشنواره ها کم رنگ است.

دومین دوره جشنواره کتاب های برتر انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان، نوزدهم شهریور ماه در حالی برگزار شد که در بخش تألیفی کتاب های علمی «پوشی در جهان بیکران» و «ایران باستان» و در بخش ترجمه کتاب های «بدن انسان»، «انرژی و مجموعه سوالات چند هزار ساله» و مجموعه «مقابله با بلاهای طبیعی» به عنوان کتاب های برگزیده معرفی شدند. در این جشنواره سه کتاب علمی دیگر نیز از نظر موضوع و ترجمه توسط هیئت داوران این جشنواره قابل تقدیر شناخته شد.

به بهانه جای گرفتن هفت عنوان کتاب علمی در میان برگزیدگان جشنواره کتاب های برتر، از خلال حرف های دو تن از اعضای هیئت داوران و ویراستار تنها کتاب برگزیده علمی در این جشنواره، نگاهی به وضعیت انتشار کتاب های علمی برای کودکان و نوجوانان انداخته ایم.

ظاهراً می توان گفت عموم کتاب های علمی منتشر شده برای کودکان در ایران را کتاب های ترجمه شده تشکیل می دهند و کمتر کسی به سراغ تألیف در این حوزه می رود و شاید همین امر دلیلی برای کم رنگ بودن حضور آنها در جشنواره هاست. مجید عمیق، کارشناس مسئول انتشارات کانون پرورش فکری که یکی از اعضای هیئت داوران دومین دوره جشنواره کتاب های برتر بود، درباره دلیل کم رنگ بودن حضور کتاب های علمی کودک و نوجوان در جشنواره ها می گوید: «در بیشتر جشنواره ها نظیر جشنواره «سلام بچه ها» فقط آثار ادبیات داستانی مورد بررسی قرار می گیرد. درباره جوایزی مثل جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی هم باید بگویم که به علت شرایط آن جایزه معمولاً تنها یک کتاب به عنوان برگزیده انتخاب می شود.»

او می گوید: «گاه پیش می آید کتاب علمی که در مراحل اولیه داوری هزار کتاب را کنار زده است و جزو سه کتاب اول شده است، به خاطر محدودیت انتخاب کنار گذاشته می شود و در واقع با کتاب های بی محتوایی که در مراحل اولیه کنار گذاشته شده اند، یکی گرفته می شود.»

به عقیده او بهتر است در داوری هایی نظیر کتاب سال، علاوه بر یک کتاب برگزیده، یکی دو کتاب تشویقی نیز انتخاب شود که خود این مسئله شانس کتاب های علمی را بیشتر خواهد کرد. او می گوید: «ناشران نسبت به سال های گذشته دیدگاه های بهتری نسبت به تولید کتاب های علمی پیدا کرده اند و برخی از آنها به صورت هدفمند به انتشار کتاب های علمی مجموعه ای برای بچه ها روی آورده اند و درباره مسائلی مانند انرژی، نجوم، بدن انسان و ... مجموعه های خوبی منتشر شده است اما انتشار این مجموعه ها هم یک مشکل اساسی دارد و آن این است که برای پرداخت حق ترجمه کمتر، از مترجمان تازه کار استفاده می کنند و این مسئله سبب می شود که اطلاعاتی در کتاب ها چاپ شود که گاه از نظر علمی صحت نداشته باشد و بچه ها تا بزرگسالی از نادرست بودن آن اطلاعات سر در نیاورند و سال ها در اشتباه می مانند.»

این مترجم و نویسنده کتاب های علمی درباره مشکلات دیگر تألیف کتاب های علمی برای کودکان و نوجوانان در کشور می گوید: «تولید یک کتاب علمی هزینه بر است ضمن این که اگر بخواهیم درباره موضوعی کتابی بنویسیم، آرشو منسجمی وجود ندارد که بتوان از آن استفاده کرد و اگر هم وجود داشته باشد، برای دسترسی به آن باید ده ها نامه رد و بدل کرد که زمان زیادی را می گیرد. ضمن این که یک ناشر یا نویسنده از عهده هزینه های زیاد این کار بر نمی آید و نیاز به حمایت نهاد های علمی مرتبط احساس می شود. به هر حال اگر حمایتی وجود نداشته باشد، یک نویسنده نمی تواند به دنبال پژوهش برود.»

اما محبت الله همی دیگر عضو هیئت داوران که خود از مولفان حوزه کتاب های علمی است، دلیل کم رنگ بودن حضور کتاب های علمی کودک و نوجوان را ترجمه ای بودن آنها می داند و می گوید: «بیشتر این کتاب ها، تولید کشور خودمان نیست. چون بی تعارف باید بگویم که نه نویسندگان ماهر و مبرزی در تألیف کتاب های علمی داریم و نه ناشران ما به انتشار کتاب های علمی تألیفی اهمیتی می دهند. تازمانی که می شود به ارزان ترین صورت ممکن کتاب های ترجمه ای را چاپ کرد، چرا

تولید یک کتاب علمی هزینه بر است ضمن این که اگر بخواهیم درباره موضوعی کتابی بنویسیم، آرشو منسجمی وجود ندارد که بتوان از آن استفاده کرد

داستانی برابری کند؟

عمیق می گوید: «در کتاب های علمی، صحت متن باید حرف اول را بزند و دومین مسئله هم تکراری نبودن سوژه است. اگر کتاب تازه ای درباره خزندگان و پرندگان چاپ شود، به دلیل اشباع بودن بازار از این نوع کتاب ها، روی دست ناشر می ماند. سومین ویژگی یک کتاب علمی خوب هم نشر سلیس در ترجمه و تألیف است که یا باید نویسنده و مترجم نثر خیلی قوی داشته باشند، یا از ویراستار علمی و ادبی خوب استفاده شود. ضمن این که مترجم یک کتاب علمی باید بر اصطلاحات خاص آن علم احاطه داشته باشد چون هر علمی واژگان خاص خودش را دارد و مثلاً نمی توان در فیزیک هم مانند شیمی به جای «عمل و عکس العمل» از کلمه «واکنش» استفاده کرد.»

به اعتقاد وی نوع کتاب سازی و جنس کاغذ و جلد هم در تولید کتاب های علمی برای کودکان و نوجوانان مهم است اما بیشترین اهمیت از آن خصوصیات گفته شده است.

همتی نیز می گوید: «تولید یک کتاب علمی خوب در هر یک از حوزه های علوم انسانی، علوم تجربی و کارهای میان رشته ای، ویژگی های خاص خودش را دارد. اما آنچه در کتاب های علمی برای کودکان و نوجوانان اهمیت دارد، بحث سازماندهی محتواست. به این معنی که باید به محتوا ساختاری داده شود که مورد پسند مخاطب قرار گیرد. ضمن این که قالبی که این محتوا در آن ریخته می شود هم باید کودک پسند باشد.»

جشنواره کتاب های برتر و کتاب های علمی اگرچه ممکن است کتاب های علمی انتخاب شده در جشنواره کتاب های برتر تمام ویژگی های یک کتاب علمی خوب را نداشته باشند، اما حتماً برخی از آنها را دارند.

عمیق می گوید: «درست است که کتاب های انتخاب شده در این حوزه کاستی هایی داشتند، اما خوب نبودن جنس جلد یا کاغذ یا تصویر سازی ضعیف، صحت متن و محتوا، تازه بودن سوژه و همخوانی با نیازهای مخاطب کودک و نوجوان را زیر سوال نمی برد. در این جشنواره به جز کتاب های برگزیده، تعدادی هم کتاب تشویقی علمی انتخاب شد که نشان از دانستن قدر زحمات ناشران دارد. در واقع ایرادهای ظاهری کتاب ها در برابر صحت محتوا، قابل اغماض بود.»

همتی نیز می گوید: «انتخاب کتاب در هر جشنواره، برخاسته از نوع نگاه گردانندگان آن است. جشنواره کتاب های برتر در حیطه ناشران عضو انجمن فرهنگی کودک و نوجوان برگزار شد و گستره چندان وسیعی نداشت. در این جشنواره تنوع ناشران و تألیفی بودن کتاب ها به عنوان اصل در نظر گرفته شده بود اما متأسفانه از مجموع کتاب هایی که وارد مرحله داوری شد، به جز دو مورد بقیه ترجمه بودند.»

او دیگر فاکتور مورد توجه برای انتخاب کتاب های این جشنواره را نگاه ناشر به مجموعه سازی می داند و می گوید: «مهم این است که یک کتاب چقدر توانسته باشد فضای تازه ایجاد کند. ضمن این که نباید سازماندهی محتوا و تلاش ناشر را برای ارائه کتاب سازی و تصویر سازی خوب در کتاب های انتخاب شده از یاد ببریم.»

کتاب علمی خوب یک کتاب علمی خوب باید چه ویژگی هایی داشته باشد تا بتواند در جشنواره ها با کتاب های

یادمان حسین ابراهیمی (الوند) در سرای اهل قلم برگزار شد

ترجمه یک جای خالی

حجوانی گفت: «ابراهیمی در تمام این هفت سال گذشته به هیچ عنوان چهره یک بیمار را نداشت و همواره پرتلاش و با انگیزه بود.»
وی گفت: «ابراهیمی همانقدر که به سنت توجه داشت به مدرنیته نیز عنایت داشت و این موضوع را در زندگی و آثار او می توان دید.»
حجوانی در بخش دیگری از صحبت هایش به اخلاق خوش و رفتار اجتماعی ابراهیمی اشاره کرد و گفت: «الگوهای ارتباط با ناشران و نویسندگان خارجی را که توسط حسین شکل گرفته بود فراموش نکنیم همان طور که آثارش را نیز نباید فراموش کنیم چراکه بچه ها و نسل جدید کودک و نوجوان به ترجمه های او نیازمندند.»

جای او خالی نیست

در این مراسم قرار بود دکتر محسن پرویز معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز درباره حسین ابراهیمی سخن بگوید، اما وقت خود را به دیگر سخنرانان داد و در پایان مراسم با اهدای تابلوی عکسی از ابراهیمی به خانواده آن مرحوم، خاطره این مترجم سختکوش عرصه ادبیات کودک را گرامی داشت.

شاید بتوان گفت شروع می شود،
از جنس اخلاق
مصطفی رحماندوست صحبت هایش را با غزلی از حافظ آغاز کرد و گفت: «اولین تذکری که زندگی حسین ابراهیمی به من داد اخلاق نیکوی او بود؛ هرگز ندیدم او حسادت کند و همواره از او رفتاری دیدم که نشان دهنده دل بزرگ و بخشنده اش بود.»
رحماندوست اضافه کرد: «من چیز دیگری نیز از حسین ابراهیمی یاد گرفتم و آن این بود که به درد دیگران توجه می کرد.»
وی به همکاری ابراهیمی با موسسه رب العالمین اشاره کرد و گفت: «با آن که ابراهیمی گاهی خودش نیاز اقتصادی داشت اما حق التالیف خود را به نیازمندان می داد.»
رحماندوست با اشاره به این مطلب که پیامبر اسلام برای مکارم اخلاق مبعوث شده گفت: «حسین ابراهیمی الگویی است که بسیار می توانیم از او یاد بگیریم.»

همراه با سنت و مدرنیته

آخرین نفری که در مراسم یادمان حسین ابراهیمی صحبت کرد، مهدی حجوانی بود.

ساده، ظرف مدت ۱۰ سال به یکی از جدی ترین، شناخته شده ترین و فعال ترین چهره های ادبیات کودک و نوجوان ایران تبدیل شود.»
این شاعر در بخش دیگری از سخنانش گفت: «بسیاری از معلمان ما می توانند یک ابراهیمی باشند اگر پشتکار و جدیت ایشان را داشته باشند.»
آخرین ملاقات
اما حمیدرضا شاه آبادی صحبت هایش را صرفاً به ذکر خاطراتی درباره حسین ابراهیمی اختصاص داد.

مدیر انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان گفت: «آشنایی من با حسین ابراهیمی به سال ۱۳۷۱ بازمی گردد، زمانی که اولین دوره نشریه ادبیات داستانی را راه اندازی کردیم.»
وی افزود: «دقت نظر و وسواسی که مرحوم ابراهیمی در کار داشتند از همان روزهای اول برایم به عنوان وجه مشخصه شخصیت ایشان نمود پیدا کرد و تا آخرین روزهایی که او را ملاقات می کردم همچنان وجود داشت.»

شاه آبادی در ادامه گفت: «ایشان از جمله کسانی بودند که ادبیات کودک و نوجوان را جدی گرفتند و با تلاش و پیگیری، سطح این ادبیات را بالا بردند.»
مدیر انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان گفت: «آخرین دیدار ما به یک ماه و نیم قبل بازمی گردد؛ در آن دیدار احساس کردم دیگر ابراهیمی را نخواهم دید و تلاش کردم بیشتر به ایشان احترام بگذارم.»

وی افزود: «مهم ترین چیزی که از ایشان یاد گرفتم صداقت و سلامت اخلاق بود و این نکته که مرحوم ابراهیمی هیچ وقت برای رسیدن به هدف خود دنبال راه میان بر نبود که امیدوارم همه ما راج گزار زحمات ایشان باشیم.»

شاه آبادی در خاتمه گفت: «مرحوم ابراهیمی کتاب های متعددی در اختیار ناشران دارند که به زودی چاپ و کتاب های قبلی ایشان نیز تجدید چاپ خواهند شد و همواره ما، فرزندان ما و فرزندان فرزندان ما سال ها از آثار ایشان استفاده خواهند کرد که این نکته در شغل و زندگی می تواند شوق برانگیز باشد چراکه یک نویسنده با مرگش تمام نمی شود و

جای او خالی است انگار، چهره ها را یک یک رد می کنم و در نگاه برخی متوقف می شوم تا خبری از او بگیرم.

شاید که تاخیر دارد، همه صندلی ها را دیده ام نیامده است. نکند که نیاید؟ یک صندلی خالی است اما. به چهره های آشنا نگاه می کنم؛ مصطفی رحماندوست، جواد محقق، شهرام اقبال زاده، حمیدرضا شاه آبادی، مهدی حجوانی و خیلی های دیگر. اما هیچ کدام چیزی نمی گویند. نمی گویند که چرا جای او خالی است، جای او که کتاب هایش سال هاست قفسه کتابخانه ام را پر کرده است.

آرام آرام همه می روند، بی آنکه او بیاید. دیگر همه صندلی ها خالی شده اند. به خانه بازگشته ام. سراغ کتابخانه می روم. کتاب ها را یک یک رد می کنم و در عنوان برخی متوقف می شوم و خیلی زود پیدایش می کنم و چقدر زیاد حضور دارد و چقدر زیاد حضور داشت در همه این سال ها. هنوز هم هست و انگار که هیچ وقت جای او خالی نیست، جای او که هفته گذشته در سرای اهل قلم برایش یادمان گرفتیم، یادمان حسین ابراهیمی (الوند) مترجم ادبیات کودکان و نوجوانان.

گام های ابراهیمی در قلمرو ترجمه

در ابتدای مراسم که با حضور خانواده مرحوم ابراهیمی و عده کثیری از دوستان و علاقه مندان به آثار او شکل گرفت، شهرام اقبال زاده درباره جایگاه آثار این مترجم پرکار گفت: «ادبیات کودک در سه قلمرو به هم پیوسته شکل گرفته و رشد کرده است که آفرینش ادبی و هنری، تخصیص معناهای مربوط به کودک و ادبیات کودک و نظریه و نقد ادبی از جمله این موارد هستند و حسین ابراهیمی در هر سه عرصه مذکور حضوری درخشان و تاثیر گذار داشت.»

وی افزود: «حسین ابراهیمی بیش از ۱۰۰ اثر از بهترین آثار کودک و نوجوان جهان را با زبانی شیوا، روان و کاملاً خوشخوان ترجمه کرده است.» اقبال زاده در بخش دیگری از سخنانش گفت: «حسین ابراهیمی در سال ۱۳۵۳ وارد دانشگاه می شود اما اولین ترجمه اش را در سال ۱۳۶۹ منتشر می کند که این موضوع نشان از سختگیری او در ترجمه و انتخاب اثر دارد.»

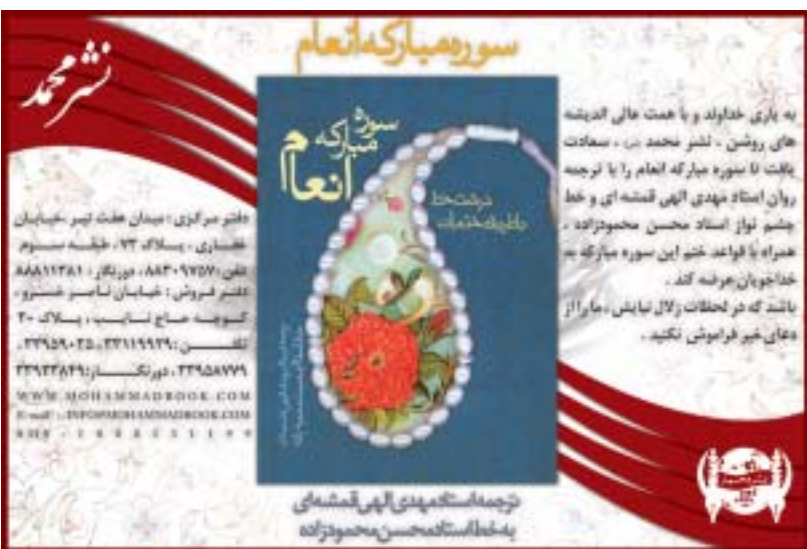
وی اضافه کرد: «برای ترجمه خوب سه شرط لازم است، شناخت فرهنگ و زبان خودی، شناخت فرهنگ و زبان مقصد و تسلط بر قلمرو و حوزه ای که مترجم در آن کار می کند که حسین ابراهیمی در این سه موضوع به اندازه کافی کار کرده بود و تسلط داشت.»

اولین دیدار

در ادامه مراسم یادمان حسین ابراهیمی (الوند)، جواد محقق با ذکر خاطره ای از مترجم، به آثاری چون «شیر کوهی»، «ماهی»، «طوطی اصفهان»، «نام گل سرخ» و... اشاره کرد و گفت: «آقای ابراهیمی را اولین بار در سال ۱۳۶۹ ملاقات کردم زمانی که سردبیر نشریه رشد معلم بودم. ابراهیمی آمده بود تا بگوید تدریس می کند و علاقه مند است تا در زمینه کارهای فرهنگی به ویژه ترجمه کار کند. در همان دیدار اول به شدت مرا جذب کرد و زمینه دوستی مان فراهم شد.»

این شاعر و پژوهشگر ادبیات کودک و نوجوان در ادامه گفت: «آن سال ها کسی مرحوم ابراهیمی را نمی شناخت اما او تلاش می کرد تا راهی برای ورود به فضای ترجمه و ادبیات کودک و نوجوان پیدا کند.» محقق در ادامه گفت: «دومین دیدار ما به زمانی بازمی گردد که کتاب «طوطی اصفهان» او چاپ شده بود و از آن به بعد هفته ای یک بار همدیگر را می دیدیم و با هم گفت و گو می کردیم.»

وی افزود: «یکی از مسائلی که در مورد آقای ابراهیمی برای من بسیار قابل احترام بوده و هست، پشتکار و جدیت ایشان بود به صورتی که این خصوصیت ایشان باعث شده بود تا وی از یک معلم

کارشناسان از راهکارهای جهانی شدن ادبیات کودک گفتند

قالیچه پرنده برای قصه‌های ایرانی

روز جهانی کودک فرا می‌رسد. اما سهم ادبیات و کتاب کودک از این روز کدام است؟ آیا کتاب‌های کودک و نوجوانی که نوشته و منتشر می‌شوند، قابلیت جهانی شدن دارند؟ آثار نویسندگان و تصویرگران ما چگونه می‌توانند به بیرون مرزها راه یابند؟ آیا باید به فرهنگ بومی این سرزمین توجه کنند یا خود را با معیارهای جشنواره‌ها تطبیق دهند و آن گونه که آنها دوست دارند و به مذاقشان خوش می‌آید بنویسند؟

محسن مهرآبادی، مدیر انتشارات فرهنگ گستر، در پاسخ به این پرسش که ادبیات کودک و نوجوان چگونه می‌تواند مسیر جهانی شدن را پیماید می‌گوید: «تازمانی که نویسندگان خوبی نداشته باشیم، تصویرگران خوبی هم نخواهیم داشت، زیرا تصویرگری، هنری کاربردی و وابسته به متن است و گرنه ما مسیری را طی می‌کنیم که در این سال‌ها پیمودیم. به این معنی که در دوره‌ای تصویرگری ما خوش درخشید و در دنیا مطرح شد اما متأسفانه «دولت مستعجل» بود چراکه متنی را روایت می‌کرد که قابلیت جهانی شدن نداشت.»

وی در ادامه بیان می‌کند: «بسیاری از ناشران خارجی در این سال‌ها تصاویر کتاب‌های ایرانی را پسندیده‌اند اما از متن خوششان نیامده به همین دلیل، محتوای مورد نظر خود را با آثار تصویرگران ما کار کرده‌اند و این امر سبب شده تا تصویرسازان ما خود را به متن نویس اروپایی نزدیک کنند.»

مهرآبادی علت موفقیت تصویرگران مادر سال‌های گذشته را توجه به مضامین بومی و فرهنگ اصیل ایرانی می‌داند و معتقد است: «زمانی اثر نویسندگان و تصویرگران ما مورد توجه قرار می‌گیرد که به بیان آداب و رسوم و فرهنگ خود بپردازند و گرنه کار آنها به یک کپی برداری دست چندم از سبک‌های اروپایی تبدیل می‌شود که از هر گونه ارزش ادبی و هنری تهی است.»

وی با اشاره به این که هیچ کدام از نویسندگان ما حرفه‌ای نیستند می‌گوید: «نویسندگان ما به خاطر شغل نبودن نویسندگی نمی‌توانند آن گونه که باید و شاید به کار خود بپردازند و این آفت بزرگی برای آنهاست به این معنی که تا وقتی چشم آنها به دست سازمان‌های متعدد دولتی، نیمه دولتی و خصوصی دوخته شده، راه به جایی نمی‌برند و این بر عهده متولیان فرهنگی است که به حمایت از آنها بپردازند. در غیر این صورت نه می‌توان از ناشران انتظار داشت که به انتشار کتاب‌های اصیل و ارزشمند بپردازند و نه از نویسندگان خواست که همه توان خود را صرف نوشتن داستان‌های تازه و خلاقه کنند.»

وی به ضرورت پشتیبانی از کتاب خوب اشاره می‌کند و می‌افزاید: «امید می‌رود تا با حمایت فرهنگی وزارت ارشاد از کتاب‌های مناسب بخشی از مشکلات کتاب و کتابخوانی برطرف شود چراکه حمایت از ناشر با پرداخت یارانه کاغذ به او بر نمی‌گردد اما خرید کتاب‌های خوب از او می‌تواند نقش موثری در توسعه فرهنگ کتابخوانی داشته باشد. همچنین وزارت ارشاد می‌تواند نویسندگان را بیمه کند و با تأمین بخشی از مخارج زندگی آنان، هم ما و هم مولفان را به نگارش آثار در خور امیدوار کند.»

نادر قدیانی نیز با اشاره به این که روز جهانی کودک، روزی است که تنها در بعضی تقویم‌ها به آن اشاره شده می‌گوید: «مسئولان فرهنگی باید به ذهن و زبان کودکان توجه کنند و متولی اصلی این کار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و کانون پرورش فکری است.»

وی خرید کتاب به همت وزارت ارشاد را عامل موثری در گسترش فرهنگ کتابخوانی می‌داند و معتقد است: «آموزش و پرورش در پنج سال گذشته، کتاب‌هایی را به عنوان کتاب مناسب در پایان کتاب‌های درسی خود معرفی و دانش‌آموزان دبستانی را به خواندن آنها

سفارش کرده است و اگر ارشاد این کتاب‌ها را خریداری کرده و برای یک میلیون و ۳۰۰ هزار شاگرد دبستانی در نظر بگیرد، گام موثر و مثبتی در ارتباط با تشویق کودکان به خواندن کتاب برداشته است.»

قدیانی ارتباط بخش بین‌المللی وزارت ارشاد و کانون پرورش فکری با ناشران خارجی را عامل موثری در جهانی کردن کتاب‌های کودک و نوجوان ایرانی برمی‌شمارد و می‌افزاید: «نویسندگان و تصویرگران ما با تکیه بر فرهنگ اصیل ایرانی آثار زیبا و ماندگار بسیاری پدید آورده‌اند که اگر متولیان فرهنگی از آنان حمایت کنند می‌توانند با ناشران خارجی ارتباط برقرار کرده و جهانیان را با آداب و رسوم این مرز و بوم آشنا کنند.»

وی همچنین بیان می‌کند: «در کشور ما شمارگان کتاب، بسیار پایین و حق التالیف نویسندگان، بسیار ناچیز است در صورتی که در کشورهای دیگر، این گونه نیست، به این معنی که انگلیسی، زبانی جهانی است و بسیاری افراد باین زبان آشنا هستند. همچنین شمارگان کتاب در این کشورها بالاست و نویسندگان، به طور حرفه‌ای به این کار پرداخته و همه توان خود را صرف نوشتن می‌کنند در صورتی که نویسندگان ما دغدغه شغل دوم و سوم دارند تا شاید بتوانند بخشی از هزینه‌های زندگی خود را تأمین کنند.»

اسدالله شعبانی، شاعر و نویسنده کودک و نوجوان، حمایت‌های مالی و معنوی از نویسندگان و تصویرسازان را از جمله عوامل موثر در جهانی شدن ادبیات کودک و نوجوان می‌داند.

وی شورای کتاب کودک را یکی از نهادهای ادبیات کودک و نوجوان برمی‌شمارد و معتقد است: «متأسفانه، این شورا از افراد ویژه‌ای حمایت می‌کند و این مسئله یکی از مشکلات بزرگی است که در کشور ما وجود دارد.»

شعبانی، زندگی ایرانیان را زندگی قبیله‌ای توصیف می‌کند و می‌گوید: «ما قبیله‌ای فکر و زندگی می‌کنیم و تاب شنیدن نظرات مخالف با گروه و طایفه خود را نداریم و این عامل، موجب عقب ماندگی مان می‌شود در حالی که بدون تعصب باید به آموزش جوانان توانا و

یادداشت

حمیدرضا شاه‌آبادی

جور دیگر باید دید

ایرانیان زمانی می‌توانند در بازارهای جهانی حضور یابند که کتاب‌هایی با متن خوب و تصاویر و صفحه‌آرایی عالی منتشر کنند و نگاهی حرفه‌ای و صنعتی به حوزه نشر داشته باشند.

زمانی می‌توانیم به سوی داشتن نشری حرفه‌ای گام برداریم که کتاب را به عنوان یک کالای تجاری معرفی کرده و در نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب، حضوری دائم و پیوسته داشته باشیم، همچنین به حقوق دیگران احترام بگذاریم.

امروز نگاه ناشران به حوزه نشر، تنها نگاهی فرهنگی است در صورتی که باید کتاب را کالایی صنعتی بدانند و برای آن بازاریابی کنند تا از چرخه بازار جهانی دور نشوند؛ در حالی که ناشران ما قواعد بازی را فرا نگرفته و از این بده بستان اقتصادی فاصله می‌گیرند، چراکه در دنیای کنونی همه چیز دوجانبه است و ما وقتی کتابی را بدون اجازه ناشر و نویسنده اش ترجمه و منتشر می‌کنیم، نباید انتظار داشته باشیم که ناشران خارجی کتاب‌هایشان را در اختیار ما بگذارند یا کتاب‌های خوب ما را تهیه و ترجمه کنند.

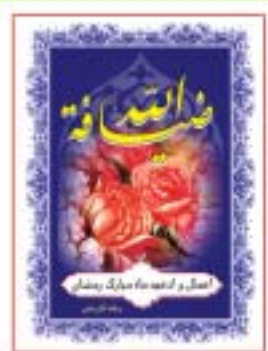
بعضی می‌پندارند کسب جوایز جهانی به ویژه در زمینه تصویرگری، می‌تواند زمینه ورود ما به تجارت جهانی کتاب را فراهم کند در حالی که این دو مقوله از یکدیگر جدا هستند و هیچ تضمینی وجود ندارد کتابی که در آن سوی مرزها جایزه گرفته، بتواند در بازارهای جهانی نیز موفق عمل کند و به زبان‌های دیگر ترجمه شود.

حقیقت تلخی که وجود دارد این است که جشنواره‌ها، ذائقه بازار کتاب در سطح جهان را تعیین نمی‌کنند و ناشران به نیاز خوانندگان پاسخ نمی‌دهند، از سویی تصویرگران ایرانی که در این چند سال توانسته‌اند جایزه‌های بسیاری را از آن خود کنند می‌پندارند، هر قدر کتاب را به فضای غربی نزدیک‌تر کنند بهتر است، در صورتی که چنین چیزی کار آنها را به یک کپی دست چندم و بی‌ارزش از آثار غربی تبدیل می‌کند.

پس بهتر است نویسندگان و تصویرگران ایرانی، فرهنگ بومی خود را به مردم دنیا معرفی کنند و بدانند که ادبیات، کشف چیزهای تازه است و غریبان، فرهنگ و شیوه زندگی ما را نمی‌دانند و از دانستن آن لذت می‌برند.

ناشران، نویسندگان، تصویرگران و متولیان فرهنگی باید با نگاهی حرفه‌ای به حوزه نشر بنگرند و گرنه این جرعه‌های کوچک، فردی و پراکنده‌ای که ایجاد می‌شود، راه به جایی نخواهد برد و زمینه را برای خلق آثار مناسب فراهم نخواهد آورد.

یارک خداوند منان
انتشارات نسیم حیات قم منتشر کرد
۱۱۰ عنوان کتاب
در ۶ ماهه اول سال ۱۳۸۶

تخفیف ویژه برای مدارس، مراکز آموزشی، ادارات و نهادها، سیدالله با ناشران محترم در سراسر کشور
تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۴۹۷۵۰-۲
فکس: ۰۲۵۱-۷۷۴۹۵۳۴

رضی هیرمندی از طنز و ترجمه می گوید

فواید گوزن شاخدار

«کتاب «گوزن شاخدار فایده‌ش چیه» نوشته مارتین وادل که جایزه هانس کریستین آندرسن را برده است از مجموعه قصه‌های «خرس بزرگ و خرس کوچولو» نیز آماده چاپ است. از این مجموعه پنج کتاب با ترجمه من چاپ شده است که انتشارات علمی و فرهنگی آن را منتشر خواهد کرد.»

کتاب «هواخوری با پروانک» نیز یک اثر تالیفی از هیرمندی است که برای چاپ در انتشارات علمی و فرهنگی است. این کتاب، داستانی است برای کودکان. «فرهنگ گفته‌های طنزآمیز» او را که انتشارات فرهنگ معاصر منتشر کرده بود نیز به چاپ سوم رسیده است. او پس از آن فرهنگ شیطان را هم به چاپ رسانیده است.

در واقع نام کتاب «آنکل شلبی‌زای بی‌زی» است؛ که من برای این که این شیطنت شل سیلور استاین را در تغییر الفبا به «ای بی‌زی» در ترجمه ام آورده باشم، نام آن رابه الفبا تغییر دادم.

کنند معلوم باشد که چه نوع طنزی و برای چه گروه سنی مد نظرشان است.»

هیرمندی معتقد است برای تشخیص خوب یا بد بودن یک ترجمه لازم نیست به زبان مبدا مسلط بود. او ترجمه خوب از یک اثر خوب را بازتاب مناسب آن در زبان مقصد معرفی می‌کند و معتقد است که ترجمه خوب آن است که هر کسی که آن را بخواند، بگوید با یک اثر خوب به زبان فارسی روبه‌رو شده است.

او در توضیح بیشتر می‌گوید: «البته در مقابل این نظر که «نمک ترجمه خوب، لحن ترجمه است» برخی اعتقاد دارند که این لحن نباید برای خواننده فارسی زبان خیلی ناخوشایند باشد.

رضی هیرمندی به حس طنز دوستی ایرانی‌ها اشاره می‌کند و بر این باور است که به‌نیاز و دل‌بستگی ما به طنز از طرف نویسندگان و مترجم‌های ایرانی به خوبی پاسخ داده نشده است.

رضی هیرمندی، مترجم پرکاری است. او کتاب‌های جدید بسیاری را آماده چاپ دارد. کتاب کوچک و طنزآمیزی از برتراند راسل به نام «الفبای شهروند خوب و تاریخ جهان در یک کلام» یکی از این کتاب‌هاست.

وی درباره دیگر کتاب‌های آماده‌چاپش می‌گوید:

سرعت به سمت چنین ژانری گرایش پیدا کرده‌اند غافل ماندن از ژانر طنز است. داستان‌های خوفناک به خودی خود ایجاد نوعی هیجان می‌کنند که این هیجان یکی از ضروریات این گروه سنی است اما کمبود داستان‌هایی در حوزه طنز، گرایش آنها را به سمت این نوع از نوشتار، بالا برده است.»

هیرمندی می‌افزاید: «به جز استثنائاتی که در حوزه ادبیات کودک و نوجوان منتشر شده، ما اغلب به نوعی کلیشه‌سازی و گریته برداری از روی دست هم پرداخته‌ایم. اگر کارهایی را که در جاهای دیگر دنیا برای خردسالان شده است ببینیم و بخوایم آن را با کارهایی که در ایران انجام شده مقایسه کنیم، ما بسیار کم کار کرده‌ایم. در واقع ما در عرصه قصه‌نویسی برای کودکان، تکثر نداشته‌ایم.»

هیرمندی در ادامه درباره تعلق خاطرش به این نوع طنز می‌گوید: «در زمان کودکی ما، این همه آثار طنز وجود نداشت. طنزی که ما به عنوان کودک و نوجوان می‌شناختیم در واقع متعلق به بزرگسالان بود. از قفسه کتابخانه پدرم، عبید زاکانی را برمی‌داشتم و می‌خواندم. متنی که اگر چه برایم بسیار سنگین بود، اما با این حال می‌خواندم. یا بعضی از روایت‌های طنز سده اخیر را دوست داشتم. بزرگتر که شدم مجله‌های طنزآمیز را می‌خواندم. بعدها که افق دیدم بازتر شد هاکلبری فین و تام سایر هم به مجموعه کتاب‌های مورد علاقه‌ام اضافه شد.»

هیرمندی با بیان این که قدری از علاقه‌اش به طنز ذاتی است، اضافه می‌کند: «آموزش نیز بخش مهمی در پرورش قوه طنز من دارد و این به محیطی که در آن بزرگ شده‌ام بسیار مرتبط بوده است.»

او به ابتدای کارش در عرصه ترجمه اشاره می‌کند و می‌گوید: «حال که به گذشته‌ام نگاه می‌کنم فکر می‌کنم اگر از نخستین روزی که کار ترجمه را آغاز کردم - از لحاظ ذهنی - در جایی بودم که حالا هستم، تا این اندازه به بیراهه نمی‌رفتم، چراکه به طور مثال من کتاب‌های آکادمیک زیادی درباره زبان‌شناسی ترجمه کرده‌ام. اگر زمانی که «درخت بخشنده» را به عنوان اولین کتابم ترجمه کردم همان راه را ادامه می‌دادم، حالا در وضعیت رضایت بخش تری بودم و دیگر کتاب‌های متفرقه را ترجمه نمی‌کردم.»

این مترجم به کسانی که کار ترجمه را آغاز کرده‌اند سفارش می‌کند که کار خود را به طور تخصصی ادامه دهند و در توضیح بیشتر می‌گوید: «البته این به آن معنا نیست که تجربه‌های دیگری نداشته باشند، اما هر کسی باید تخته پرش خود را بشناسد، بداند که گرایشش به کدام سمت است و توانایی‌اش در چیست. یکی از اصلی‌ترین دلایل موفقیت مترجم‌های خوبی مانند نجف دریابندری، مهدی غبرایی، محمدقاضی و خیلی‌های دیگر، در کارهای تخصصی‌شان است. آنها همیشه سعی داشته‌اند در یک حوزه و به صورت بسیار تخصصی کار کنند.»

او می‌افزاید: «توصیه‌ام به عنوان کسی که سال‌هاست ترجمه می‌کند و در این کار افت و خیزهایی هم داشته است، برای کسانی که در حوزه طنز کار می‌کنند، این است که دقیقاً برای خود مشخص کنند که قصد دارند در چه حوزه‌ای کار کنند. به طور مثال اگر می‌خواهند در حوزه طنز کار

رضی هیرمندی مترجم نام‌آشنایی است که او را با مجموعه ترجمه‌های دوزبانه‌اش از آثار شل سیلور استاین به خوبی به یاد می‌آوریم. طنز مورد نظر هیرمندی، طنز ویژه‌ای است که در موارد بسیاری کودکان و نوجوانان نیز می‌توانند از آن بهره‌مند شوند. مجموعه کتاب‌هایی از دکتر زیوس را که معروف‌ترین نویسنده ادبیات کودک و نوجوان در آمریکاست می‌توان از این دست آثار به‌شمار آورد که در عین آن که مخاطب کودک می‌تواند آن را بخواند، مخاطب بزرگسال نیز می‌تواند به سادگی با آن ارتباط برقرار کند. هیرمندی همیشه در این حوزه دغدغه ترجمه آثار خوب را با خود داشته است و مجموع تلاش‌های او اغلب نمره قبولی گرفته است. او در این حوزه، تالیفاتی هم انجام داده است که از آن جمله می‌توان به کتاب «از شکوفه تا درخت» اشاره کرد که توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان انتشار یافته است. این کتاب به زبان انگلیسی نیز ترجمه و منتشر شده است. همچنین از این نویسنده کتاب «اگر من نباشم» به تازگی به چاپ سوم رسیده و کتاب «در هر دل آوازی هست» نیز برای نخستین بار توسط انتشارات «به‌نشر» به بازار کتاب عرضه شده است.

آثار و ترجمه‌های هیرمندی که می‌تواند مخاطبان کودک و بزرگسال داشته باشد، پلی بین این دو نسل به حساب می‌آید که این پل را می‌توان محل استقرار نوجوان‌ها دانست. وی در این باره می‌گوید: «ما در حوزه کودکان، خردسالان و جوانان کتاب‌های قابل توجهی داریم، اما جای خالی و شکافی که وجود دارد به بخش نوجوانان مربوط می‌شود. در سنین بین ۹ تا ۱۴ سال کمبودهای بسیاری چه در بخش تالیف و چه ترجمه احساس می‌شود. در واقع هیچ‌گاه این بخش را به طور جدی مورد توجه قرار نداده‌ایم.»

او اضافه می‌کند: «من کتاب‌هایی در دست ترجمه دارم که مربوط به این گروه سنی است که به گمانم کتاب‌های خوبی هستند. این کتاب‌ها در همان فضای کارهای پیشینی قرار دارند که پیش از این نیز مورد توجه قرار داده‌ام. یعنی به حوزه طنز مربوط می‌شوند.»

هیرمندی با بیان این که قصد دارد تلاش بیشتری برای ترجمه کتاب‌های این گروه سنی انجام دهد ادامه می‌دهد: «با توجه به این که پیش از این برای این گروه سنی نه کار تالیفی قابل توجهی در عرصه طنز انجام شده است و نه کار ترجمه، این انتظار از نویسندگان و مترجمان وجود دارد که اهمیت کار در این حوزه را دریابند. در این زمینه بسیار کم کاری شده است و این جای تاسف دارد.»

این مترجم و نویسنده اعتقاد دارد که ما بزرگترها به دلیل مشکلات جامعه صنعتی و شهرنشینی، خواسته‌ها یا ناخواسته، عبوس شده‌ایم. مشکلات زندگی و نامالایمات، ما را از طنز عمیق و هنری دور کرده است و از سوی، این عبوس بودن مان به بیچه‌هایمان هم منتقل شده است و همین‌ها باعث شده‌اند که تولید طنز اصیل برای نوجوان‌ها مورد بی‌مهری قرار بگیرد.»

رضی هیرمندی در توضیح بیشتر می‌گوید: «من با داستان‌های خوفناک که این روزها مورد علاقه بسیاری از نوجوانان است، هیچ مخالفتی ندارم؛ اما معتقدم یکی از دلایلی که نوجوان‌ها با حداکثر

قرآن کریم به خط استاد سید حسین میرخانی

چاپ نفیس اصیل ترین قرآن ایرانی

دومین کتابت حضرت استاد سید حسین میرخانی (موسی لجن خوشنویس ایران)

با خط زیبای نستعلیق / بمناسبت یکصدمین سال تولد آن استاد فرزانه

هدیه بی بدیل ایرانیان به جهان اسلام

انتشار: پاییز ۱۳۸۶

مشارکت: مشهد مقدس - خیابان کوهسنگی - عدالت ۱۸

موسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس

تلفن: ۴-۸۲۴۵۱۲۲-۵۱۱

مشهد مقدس - بلوار هاشمی - بین ۱۳ و ۱۱ - شماره ۶۹/۱ - واحد یک

موسسه پژوهش‌های هنری آوای قلم (آوای نوی سابق)

تلفن: ۵۱۱-۸۸۳۱۷۵۰

www.avayeghalam.ir

بیش فروش با تخفیف ویژه در نمایشگاه قرآن: مفصلی تهران، طبقه پایین، بخش نهادها و سازمانها، روبروی ورودی ۱۴، غرفه استفسار رضوی

روح الله مهدی پور عمرانی از «آموزش داستان نویسی» می گوید

کشف عادت های نویسندگی

آموزش داستان نویسی یکی از مسائلی است که در سال های اخیر در قالب های گوناگونی به مخاطبان عرضه شده است. یکی از مهم ترین این قالب ها، کتاب هایی است که در این عرصه، منتشر شده است. «آموزش داستان نویسی» یکی از این آثار است که به تازگی توسط روح الله مهدی پور عمرانی نوشته شده است. پور عمرانی چنانچه خود می گوید، از سال ۱۳۷۰ قصه و نقد قصه نوشته و به تدریس داستان نویسی پرداخته است. این پژوهشگر چندین عنوان کتاب پژوهشی دارد که از جمله آنها می توان به نقد و بررسی آثار بهرام صادقی، سید محمدعلی جمالزاده، نیما و... اشاره کرد. وی که دانشجوی کارشناسی ارشد ادبیات فارسی است و ۴۷ سال دارد، نقد و بررسی داستان های بزرگ علوی را نیز در دست چاپ دارد. او کتاب «آموزش داستان نویسی» را برای مخاطبان دبیرستانی نوشته است.

شما در فصل اول به قالب های نوشتن از جمله مقاله، گزارش، فیلمنامه نویسی و نامه نگاری پرداخته اید. این نکات چه ارتباطی با عنوان کتاب شما که «آموزش داستان نویسی» است، دارد؟

بسیاری از نویسندگان جوان ما به جای داستان، خاطره، گزارش و مقاله می نویسند. من همواره این دغدغه را داشته ام که جایگاه داستان در میان سایر قالب های نویسندگی چیست. به نظرم رسید اگر این مسئله را شرح دهم، کسی متوجه منظورم نمی شود، از همین رو به تعریف قالب های دیگر نیز توجه کردم تا به مخاطب جوان نشان دهم که داستان، گزارش، سفرنامه و خاطره نیست و مشخصات آن این است. از سوی دیگر من کتابم را با نوعی کارگاه همراه کرده ام. یعنی برای مخاطب تمرین هایی را شبیه کتاب کار تعریف کرده ام تا او بیشتر با داستان آشنا شود.

با توجه به تاکیدتان روی داستان به عنوان یک فرم ثابت، به نظر می رسد به گونه خاصی از داستان نویسی تاکید دارید. کمی در این مورد توضیح می دهید؟

از آنجا که من داستان های واقع گرایانه را بیشتر می پسندم، بیشتر این سبک را مد نظر داشته ام. البته بخشی از این حرکت ناخودآگاه است.

اما شما خاطره را به طور قطعی از داستان جدا می دانید در حالی که داستان های سیال ذهن، بسیار از خاطره سود می جویند... از سوی دیگر شما به توضیحاتی در مورد نماد، تمثیل و... پرداخته اید. در این مورد چه نظری دارید؟

اگر کسی داستان نویسی بلد باشد، می تواند از خاطره استفاده مناسبی ببرد. برخی از داستان نویسان، یادداشت های روزانه خود را نیز به شیوه مناسبی بدل به داستان می کنند. از سوی دیگر داستان نویسی، غیر

از ابزار و عناصری که دارد، از یک سری آرایه های ادبی نیز بهره می برد. امکان ندارد که یک داستان نویس نخواهد از اسطوره تمثیل، نماد و... استفاده کند. به نظر من اگر این مسائل آگاهانه مورد استفاده قرار گیرد بهتر است و زمانی که فرد این نکات را بلداند، به طور قطع بهتر می تواند آنها را به طور آگاهانه به کار ببرد. شما در پیشگفتار به «داستن تثری خوب و قابل قبول» برای داستان نویسی اشاره کرده اید. اما در نیمه های کتاب به نویسندگانی اشاره کرده اید که خود نمی نویسند، بلکه کسان دیگر برای آنها می نویسند. آیا این دو نکته متناقض نیست؟

منظورم از نثر خوب این نیست که من با خودکار بیک و دست رعشه دارم بخوادم آن را بنویسم. نثر، جان کلام و عادت گفتاری نویسنده است. من حتی می توانم بدون دست، آن چیزی را که می خواهم به

همسرم، پسر و دیگران دیکته کنم تا آنها کلام را مکتوب کنند. الان در غرب و به ویژه در آمریکا، افراد بسیاری به همین شیوه عمل می کنند. کتابی به تازگی منتشر شده با عنوان «چگونه می نویسم»؛ در این کتاب به عادت نوشتن بیش از صد نویسنده زنده پرداخته شده است. بیش از پنجاه نویسنده، به همین شیوه عمل می کنند، اما مورد کار در ایران کم است و به همین دلیل شاید کمتر برای ما جا افتاده باشد.

بازتاب انتشار کتابتان چطور بوده است؟

من هرگز انتظار ندارم که از این کتاب به صورت دستوری و بیخشنامه ای استفاده شود. مخاطب می تواند آن را بخواند و نکات مثبتش را بردارد. همان طور که خود من از مطالعه کتاب های قصه نویسی به این نکات رسیدم. اگر این گونه به ماجرا نگاه کنیم، بازتاب انتشار کتاب، خوب بوده است.

نگاهی به «مرگ را با تو سخنی نیست» سروده اربش فرید غوطه در آب های کویر

آرام نیکو اربش فرید در کتابی که به تازگی از او به چاپ رسیده است، احساسات خود را به طور مستقیم بیان نمی کند، بلکه مخاطب را برای دریافت مفاهیم مورد نظرش با سیلی از تعبیر عادی و روزمره مشغول می دارد. او از احساساتی معمولی و ساده سخن می گوید و درست در همان لحظه که مخاطب انتظارش را ندارد به بیان نکته ای می پردازد و ذهن او را درگیر خود می کند: «... / ستارگانمان را باید / خود به هم ببخشاییم / زیر آسمان پرتلاطم / یا در اتاق خانه ای / که ایستاده است / شاید در سرزمینی / که باید ایستادگی کنیم.»

شاعر در مقابل برای بیان آنچه در زمانه می گذرد و باورش برای او چندان خوشایند به نظر نمی آید، از واژگانی استفاده می کند که بتواند منظورش را با

و ضوح بیشتری به مخاطب برساند. نابرابری های اجتماعی، جنگ ها و نابسامانی ها بارها چهره کریه خود را در شعر فرید به نمایش گذاشته است: «... / بخواه از ماهیان برکه نان کودکان را / زیرا تو گرسنه ای / بخواه از ماهیان نان را / ... / گوش دار به ماهیان سیر برکه و دریا / که می خوانند از خنده کودکان / ... / زیرا که تو غمگینی / گوش دار به ماهیان...»

مخاطب با این ناخوشایندی در شعر رها نمی شود. شاعر فردایی را رودرروی خود می بیند که روزهای آلوده تری را به جهانیان نوید می دهد. نابرابری ها رنگ می بازد و سرانجام امید است که جایگزین می شود: «فردا خوشبختی مرا / از هر اندوه می رهند / چون فرشته کودک را / چون قلاب ماهی را / چون ناقوس تندر را.» سراینده «مرگ را با تو سخنی نیست» هرگاه که فرصتی دست دهد، به ذکر حوادثی مربوط به زندگی شخصی خود می پردازد، از کوچ، مرگ پدر و گذر عمر می گوید. حوادث را با اندیشه های سیاسی خویش پیوند می زند. از امیدها و آرزوهایش می گوید. احساسات شاعرانه اش را با نوعی امید همراه می کند؛ نوعی امید که همواره مخاطب خویش را دلگرم می کند: «باورم را / در موی ماهیان بافتم / عشقم را / در آب کویر نوشتم / امیدم را / در گوش معجزه خواندم.»

«مرگ را با تو سخنی نیست» با ترجمه خسرو ناقد به تازگی از سوی نشر چشمه به پیشخوان کتابفروشی ها آمده است.

امیر حاج رضایی و تازه خواننده های او

تفسیر ادبی فوتبال

امیر حاج رضایی یکی از کارشناسان مطرح فوتبال است که هنگام تفسیر و تحلیل یک مسابقه فوتبال یا وضعیت و عملکرد یک تیم، علاوه بر استفاده از اصطلاحات این رشته ورزشی، ادبیات و

جلوه های گوناگون ادبی را نیز مورد استفاده قرار می دهد؛ این نشان از مطالعه بسیار زیاد او دارد. حاج رضایی، بیش از نیم قرن است که با فوتبال همراه است و به گفته خودش بیش از این زمان، با کتاب و کتابخوانی همشین بوده است.

او نام اولین کتابی را که خوانده است، به یاد نمی آورد. با این همه به اولین کتاب هایی که خوانده اشاره می کند: «از قدیمی ترین کتاب هایی که خوانده ام، کتاب های الکساندر دوما به ویژه کتاب «سه تفنگدار» او را به خاطر می آورم.»

این کارشناس فوتبال درباره آخرین کتاب هایی که خوانده به کتاب «جهان هولوگرافیک» نوشته مایکل تالبوت ترجمه داریوش مهرجویی و کتاب «تنگنا» نوشته هوشنگ گلیمکانی اشاره می کند و می گوید: «توصیه می کنم کتاب «جهان هولوگرافیک» را که یک کتاب روان شناسی است حتما بخوانید.»

«ژان کریستف» نوشته رومن رولان، عنوان کتابی است که حاج رضایی سال ها به دنبال مطالعه مجدد آن بوده و بعد از حدود ۳۰ سال موفق به این کار شده است. وی در این مورد می گوید: «هنگامی که در نیمه اول دهه ۱۳۵۰ کارمند شرکت برق بودم، این کتاب را از کتابخانه امانت گرفتم و خواندم و امسال نیز موفق به خواندن مجدد آن شدم. من عاشق شخصیت ژان کریستف هستم و به نوعی با آن زندگی کرده ام.» کارشناس فوتبال کشورمان در پاسخ به این سوال که کدام کتاب بیشتر بر روی او تأثیر گذاشته است می گوید: «کتاب های نیکوس کازانتزاکیس نویسنده یونانی از جمله «گزارش به خاک یونان» واقعا بر روی من تأثیر گذار بوده است.»

حاج رضایی چهار سال در آرامش جزیره کیش بر روی تخته سنگ های کنار دریا می نشست و کتاب می خوانده است. او اگر قرار باشد بار دیگر در جزیره ای (البته متروک) تنها باشد، ترجیح می دهد که «هویت»، «جاودانگی» و «صد سال تنهایی» اثر مارکز و «جان شیفته» نوشته رومن رولان را با خود به جزیره متروک ببرد و اما اگر قرار باشد کتابی را به فردی هدیه بدهد، حساسیت بیشتری به خرج می دهد. خودش می گوید: «حتما به خصوصیات طرف مقابل، تحصیلات و سلیقه او نگاه می کنم. در عین حال باید بگویم که کتاب هایی چون «رود جاری باش» و «صد سال تنهایی» نوشته مارکز را برای هدیه دادن مناسب می دانم.»

حاج رضایی ۶۲ ساله پس از نیم قرن حضور در فوتبال، ترجیح می دهد اگر قرار باشد کتابی بنویسد، در حوزه فوتبال باشد: «نگاه من به فوتبال تغییر کرده است. به نظر من فوتبال ریشه ای است که شاخ و برگ آن را ادبیات، سینما، فلسفه و فرهنگ تشکیل می دهند. هنگام نوشتن کتابم از این مسائل نیز بهره خواهم برد.»

شخصیت اصلی کتاب گوژپشت نوتردام، شخصیت محبوب حاج رضایی است که نسبت به او احساس خوبی دارد. او در این مورد خاطر نشان می کند: «این شخصیت با ظاهر کریه و قالب وحشتناک، قلبی انسانی و مهربان دارد. من عاشق انسان های رئوف هستم.»

از یک کتاب، کدام برگردان را بخوانیم؟

ترجمه بر ترازوی متن

ترجمه های متعدد و همزمان از یک اثر ادبی، پدیده جدیدی نیست. اهالی کتاب تقریباً با این ماجرا خو گرفته اند و اصل انتخاب ترجمه "بهرتر" در خرید کتابی از نویسندگان غیر ایرانی، میان کتابخوان ها کاملاً جا افتاده است.

اما این ماجرا جنبه های جدیدی نیز به خود گرفته است. در سال های اخیر مشاهده شده ناشر و پاناشرانی برای رقابت در ارائه ترجمه خود از یک کتاب، به ترجمه گروهی یک اثر دست زده اند. به این معنی که گروهی از مترجمان ماموریت یافته اند، یک اثر واحد را ترجمه کنند و در نهایت کتاب با یک بازبینی و ویرایش جزئی به بازار کتاب عرضه شده است.

هنوز به درستی مشخص نیست آیا ترجمه های چندگانه و گاه همزمان از یک اثر، پدیده ای مضر است و باید با آن مبارزه کرد و یا رویدادی فرخنده است که باید به استقبال آن رفت.

رضاقیصریه، مدرس دانشگاه و مترجم زبان ایتالیایی، دیدگاه دوم را بیشتر می پسندد. به باور او موضوع ترجمه های متفاوت، متعدد و حتی همزمان از یک اثر خاص، به هیچ عنوان موضوعی مسئله ساز و نگران کننده نیست؛ من چنین چیزی را مشکل نمی دانم یا حتی اگر آن را مشکل بنامیم آن قدر جدی نیست که نیازی به راهکار اندیشی داشته باشد.

به باور این مترجم، نه تنها ترجمه های متعدد مشکل ساز نیست، بلکه ترجمه های ضعیف و پر اشتباه هم مشکلی جدی محسوب نمی شود؛ "نباید کسب دیگران را تاخته کرد!"

قیصریه عمیقاً به هوشیاری کتابخوان ها باور دارد: در ایران قشر کتابخوان این درک و هوش و درایت را دارند که خود تشخیص دهند که کدام ترجمه پر مایه تر و دندان گیر تر است. تنها من نیستم که به علت حرفه ام مترجمان چیره دست را می شناسم و در جریان امور هستم، اکثر اهالی قلم و دوستداران کتاب ایرانی نیز همین گونه اند. شایسته است که همه چیز را به هوشیاری مخاطب بسپاریم. این امر طبیعی است که ناگهان اثری به پدیده تبدیل شود. اگر نویسنده ای به جایزه نوبل دست پیدا کند، همه مترجمان تازه کار و پیشکسوت برای ترجمه آثار او قلم تیزی می کنند. طبیعت بازار کتاب نیز همین را می طلبد. من چنین چیزی را مشکل نمی دانم و فکر می کنم هیچ نیازی به راهکار وجود ندارد.

به باور این مدرس دانشگاه، آفت ترجمه در ایران، ترجمه های متعدد از یک اثر نیست بلکه آنچه مشکلی جدی و دامنه دار محسوب می شود، ترجمه از زبان های واسطه است؛ حتی اگر ترجمه بد باشد ولی از زبان اصلی ترجمه شده باشد، ارزش آن بیشتر از ترجمه ای است که از زبان واسطه به فارسی برگردانده شده است.

قیصریه با این استدلال، حتی ترجمه مجدد را گاهی یک امر فرخنده می داند. به باور او نیاز است که برخی از آثار دوباره ترجمه شوند و این نه تنها مشکل ساز نیست، که لازم و پسندیده است؛ وقتی ترجمه هایی از آثار بزرگ داریم که همگی از زبان واسطه به فارسی برگردانده شده اند، اینجاست که باید دست به ترجمه دوباره زد. بسیاری از کارهای مارکز، ساراماگو، اومبرتو اکو و حتی برخی از نویسندگان انگلیسی زبان چون همینگوی، نیاز به ترجمه دوباره دارند.

لطمه خورده ام

در این میان مهدی غبرایی، مترجم زبان انگلیسی، حامی نگاه اول است. او اخیراً از این رویکرد در بازار کتاب ایران لطمه مادی دیده است؛ زیرا در حالی که

ترجمه غبرایی از رمان کافکا در کرانه، نوشته هاروکی موراکامی، مراحل واپسین بازخوانی را طی می کرد، در هفته های اخیر ترجمه دیگری از این کتاب به بازار نشر عرضه شده است. با این حال غبرایی گله ای ندارد: "من اگر متوجه شوم که مترجم پیشکسوتی در حال ترجمه یک کتاب است یا پیش تر آن را ترجمه کرده، از ترجمه آن صرف نظر می کنم. امانمی توان از دیگران خواست که ترجمه نکنند و یا از قانون من پیروی کنند."

این مترجم اعتقاد دارد مخاطب کتابخوان خود خواهد دانست که کدام ترجمه را انتخاب کند؛ مخاطب خود پی می برد که کدام ترجمه مناسب تر است. نباید چندان نگران بود و آن کسی که ترجمه بهتری عرضه کند، در نهایت نظر اهالی کتاب را جلب خواهد کرد. همان طور که ترجمه افرادی چون ذبیح الله منصوری و یانجف دریابندری، همچنان تجدید چاپ می شوند.

اما با این احوال، غبرایی پیشنهاد دیگری نیز دارد: اگر به شکل خصوصی ضوابطی شکل بگیرد و شورا و یا کانونی متشکل از کارشناسان و مترجمان بر کیفیت ترجمه ها نظارت کنند، شاید بتوان خواننده را در انتخاب ترجمه بهتر یاری داد. هر چند چنین کاری مقدماتی دارد و باید به دور از پیشداوری و تنها به عنوان یک فعالیت صنفی صورت بگیرد. همچنین باید تلاش شود که از روی اسم قضاوت نشود و راه برای مترجمان جوان باز بماند.

به باور غبرایی تشکیل چنین شورایی برای ارزشیابی یک ترجمه و اطلاع رسانی کیفیت ترجمه کتاب، نیازمند یک کار گروهی و ضوابط و شرایط کارشناسی و حرفه ای است.

آشفتنی بازار ترجمه!؟

امیر مهدی حقیقت، مترجم جوان تری است که او نیز به نوعی با ماجرای ترجمه های متعدد درگیر شده است. برخی از آثاری که توسط او به فارسی ترجمه شده بودند، در کمتر از یک سال با چند ترجمه دیگر به بازار کتاب عرضه شده اند. حقیقت، تنها راهکار خود را صریحاً و تنها در یک

جمله بیان می کند: اولین و آخرین راهکار، جلوگیری از آشفتنی بازار ترجمه، رعایت کپی حق مولف است. این مترجم به هیچ راهکار دیگری اعتقاد ندارد: "همه راه ها در نهایت به بن بست می رسند. چرا وقتی بهترین راه را پیش رو داریم به فکر چاره دیگری باشیم؟ البته اعتقاد راسخ حقیقت به آنچه اولین و آخرین راهکار می داند، تبصره هایی نیز دارد. این مترجم خود نیز گاهی ممکن است برای ترجمه اثری دست به قلم شود که پیش تر توسط مترجم دیگری ترجمه شده است؛ اگر از ترجمه ای راضی نباشم و یا احساس کنم که در ترجمه حرف بیشتری برای گفتن دارم، ممکن است دست به ترجمه اثری بزنم که پیش تر ترجمه شده است."

او برای نقد و یا انتقاد از ترجمه ای دیگر نیز دست به ترجمه دوباره می زند؛ بهترین راه نقد ترجمه، ترجمه مجدد است. حقیقت، برای گفته های خود دلایل دیگری هم دارد: "شما به عنوان مثال همین ماجرای کتاب هری پاتر را در نظر بگیرید. یک کتاب با انبوهی از اصطلاحات جدید انگلیسی که یک ترجمه نامناسب گروهی نیز از آن به بازار عرضه شده است. بی دقتی در ترجمه چنین کتابی تأثیری بسیار مخرب بر زبان و ادبیات خواهد داشت از جمله این که عبارات و کلمات خارجی و بی محتوا را در میان نوجوانان و خوانندگان این کتاب رواج می دهد و لطمه اش سنگین تر از آن است که تصور کنیم. در حالی که وقتی تنها با یک ناشر و یک مترجم سر و کار داریم، حل چنین مشکلاتی راحت تر خواهد بود."

تبصره آخر این مترجم هم ترجمه دوباره از آثار کلاسیک است: "هر ۳۰ سال یک بار، به علت تغییرات زبانی، تجدید ترجمه امری معمول و حتی پسندیده است. به هر حال زبان، پویا و متحرک است و اگر بخواهیم نسل های جدید با آثار گذشتگان آشنا شوند، چاره ای جز ترجمه آنها با زبانی امروزی نداریم."

قضاوت بر عهده منتقدان

اما علی اصغر حداد با موضوع بیشتر کنار آمده است. او همانند غبرایی و حقیقت به فکر راهکاری اساسی

برای ممانعت از انتشار ترجمه های همزمان و متعدد از یک اثر نیست. از طرفی نسبت به این ماجرا بی اعتنا نیز نمانده است: "نمی توان ترجمه را ممنوع کرد یا گفت چون من اثری را ترجمه کرده ام دیگر تو به سمت آن نرو. اما قضاوت این که کدام ترجمه مناسب تر است می ماند برای منتقدان. این دیگر رسالت رسانه ها و روزنامه نگاران است که ترجمه بهتر را معرفی کنند. ممکن است بیش از پنج ترجمه از یک کتاب، آن هم در فواصل کوتاه منتشر شود. نیازی نیست که شورایی برای تشخیص ترجمه بهتر تشکیل شود و یا از ناشران و مترجمان خواست که آثار ترجمه شده را فراموش کنند، اما رسانه های فعال و هوشیار و بی طرف قضاوت خواهند کرد و اهالی کتاب از این طریق خواهند دانست که اثر کدام مترجم را انتخاب کنند."

این مترجم ایده دیگری هم دارد. به عقیده او اگر فرهنگ کتابخوانی گسترش یابد، یک ترجمه خوب در طولانی مدت بر بازار غالب خواهد شد؛ "ممکن است کسی که کار بهتری عرضه کرده در کوتاه مدت از نظر مالی ضرر کند، به هر حال بخشی از فروش خود را به علت وجود کتاب مشابهی در بازار از دست خواهد داد. اما ترجمه بهتر جای خود را باز می کند و رقیب را کنار می زند و در چاپ های بعدی مشخص می شود که کدام ترجمه بهتر بوده است."

حداد از ترجمه دوباره یک اثر چندان ناراضی نمی شود. به باور او به این طریق حتی به شهرت کتاب نیز کمک می شود: "به عنوان یک مترجم، اگر ترجمه دیگری از یکی از آثار من به بازار عرضه شود، خوشحال می شوم. از این طریق می توانم خودم را بسنجم و از طرفی این مسئله ارزش و هویت اثر را نشان می دهد و باعث می شود توجه بیشتری به آن جلب شود."

وی در پایان باز بر حرف خود تأکید می ورزد. حل مشکل بازار آشفته ترجمه رسالتی است که اهالی مطبوعات و رسانه های بی طرف به دوش می کشند؛ من به عنوان یک مترجم نمی توانم بگویم ترجمه من بهتر است و ترجمه دیگری بی ارزش. روزنامه نگاران و رسانه های بی طرف و بی غرض باید جامعه را آگاه کنند."

این هفته با علی اصغر روزی طلب نویسنده مجموعه «آشنایی با قرآن»

برگی از بهار قرآن

در روزهای پربرکت ماه مبارک رمضان به سراغ نوقلمی رفته ایم که اولین کتابش «آشنایی با قرآن» نام دارد. علی اصغر روزی طلب قصد دارد روند آشنایی با قرآن را در مجلداتی دیگر ادامه دهد.

شما در مجموعه کارهایی که جزو آثار کتاب اول شما هستند، سعی کرده اید با استفاده از آیات و سوره های قرآن مجید، مفاهیمی امروزی را به خواننده منتقل کنید؛ برای ما بگویید که فکر اولیه این کار از کجا نشئت گرفته است؟

بسیاری از کتاب های مذهبی مخصوصا برای کودکان و نوجوانان در شکل و فرم های ساده و بعضا با طراحی و نقاشی های ضعیف ارائه شده است و آن جذابیتی را که باید برای مخاطب داشته باشد، ندارد. سوژه ها و موضوعاتی در معارف اسلامی وجود دارد که بار تصویری و هنری بالایی دارد که اگر روی آنها کار شود و از ابزار زیباشناختی و تصویرسازی به خوبی بهره گیرد، می تواند در رساندن پیام به مخاطبان خود موفق تر باشد.

مجموعه «آشنایی با قرآن» با این شکل، در جاهای دیگر سابقه داشته یا شما مبدع آن هستید؟

حداقل در حوزه کتاب های مذهبی سابقه نداشته است و فکر می کنم طرح جدیدی باشد. برای همین است که تعجب همراه با تحسین بسیاری را به دنبال داشته است.

دسته بندی موضوعات چگونه انجام شد؟ چگونه توانستید هر کتاب را بدون آن که به موضوع دیگر کتاب ها نزدیک شود، تدوین کنید؟

در مجموعه «آشنایی با قرآن» من به دنبال آن هستم که از ابعاد و منظرهای مختلف، یک شناخت اجمالی از قرآن کریم به خواننده بدهم. شاید منظور از ابعاد مختلف همان تقسیم بندی مرسوم علوم و معارف قرآنی باشد؛ البته با تغییری که لازمه تحقق اهداف و ایده های من در این مجموعه است. تلاش من این است که در حد ممکن مطالب را ساده و همه فهم ارائه و از طرح بسیاری از مباحث تخصصی و علمی پرهیز کنم.

سعی من آن است که مانند همه قرآن پژوهان، چارچوب ها و عناوین کلی مباحث قرآنی را بشناسم و به آنها پایبند باشم؛ برای همین تقسیم بندی هایی را در کارهایم انجام داده ام تا کتاب هایم را بر آن اساس تدوین کنم.

در هفت جلدی که هم اکنون منتشر شده، بیشتر به مباحث مقدماتی و شناخت جایگاه و ارزش قرآن پرداخته شده و تلاش شده است که از بیانات گهربار پیامبر (ص) پیرامون قرآن کریم، بهره کافی برده شود. برای ورود به قرآن نیز از شناخت اسامی سوره های قرآن و معانی و موضوعات آن شروع کرده ام که در مجلدات بعدی آن را تکمیل خواهم کرد.

مطالب این مجموعه در عین این که یک ارتباط منطقی با هم دارند، ولی هر کدام کتاب مستقلی را تشکیل می دهند. علت این امر بیشتر این است که خودم دوست ندارم مطلب را آن قدر طولانی کنم که مجبور شوم آن را تقسیم کنم و در چند مجلد بیاورم، به خصوص با یک طرح جلد واحد. اساس کار برای من کوتاه نوشتن و خلاصه و مفید نوشتن است. البته عناوینی هستند مثل «قرآن در یک نگاه» که قرار است در سه جلد منتشر شوند، ولی این سه جلد در سه سطح مختلف تدوین شده است.

تاکنون استقبال از این مجموعه چگونه بوده است؟

می تواند به ارتقای سطح فرهنگ عمومی جامعه هم کمک کند.

البته باید پذیرفت که اگر کتابی با چاپ و طرح جذاب و فرم و شکل زیبا منتشر شود، نظر هر کسی را به خود جلب می کند و بزرگ و کوچک ندارد.

ممکن است کتاب های قصص قرآن، آن هم با تصاویر زیبا، بیشتر مورد نظر و استفاده کودکان و نوجوانان باشد، اما واقعیت امر این است که خود قرآن می فرماید که ما این داستان ها و مثل ها را برای کسانی که صاحب عقل و دانش هستند می آوریم تا پند و عبرت بگیرند و راه درست را انتخاب کنند.

در پایان سوره یوسف (ع)، خداوند پس از بیان داستان حضرت یوسف (ع) می فرماید که این قصه ها و سرگذشت ها برای این است که افراد باهوش و زیرک عبرت بگیرند. این داستان ها واقعیت دارد و در کتاب آسمانی پیامبران گذشته هم آمده است. این قصه ها هر چیزی را که برای انسان لازم باشد به روشنی بیان می کنند و برای کسانی که ایمان می آورند، هدایت و رحمت است.

برای هر چه بهتر شدن مجموعه «آشنایی با قرآن» چه تصمیمی دارید؟

استفاده از برنامه های چند رسانه ای (مولتی مدیا) و ارائه لوح های فشرده به همراه کتاب ها می تواند به پیشبرد مجموعه کمک شایانی کند.

هر کس این مجموعه را دیده، تعریف کرده و الحمدلله مورد پسند عموم قرار گرفته است. عرضه مجموعه به صورت گسترده هنوز صورت نگرفته و ان شاء الله باید آن را در بین دانش آموزان مدارس و مراکز فرهنگی هنری ارائه کرد و تسهیلاتی هم برای تهیه آن در نظر گرفت. ناشر کتاب تخفیف ۳۰ درصدی برای آن در نظر گرفته است اما باز ممکن است برای خیلی ها امکان خرید آن نباشد. البته چاپ دوم این مجموعه با جلد نرم و کاغذ گلاسه چاپ و منتشر شده است که قیمت آن کمتر از نصف مجموعه چاپ اول است.

ذوق و سلیقه خوانندگان و اهل کتاب و مطالعه به قدری ارتقایافته است که ارزش های هنری و محتوایی یک اثر را به خوبی درمی یابند و به آن ارج می نهند. ظاهرا شما قصد دارید این مجموعه را ادامه دهید، کمی از فعالیت های آینده خود بگویید.

من کار درباره قرآن را بسیار گسترده و خطیر می دانم. به تعبیر پیامبر عظیم الشان اسلام، قرآن ظاهری و باطنی دارد. ظاهرش جلوه و زیبایی دارد و باطنش ژرف و عمیق است. در آن چراغ های هدایت است و جایگاه نور حکمت و راهنمای معرفت... قرآن راهنمایی است که به بهترین راه ها هدایت می کند و هر کس آن را پیشوا و امام خود قرار دهد به بهشت رهنمون می شود.

بنابراین هر چه از قرآن بگویی و بنویسی، شاید قطره ای از یک دریا هم نباشد. این کاری را که با استعانت از خدا و خود قرآن شروع کرده ام، ان شاء الله تا رسیدن به نتیجه مطلوب ادامه خواهم داد.

عناوین بعدی این مجموعه عبارتند از:

- قرآن در یک نگاه (جلد ۲).
- قرآن در یک نگاه (جلد ۳).
- دانستنی ها و سرگرمی های قرآنی (جلد ۲).
- دانستنی ها و سرگرمی های قرآنی (جلد ۳).
- بوی یاس (فرازی از زندگی حضرت فضه، خادمه حضرت زهرا (س)، قاری و حافظ قرآن).
- آموزش روخوانی قرآن (جلد ۱).
- آموزش روخوانی قرآن (جلد ۲).
- آموزش روخوانی قرآن (جلد ۳).
- قرآن کریم (ویژه کودکان و نوجوانان).

ظاهرا این کتاب ها به گونه ای است که در نگاه اول به نظر می رسد مخصوص کودکان نوشته شده است؛ اما بعد از مطالعه معلوم می شود که بزرگترها هم می توانند از آن بهره ببرند؛ در این باره توضیح دهید. این کتاب ها برای گروه سنی ج (چهارم و پنجم ابتدایی) و گروه سنی د (دوره راهنمایی) تدوین

فراخوان

نخستین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد

اولین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد با مشارکت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و موسسه خانه کتاب، دوم آذرماه ۱۳۸۶، هم زمان با سالروز تولد نویسنده توانا و صاحب سبک، جلال آل احمد، برگزار می شود.

موضوع های مورد ارزیابی هشت داوران عبارتند از:

- داستان بلند
- تقد ادبی
- داستان کوتاه
- کتاب تاریخ نگاری
- کتاب مستند نگاری

از تمامی نویسندگان، منتقدان، ادیبان و تاریخ نگاران دعوت می شود. آثار خود را که در سال ۱۳۸۵ به چاپ رسیده است، تا تاریخ ۳۱ شهریور ماه ۱۳۸۶، به دبیرخانه جلال آل احمد ارسال کنند.

نشانی دبیرخانه: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان فلسطین و برادران مظفر جنوبی، ساختمان شماره ۱۱۷۸، طبقه اول. تلفن: ۶۶۹۶۶۲۱۲ - ۶۶۹۶۶۲۹۵۰ (داخلی ۲۹۶)

نظری به کتاب
«صحنه نمایش بعدی جهانی»
چالش های بدون مرز

آیا در عصر جهانی شدن، ما باز هم می توانیم خود را با دولت - ملت هم هویت ببینیم یا باید از آن به عنوان یادگار مقدس و هر چند قدیمی اروپای کهن چشم ببوشیم؟ این پرسش هولناک یورگن هابرماس مخاطبی را که با یک سنت عمیق و فرهنگ بومی در زیست جهان ستیزه ای که تقریباً تمامی سرشت بشر را در چنبره خود اسیر کرده و همان مخاطب را سرگرم خویش، با چنان دلهره ای نسبت به سرنوشت بشری مواجه می کند که گریز یا تلاش برای یافتن راه حل را ناگزیر می کند.

فرایند جهانی شدن بر اثر نیروهای جدید چنان شتابی پیدا کرده که بسیاری از مردم قادر به تصور آن نیستند. نیروهای اقتصادی ای که از قیود سنتی آزاد شدند در آخرین دهه قرن بیستم نظامی جدید در طراحی، تولید و توزیع ثروت در جهان به وجود آوردند. دانش به مثابه کالایی گرانبه تر از سرمایه اقتصادی و منابع مادی به بازار آمد. اکنون مبلغ هنگفت ارز به یک اشاره انگشت به کمک رایانه از این سو به آن سوی دنیا منتقل می شود. هر چند این تحول فقط به عرصه های اقتصادی محدود نمی شود بلکه مفهوم جهانی شدن به نحوی غیر قابل انکار ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و به خود گرفته است تا جایی که قدرت دولت های ملی که زمانی صاحب اختیار و حافظ سرنوشت بشر بودند به شدت کاهش یافته و هر چند هنوز کم و بیش نقش مهمی دارند اما باید برای مراکز قدرت جدید، از جمله شرکت های چند ملیتی، سازمان های غیردولتی و رسانه های همگانی جاباز کنند چرا که همکاری تمام این عوامل برای موفقیت اغلب برنامه های اقتصادی و اجتماعی اهمیت حیاتی دارد.

از دیگر سو تظاهرات و آشوب هایی که به هنگام برگزاری جلسات سازمان تجارت جهانی، بانک جهانی و صندوق بین المللی پول به راه می افتد، یادآور عمق مخالفتی است که مسئله جهانی شدن در دل مخالفانش ایجاد می کند و انعکاس این تظاهرات در رسانه های فراملی توجه جهانیان را به اعتراض هایی جلب می کند که انگشت اشاره خود را روی نابرابری های موجود در تقسیم منافع و فرصت ها گذاشته اند.

باری پرسش هایی که در خلال این ماجرا مخاطب را به چالش می کشد پرسش هایی غیر قابل انکار هستند و این تصویر (جهان بازی) تصویری است که کنیچی اومایی در کتاب «صحنه نمایش بعدی جهانی» شدن پیش روی ما می گذارد. در این کتاب - که معرفی آن نیاز به توضیح وضعیت جهان معاصر دارد- تحولاتی که جهان طی چند دهه اخیر پشت سر گذاشته مانند پرده های یک نمایش یکی پس از دیگری مورد بررسی و واشکافی قرار می گیرد و از درون آن درس هایی استخراج می شود که می تواند در آینده راهنما و راهگشا باشد.

کتاب حاضر به تعبیری جزو همان آثاری است که جهان را در ضمن کل دیدن و همسانی، غیر قابل تفکیک می داند. اومایی بازیگران گذشته، حال و آینده را معرفی می کند و از رهگذار معرفی بازیگران عرصه جهانی، چالش ها و فرصت ها را در دنیای بدون مرز مورد تحلیل قرار می دهد.

کتاب حاضر را مسعود کرباسیان به فارسی برگردانده و اخیراً موسسه انتشارات علمی و فرهنگی آن را روانه بازار نشر کرده است.

کوت و رو

سام محمودی

ظاهرا پیشگویی گوته در مورد آرتور جوان با انتشار کتاب «جهان همچون اراده و تصور» درست از آب درآمد. هر چند او نیز به خاطر بدشانسی اش در هم عصری و همزمانی با هگل مورد توجه مردم واقع نشد اما نمی توان منکر این واقعیت بود که این کتاب روی اندیشه و قوام بخشی به ذهن و فکر فیلسوفان پس از خود تاثیر غیر قابل انکاری داشت تا جایی که لودویگ ویتگنشتاین در جایی گفته: «همیشه به نظر می رسد کانت و برکلی متفکران ژرف نگری باشند اما وقتی شوپنهاور را می خوانید به نظر می رسد از همان ابتدا به عمیق ترین لایه ها می نگرید.» باری چندی پیش کتابی با برگردان و گردآوری رضا ولی یاری از سوی نشر مرکز با جبین نگاشته «جهان و تأملات فلسفی» منتشر شد. پانزده مقاله ای که از آثار شوپنهاور برگزیده شده و در این مجموعه گردآمده اند در دو بخش پیش روی مخاطب است. در این میان چرایی انتخاب این گزیده گفتارها و مناسبات فکری آنها با زیست جهان فکری ما، مسائلی است که در گفت و گو با مترجم این کتاب طرح و بسط داده شده اند.

با رضا ولی یاری درباره ترجمه کتاب «جهان و تأملات فیلسوف»

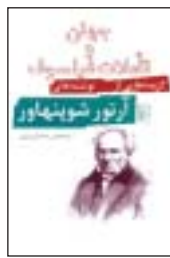
لبخند بدبینانه فیلسوف

معمولاً هر مترجمی به دنبال برگردان اثری مشخص از یک فیلسوف یا نویسنده است اما شما به طور کامل مشخص سعی داشته اید که یک سلسله گفتار و نوشتار مشخص را انتخاب و به فارسی برگردانید. چرا؟

راستش را بخواهید من در ابتدای امر به خاطر ذوق و علاقه شخصی خودم دست به ترجمه این آثار زدم و هدفم تنها خواندن آثار شوپنهاور بود، یعنی دوست داشتم این آثار را به زبان فارسی و در صورت امکان با نثری مشابه نثر دکتر زریاب بخوانم. البته منظرم این نیست که نثر من شبیه به نثر پرمایه و مسحورکننده دکتر زریاب است. فقط می خواهم تمنای قلبی ام را بیان کرده باشم. به علاوه پس از این که ایده انتشار این تالیفات هم به ذهنم خطور کرد، به جای ترجمه یک کتاب به خصوص؛ بهتر دیدم گزیده ای از بخش های ملموس تر و غیر تخصصی تر آثار این فیلسوف را به گونه ای گردآوری و ترجمه کنم که هم در وهله اول، آزمون و تجربه ای برای شخص خودم باشد و هم خواننده با تالیفات ساده تر و در عین حال عامه پسندتر شوپنهاور آشنا شود و به نحوی زمینه ای برای ترجمه آثار او به صورت تخصصی فراهم شود، چه برای خودم و چه برای دیگران.

آقای ولی یاری، این گزیده ها بر چه اساسی انتخاب شده اند؟ به بیانی دیگر استدلال شما برای دسته بندی موضوعی اندیشه های این فیلسوف چه بود؟

این مقالات در دو دفتر تنظیم شده اند که در دفتر دوم صرفاً مقالاتی را که به کتاب و مطالعه و تالیف و تفکر مربوط می شدند گنجاندم و همچنین بخش مربوط به «تأملات روان شناختی» که در مورد آنها وسواس چندانی به خرج ندم. اما دفتر اول داستان دیگری دارد. من می خواستم مقالات این دفتر به گونه ای در کنار هم قرار بگیرند که خواننده با مطالعه آنها به طریقی گام به گام و از دید شوپنهاور با پدیده حیات، از آغاز تا پایان روبه رو شود. یعنی خواننده جهان و زندگی را با چشمان شوپنهاور ببیند و به عبارت دیگر با نوع نگرش وی به پدیده حیات و جهان بینی او آشنا شود. به این ترتیب خواننده بی آن که مثلاً کتاب «جهان همچون اراده و تصور» را خوانده باشد به نوعی از محتوای آن آگاه می شود و از همه مهم تر علاقه و زمینه ای برای مطالعه آن کتاب و همچنین دیگر آثار شوپنهاور پیدا می کند، چون با دید کلی او آشناست. اجازه بدهید قدری در این مورد دقیق بشوم و هر یک از این گام ها یا مراحل را به اختصار توضیح دهم تا به این ترتیب کلیدی برای ورود به این دفتر در اختیار خواننده گذاشته باشم. در مقاله نخست - «در باب اثبات اراده حیات» - انسان متولد می شود و پدیده حیات را تصدیق می کند و به زندگی آری می گوید، که البته این اختیاری نیست، بلکه صرفاً نتیجه نیروی مبرم اراده است یا مقاله «گفت و گویی در باب جاودانگی» که از سرمدیت اراده سخن می گوید و این که انسان ها چون چیزی جز اراده و صورتی از آن و پوسته ای بر آن نیستند، بنابراین در قالب اراده جاودانه اند و در حقیقت چیزی به نام خرد انسانی وجود ندارد و

آنچه هست یکسره اراده است، در نهایت، در مقاله «راه رستگاری» که نقطه مقابل مقاله نخست است، این انسان، این صورت و پوسته بی ارزش اراده، توصیه به تواضع و زهد و پرهیزکاری و تفکر و تعمق و تحمل آلام و محن زندگی می شود تا به این طریق مطهر و رستگار شود و با پی بردن به حقیقت زندگی، به آرامی از آن روی بگرداند و اراده حیات را انکار کند. فکر می کنم این روشن ترین توضیحی است که می توانم درباره روند مقالات دفتر نخست بدهم. البته عنوانی هم که برای کتاب برگزیده ام، یعنی «جهان و تأملات فیلسوف» به نحوی رساننده همین معنی است.

این گزیده ها چه زاویه ای از تفکر شوپنهاور را به مخاطب نشان می دهند؟

روشن است که خواننده در این مجموعه به خوبی با یکی از دو رکن اصلی فلسفه شوپنهاور، یعنی اراده و همچنین بدبینی واقع بینی او آشنا می شود. در واقع نوع نگاه او به جهان یا اگر مایلید این طور بگویم، زاویه دید او نسبت به جهان در همین چند ده صفحه کاملاً برای مخاطب مشخص می شود اما از اینها گذشته گوشه ها و ظرایف اندیشه شوپنهاور هم در این مقالات به چشم می خورند. مثلاً اهمیتی که برای خصایل نیک انسانی قائل می شود از جمله صداقت و شجاعت و انسان دوستی و استقامت و صبر و ... می شود دید که چه اهمیتی برای روان شناسی و آزادسازی انسان از بند رنج قائل شده و بعد می توان ریشه های قدرتمند افکار بزرگانی مثل نیچه و ...، یا هنرمندانی مثل تورگنیف و هسه و کامو را در لابه لای عبارات همین مقالات ساده به وضوح مشاهده کرد. من نیچه را بزرگترین نابغه تمامی اعصار می دانم و شوپنهاور را فیلسوف ترین فیلسوفان؛ چون اندیشه شوپنهاور به قدری بدیع و روشن و درست است که وقتی با اندیشه های فیلسوفان قبل از او مقایسه شود، آن اندیشه ها بیشتر تقلید به نظر می رسند و این تازگی و وضوح در همین مجموعه هم به خوبی دیده می شود.

اما با این که شوپنهاور به دلیل علائق شرقی خود بیشتر از باقی متفکران غربی به ما نزدیک است، به جز فصلی از کتاب «جهان همچون اراده و تصور» که توسط مرحوم فؤاد روحانی به فارسی ترجمه

آرتور شوپنهاور

شده و «هنر همیشه بر حق بودن» با برگردان عرفان ثابتی، دیگر آثار او مورد اقبال و استقبال مترجمان ایرانی واقع نشده. شما دلیل این کم توجهی به شوپنهاور را در چه می دانید؟

درباره بی توجهی مترجمان ایرانی به شوپنهاور باید بگویم که نه فقط مترجمان بلکه حتی اهالی فلسفه هم چندان اقبالی به شوپنهاور نشان نمی دهند و من بعضاً به دانشجویانی برخورد ام که نام شوپنهاور یا کتاب های اصلی او را هم به درستی بلند نبوده یا به خاطر نداشته اند و حتی افراد فرهیخته ای را می بینم که شوپنهاور را فیلسوف درجه دو و سه خطاب می کنند. شنیدن این حرف ها و دیدن این بی توجهی ها همواره برای من تعجب آور بوده است. نمی دانم، شاید مشخص ترین دلایل این بی مهری را خود شوپنهاور در مقالات دفتر دوم ذکر کرده باشد.

امروز شوپنهاور چه حرف جدیدی برای جغرافیای فکری ما دارد؟

عبارت جالبی به کار بردید، جغرافیای فکری. به عراق نگاه کنید، به افغانستان نگاه کنید، به این صحنه های خشونت باری که هر روز از طریق گوشی های تلفن همراه پخش می شود. چطور می شود این همه وحشی گری و رنج را دید و بعد حق را به شوپنهاور نداد؟ اصولاً شوپنهاور فیلسوف دوران ماست اما دلیلش فقط این نیست که از رنج و بدبختی بشری می گوید. دلیلش این است که می گوید بهتر است انسان ها در میان این همه رنج، خودشان به رنج یکدیگر اضافه نکنند و راه مداوا و انسان دوستی را پیش بگیرند. می گوید ملاک سنجش خوشبختی انسان نه میزان بهره مندی او از آسایش و رفاه که میزان فراغت کنبد یا نظریه های مدرن اصلاح و بهبود وضعیت زندگی انسان. به عقیده من از دل همین فلسفه بدبینی، چنان ثمرات مثبتی به بار می آید که شاید هیچ تفکر جزئی خوشبینانه ای تا بد نتواند به بار آورد و می توانم بگویم که این فلسفه بدبینی، ما را ناگزیر خوشبین می کند و من شخصاً این را تجربه کرده ام. لکنکستر در جایی اشاره می کند که ریشه تفکر مدرن را باید در فلسفه آرتور شوپنهاور جست و جو کرد و من کاملاً با این گفته موافقم.

«رسائل الشجرة الالهيه في علوم الحقائق الربانية» عنوان کتابی از شمس الدین محمد شهرزوری، متفکر و فیلسوف قرن هفتم جهان اسلام است که در منش و رویکرد فکری خود از پیروان حکمت اشراقی شیخ شهاب الدین سهروردی و شارح اندیشه‌های او به شمار می‌آید. چندی پیش متن منقح شده این کتاب - که تاکنون از آن نسخه‌های بسیاری نیز به دست آمده - با مقدمه دکتر نجفقلی حبیبی، دانشیار دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران در سه مجلد از سوی انتشارات موسسه حکمت و فلسفه ایران منتشر شد که به نوعی از این چهره برجسته حکمت اسلامی در میان اهالی فکر غبارزدایی می‌کند. چراکه در کتاب حاضر با دایرةالمعارف بسیار مبسوط در حوزه‌های مختلف علوم اسلامی مواجهیم که بعد از شفای شیخ رئیس همتایی بر آن یافته نشده است. البته پیش‌تر آثاری از او نظیر «نزهة الارواح و روضة الافراح» توسط دکتر ضیاءالدین دری با نام «کنزالحکمه» و بعدها به کوشش مرحوم استاد محمدتقی دانش‌پژوه و شرح «حکمة الاشراق» سهروردی به کوشش دکتر حسین ضیایی منتشر شده بودند اما به هر تقدیر شاید بتوان مدعی بود که رسائل الشجرة الالهيه به لحاظ وسعت دانش و رویکرد تحقیقی خود، از دیگر آثار شهرزوری یک سر و گردن بالاتر است. باری گفت‌وگو‌ی ما با دکتر نجفقلی حبیبی ناظر بر بازخوانی زمانه این فیلسوف و رویکردهای اوست.

«رسائل الشجرة الالهيه» اثر شهرزوری در گفتگو با دکتر نجفقلی حبیبی

درخت شرقی معرفت

ابداع و موضع جدیدی در فلسفه نداشته است. هنر شهرزوری تشریح مطالب، واکاوی، نقد و به تعبیری نظام بخشی به اندیشه‌های حکمای پیشین است. با توجه به عربی بودن متن، می‌خواستم کمی درباره نگاه و شیوه او در بررسی طبیعیات بر ایمان بگویم. طبیعیات جزو مباحثی است که در این کتاب به شکلی مفصل و مبسوط به آن پرداخته شده و به تعبیری می‌توان گفت که بعد از شفا جزو مهم‌ترین آثاری است که در علم طبیعیات نوشته شده است. وسعت دانش او به قدری بود که در آثار او مطالبی بدیع درباره جسم، کیهان‌شناسی، زمین‌شناسی، حیوان و انسان، رفتارشناسی حیوانات و... به چشم می‌خورد.

او در این رساله تمام دانش زمان خودش را جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل کرده است. در آخر طبیعیات، فصلی مبسوط در حوزه رفتارشناسی حیوانات دارد که به نوعی امروز نیز می‌تواند در بحث پیرامون تاریخ علم مورد استفاده دانش‌پژوهان قرار گیرد. این فصل رفتار حیوانات و افعال غریب آنها نام دارد و ضمن بازخوانی این بحث در نظر قدما تجربه‌های زیادی نیز از خود به این نقل قول‌ها افزوده و نظر آنها را به چالش گذاشته است.

یکی از مسائلی که تصور می‌کنم جای پرسش دارد برگردان این رسالات باشد، چرا این کتاب را به فارسی ترجمه نکردید و ترجیح دادید متن اصلی کتاب را تصحیح و تحشیه کنید؟

چنان‌که در مقدمه نیز توضیح داده‌ام به لحاظ نقص‌هایی که در همه نسخه‌های موجود به چشم می‌خورد هیچ‌کدام از آنها اصل قرار داده نشد و در تصحیح متن نیز شیوه گزینی انتخاب شده است.

آنچه پیش روی شماست همتی بوده بر ارائه متنی منقح و مقرون به صحت. ترجمه این کتاب شاید به قدمی دیگر موقوف شود که مستلزم فرصت و امکانی مجدد است.

شهرزوری در مقایسه با دیگر هم‌عصران و متفکران اسلامی تا چه حدی در غرب شناخته شده است؟ چندی پیش دکتر حسین ضیایی استاد فلسفه اسلامی - به گمانم - دانشگاه پنسیلوانیا شرح حکمة الاشراق ایشان را با مقدمه و تصحیح و تعلیقاتی منتشر کرده که این، قدمی در معرفی شهرزوری به شمار می‌آید. دکتر ضیایی در مقدمه مفصلی که بر این کتاب نوشته تا حد زیادی توانسته او را به غربیان معرفی کند.

البته شرح حکمة الاشراق او آن چنان که باید و شاید در جغرافیای فکری خودمان نیز شناخته نشده و اغلب وقتی درباره حکمة الاشراق سهروردی بحث می‌شود، در میان هم‌عصران شهرزوری به شرح قطب‌الدین شیرازی اقبال نشان می‌دهند.

البته باید بگویم که قطب‌الدین شیرازی در شرحی که بر حکمة الاشراق نوشته به نوعی تحت تاثیر شهرزوری است که ده سال پیش از قطب‌الدین این اثر دوران‌ساز حکیم اشراق را شرح کرده بود، اما به هر حال ملاصدرا اساس کار خود را در مورد حکمة الاشراق، شرح قطب‌الدین شیرازی قرار داده است.

دارند...

شهرزوری متذکر می‌شود که حکمت در مغرب‌زمین به قدمت شرق نیست و بیشتر علمی که غربیان مدعی آن هستند مختص علمی چون خطابه، لغت، نحو و شعر بوده است.

بسیاری مدعی هستند که او متفکری اشراقی است در حالی که در رساله دوم به شکلی مفصل به منطق می‌پردازد. شما این موضوع را چگونه تبیین می‌کنید؟

پرداختن به منطق منافاتی با رویکرد فکری فیلسوف اشراقی ندارد. البته رویکردی که متفکران اشراق به منطق دارند تا حدودی متفاوت است. او در این رساله که تا حدودی مبسوط‌تر نیز هست، دانش‌های بشری را به درخت تشبیه می‌کند. در نظر شهرزوری برخی از علوم حالت ریشه را دارند، برخی تنه و گروهی نیز شاخ و برگ و بر این درخت دانش را. خود این تشبیه و تقسیم‌بندی تا حدودی شاعرانه است.

تقسیم‌بندی او بر چه اساسی است؟

از نظر او مسائل لغوی (نظیر ادبیات و زبان) ریشه هستند، مباحث منطقی و ریاضیات و طبیعیات، اصل و تنه درخت دانش است و ثمره‌ای که بر این درخت متصور است به حکمت الهی مربوط می‌شود و بحث واجب الوجود.

شهرزوری در تاریخ فلسفه اسلامی جزو حکمای اشراقی به شمار می‌آید و شرح حکمة الاشراق او مؤیدی بر این مدعاست، اما آنچه که جای سوال دارد موضع او در فلسفه اشراق است.

او دویست سال بعد از سهروردی ظهور می‌کند و جزو شارحان تفکر اوست به طوری که حتی در بحث پیرامون الهیات تحت تاثیر اندیشه‌های سهروردی به این موضوع می‌پردازد و از او با عنوان الشیخ الالهی یاد می‌کند. اما برخلاف سهروردی

کتاب‌های تحقیقی است.

ببینید کتاب‌های تحقیقی یک وجه کلی دارند که آنها را از دیگر آثار متمایز می‌کند. آثاری که اهل فن و استادان بزرگ حوزه‌های مختلف می‌نویسند برخی درسی است و متناسب با مخاطب، به طوری که در آنها، بیشتر، اهتمام بر آموزش است تا بحث و به تعبیری دیگر، از سوال و جواب و اشکال‌ها و ایرادات ذکری به میان نمی‌آید. اما کتاب شهرزوری، جزو کتاب‌هایی است که در درده آثار تحقیقی قرار می‌گیرند.

او در رسالات خود بحث و جدال می‌کند و اهل رد و تایید اقوال متفکران پیشین و هم‌عصر خویش است و از این جهت که اقوال مختلف را تا زمان حیات خود جمع‌آوری و مورد نقد و بحث قرار داده، شاید اطلاق اصطلاح دایرةالمعارف فلسفی بر کتاب «رسائل الشجرة الالهيه» بر آن شایسته‌تر باشد.

البته در رساله اول - جز به ضرورت - به تاریخ فلسفه که از ملزومات هر دایرةالمعارف فلسفی است نمی‌پردازد.

طبعاً کتاب حاضر چنین قصدی (ارائه تاریخ فلسفه) ندارد. او پیش‌تر تاریخ حکما (نزهة الارواح و روضة الافراح) را نوشته و در رساله فی المقدمات و تقاسیم العلوم، تبیینی از ارزش حکمت به دست می‌دهد و در خلال آن به شکلی مختصر نیز به تاریخ حکما می‌پردازد.

رویکرد اصلی شهرزوری در رساله اول مبتنی بر پدیدارشناسی علم است و پاسخ به این پرسش قدیمی که اساساً علم بدو از کدامین سرزمین سر برآورده است. او نقل می‌کند که بابلیان مدعی آغاز علم در دوران شکوفایی بابل هستند و در مقابل مصریان و هندیان داعیه‌ای مشابه دارند و با طرح این سه ادعا به این نتیجه می‌رسد که هر سه قول نشانگر خاستگاه شرقی علم است.

البته رومیان و یونانیان نیز به نوعی چنین ادعایی

جناب دکتر حبیبی! تصور می‌کنم برای بحث درباره کتاب رسائل الشجرة الالهيه، بهتر است شمایی کلی از زمانه شهرزوری به دست دهیم. ظاهراً او در دوره رشد و تعالی حکمت و فرهنگ اسلامی این رسالات را قلمی کرده است. هر چند شما در مقدمه کتاب نوشته‌اید که از زندگی او اطلاع دقیقی در دست نیست.

چنان‌که در مقدمه کتاب نیز عنوان شده در مورد شرح حال او تاکنون اطلاعات روشنی به دست نیامده است و قطعاً یکی از راه‌های کسب معرفت درباره این حکیم برجسته قرن هفتم رجوع و بررسی آثار اوست.

شمس‌الدین محمد شهرزوری در دوره‌ای می‌زیسته که به تعبیری از آن به عنوان عصر شکوفایی فلسفه اسلامی پس از جریان حمله مغولان یاد می‌شود به طوری که بسیاری از دانشمندان غرب جهان اسلام نظیر خواجه نصیرالدین طوسی در مراغه، یا اثیرالدین ابهری، خونجی، صفی‌الدین ارموی، قطب‌الدین شیرازی در این دوره می‌زیسته‌اند. در این دوره البته ما با شکوفایی دیگر حوزه‌های فرهنگ اسلامی نظیر منطق، طبیعیات، اخلاق، تدبیر و سیاست و... مواجه هستیم.

از این حیث می‌توان مدعی شد که قرن هفتم نقشی اساسی در احیا و ارتقای فلسفه اسلامی داشته است. هر چند تاکنون با افسوس باید گفت آن گونه که شایسته و بایسته این عصر است، بدان پرداخته نشده است.

باری شهرزوری در چنین عصری می‌زیسته و از محضر کسانی چون ابهری، خونجی و کاتبی نیز بهره برده است تا جایی که منابع می‌گویند در سنه ۶۸۷ق نیز در قید حیات بوده اما از تاریخ دقیق وفات او اطلاعی در دست نیست.

شهرزوری را معمولاً با شرح حکمة الاشراق می‌شناسیم. اما ظاهراً کتاب حاضر چهره دیگری - در منطق و طبیعیات - از او به نمایش می‌گذارد. می‌خواستم درباره جایگاه فلسفی او بر ایمان بگویم. او در کجای جغرافیای فکری و فلسفی اسلامی ایستاده است؟

البته می‌توان گفت که شهرزوری فیلسوف جامعی است و در کتاب حاضر نیز یک دایرةالمعارف بزرگ فلسفی گردآورده است و به نوعی یک دوره کامل منطق و طبیعیات، حکمت عملی و الهیات را می‌توان با مطالعه کتاب رسائل الشجرة الالهيه فهمید و به جرئت می‌توان گفت که شاید در مجموع آثار فلسفی حکمای اسلامی بعد از شفای ابن سینا، کتابی به این جامعیت نداشته‌ایم. از آثار او برمی‌آید که در حکمت بحثی و ذوقی مقامی بلند دارد، در تاریخ فلسفه بسیار مسلط عمل می‌کند و در ضمن اشراق بر آرا و عقاید فیلسوفان و حکمای متقدم، به وضعیت علمی و فکری زمانه خویش نیز مشرف است. به طوری که می‌بینیم در برخی از رسالات - نظیر منطق که در کتاب حاضر رساله دوم به این حوزه می‌پردازد - مطالب و نظریه‌هایی از منطق‌پژوه هم‌عصر خویش نظیر خونجی و ابهری و... نقل می‌کند.

پس به نوعی می‌توان گفت که کتاب حاضر جزو

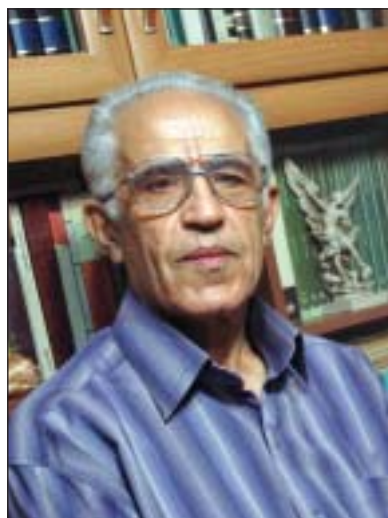

محمد رضا قاضی زاهدی

قلم زدن در این جغرافیا در حوزه فرهنگ و علوم انسانی - با وجود پیشینه چند هزار ساله - و مخاطبانی که سره را از ناسره تمییز می دهند کار سهلی نیست. این حساسیت چنان است که گاه برخی از نویسندگان و پژوهشگران عمر علمی خود را مصروف بیش از یکی دو اثر نمی کنند؛ آثاری که برخلاف کمیت، از لحاظ کیفیت و اتقان موضوع به آثاری شایسته و یگانه در این حوزه بدل شده است. نصرالله آژنگ (همدان ۱۳۱۷) دانش آموخته همزمان دو رشته زبان و ادبیات فارسی نامش را بر کتاب های فراوانی می توان دید. نصرالله آژنگ (همدان ۱۳۱۷) دانش آموخته همزمان دو رشته زبان و ادبیات فارسی و حقوق سیاسی از دانشگاه تهران است. گفت و گوی ما را با این پژوهشگر درباره تألیف گنجینه لغات و شرح غزلیات خواجه شیراز می خوانید.

نصرالله آژنگ و تألیف «گنجینه لغات»

احوالپرسی با واژه ها

شاید این طور به نظر برسد اما من از سال ۱۳۳۵ که اولین کتابم چاپ شد تاکنون، نزدیک به بیست عنوان کتاب به چاپ رسانده ام و در این مدت، در هر دوره ای با توجه به نیاز اجتماعی آن دوره دست به تألیف یا ترجمه زده ام. البته این نکته را هم یادآور شوم که هیچ گاه از تحقیق و پژوهش دور نبوده ام و همواره همه آثارم را با نیم نگاهی به ادبیات فارسی در درجه اول و ادبیات جهان در درجه دوم تألیف کرده ام.

در کدام یک از آثارتان از ویراستار بهره برده اید؟
من هیچ کدام از آثارم را به ویراستار نسپردم و ضمن این که طی این مدت آثار تألیفی بسیاری از دوستان را هم ویرایش کرده ام.

کتاب «لغز، چیستان و معما» حاصل چندین سال تلاش بنده در متون قدما و متأخران است. این سه نوع ادبی قسمتی از ادبیات نوشتاری و گفتاری ما را تشکیل می دهند که در ایران از پیشینه تاریخی زیادی برخوردارند.

در مورد این سه اصطلاح به تفصیل در مقدمه کتاب توضیح داده شده است اما به طور مجمل باید گفت لغز عبارت است از چیزی که به صورت صریح نام آن را نبرند اما اوصاف آن را چنان برشمارند که شنونده روشن طبع و صاحب ذوق از شنیدن آن اوصاف پی به مقصود گوینده ببرد که در اصطلاح ادبای فارسی آن را چیستان گویند. برخلاف تصور عامه که به اشتباه چیستان و معما را به جای هم به کار می برند، باید گفت این دو تفاوت های اساسی با هم دارند که آنها را از هم متمایز می کند.

کمی هم درباره رویکرد انتقادی که در تألیف گنجینه لغات داشته اید صحبت کنید.

ببینید. اصولاً زبان و به تبع آن لغات و واژگان زبان با تغییر نیازهای بشر و همچنین تغییرات اجتماعی، دستخوش دگرگونی های زیادی می شوند و در نهایت شمار فراوانی از واژگان به جای می مانند که بعدها کاربردی ندارند و واژگان جدید دیگری در گستره پهنای لغات جای می گیرند. من با در نظر گرفتن این مسئله و همچنین تصحیح برخی نکات نادرست در فرهنگ های دیگر، دست به تألیف در این زمینه زدم.

در روند پژوهش خود چه منابع و کتبی را به عنوان مرجع و دستمایه کار قرار دادید؟

منبع کار فرهنگ نگار منحصر به چند کتاب و نوشته نیست. فرهنگ نگار باید به عرصه های فراوانی احاطه داشته باشد که مبحث لغت و واژه جزء کوچکی از آن است اما اگر بخواهم از آثار قدما که از همه آنها استفاده کرده ام اسم ببرم و در واقع آنها را مورد اشکافی دقیق قرار دادم باید به «المعجم فی معاییر اشعار العجم» شمس قیس رازی، «فرهنگ جهانگیری» میرجمال الدین انجوی شیرازی، «برهان قاطع» محمدحسین خلف تبریزی، «غیث اللغات» غیث الدین رامپوری، «حدائق السحر» رشیدالدین وطواط، کشف اصطلاحات الفنون، آندراج و ... اشاره کنم.

فکر نمی کنید با توجه به تکرر آثارتان در حوزه های مختلف، از تخصصی شدن دور شده اید؟

انگیزه شما از تألیف کتاب گنجینه لغات چه بود؟
درباره «گنجینه لغات» یا فرهنگ فارسی به فارسی واژگان باید بگویم طی تحصیل و همین طور در دوران تدریس، همواره واژگان فراوانی را به صورت فیش تهیه می کردم که بعدها با کامل تر شدن، آنها را سامان دادم و به شکل یک فرهنگ لغت فارسی به فارسی در آوردم. درباره این کتاب باید گفت که معنای امروزی واژگان در موقعیت های مختلف را نشان می دهد که تاکنون چنین اثری با این رویکرد وجود نداشته است. البته باید گفت که ضبط تک تک واژگان به صورت متن و واژه شناختی انجام گرفته و با نگاهی انتقادی به فرهنگ های لغات موجود مثل برهان قاطع، آندراج و بعضی کلمات را که به صورت غلط ضبط شده اند تصحیح کرده ام که به لحاظ حجم هم می توان گفت به علت قلت حجم و کلید واژگان آسان، می تواند برای دانشجوی، دانش آموز و عوام مفید باشد. به طور کل فشرده بودن این کتاب را مطمح نظر داشته ام تا شامل واژگان زبان معیار و همچنین خالی از نقایص فرهنگ های پیشین باشد.

گویا شما یک اثر پژوهشی درباره گونه های ادبی لغز، چیستان و معما هم دارید.

گزارش آماری کتاب های منتشر شده به تفکیک موضوع

شنبه ۸۶/۶/۳۱ تا چهارشنبه ۸۶/۷/۱۴

ردیف	موضوع	تعداد کل	تألیف*	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	شهرستان	شمارگان متوسط	متوسط صفحه
۱	کلیات	۱۳	۸	۵	۶	۷	۱۳	۰	۲۵۲۷	۴۰۴
۲	فلسفه و روان شناسی	۲۱	۱۰	۱۱	۹	۱۲	۱۸	۳	۲۳۱۹	۲۶۹
۳	دین	۸۵	۵۴	۳۱	۳۱	۵۴	۷۰	۱۵	۶۵۰۴	۳۶۸
۴	علوم اجتماعی	۴۰	۲۷	۱۳	۱۸	۲۲	۴۰	۰	۳۲۷۷	۸۳۱
۵	زبان	۲۸	۲۴	۴	۲۰	۸	۲۸	۰	۴۲۴۳	۲۲۸
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۳۰	۱۹	۱۱	۱۲	۱۸	۲۸	۲	۳۰۹۷	۳۴۲
۷	علوم عملی	۹۳	۶۲	۳۱	۴۹	۴۴	۸۵	۸	۲۵۳۵	۳۲۷
۸	هنر	۱۴	۷	۷	۵	۹	۱۳	۱	۲۶۰۷	۲۵۰
۹	ادبیات	۷۶	۴۸	۲۸	۳۹	۳۷	۶۶	۱۰	۲۶۶۰	۳۱۲
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۳۵	۳۳	۲	۲۰	۱۵	۳۳	۲	۲۰۵۴	۳۰۳
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۱۹۴	۱۹۴	۰	۲۸	۱۶۶	۱۹۰	۴	۵۶۶۳	۱۸۲
۱۲	کودک و نوجوان	۱۰۱	۶۶	۳۵	۲۸	۷۳	۸۶	۱۵	۸۴۴۹	۶۷
	جمع بندی	۷۳۰	۵۵۲	۱۷۸	۲۶۵	۴۶۵	۶۷۰	۶۰	۳۸۲۸	۳۲۳

* منظور از «تألیف» انواع آثار، به جز ترجمه (از جمله: تألیف، گردآوری، تلخیص، تحقیق، تصحیح، تنظیم، شعر و ...) است.
** منظور از موضوع «آموزشی و کمک درسی» کلیه کتاب هایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی تمام مقاطع تحصیلی مربوط هستند و مخاطبان آنها دانشجویان و دانش آموزان از پیش دبستانی تا دانشگاهی هستند.

تعداد ناشران	تعداد پدیدآورندگان: ۷۳۰			
	زن	مرد	زن	مرد
۲۵۳	۸۳	۴۲۴	۳۷	۱۱۰
				۹۹
				۵

* منظور از «مؤلف» پدیدآورندگان به جز مترجم (مانند نویسنده، شاعر، گردآورنده، مصحح و ...) است

گزارش آماری

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش «اطلاع رسانی» خانه کتاب و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات «خانه کتاب» ارائه می شود.

از شنبه ۸۶/۶/۳۱ تا چهارشنبه ۸۶/۷/۱۴ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتاب ها در موضوع آموزشی و کمک درسی و سپس کودک و نوجوان بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات علوم عملی، دین، ادبیات و سایر موضوعات قرار دارند.

شاخص های آماری کتاب

تعداد کتابهای منتشر شده	۷۳۰ عنوان	
	ارزانترین کتاب	۳۰۰۰
گرانترین کتاب	۲۴۹۰۰۰	ریال
بیشترین نوبت چاپ	۶۸	مرتبه
بیشترین شمارگان	۳۰۰۰۰	نسخه
کمترین شمارگان	۳۰	نسخه
بیشترین صفحه	۱۷۵۲	صفحه
کمترین صفحه	۱۲	صفحه

پشت پرده امریکا روی پیشخوان

سخنرانی رئیس جمهوری اسلامی ایران در دانشگاه کلمبیا باعث شد تا فروش و توجه به یک کتاب که به نقش لابی اسرائیل در سیاست خارجی ایالات متحده در قبال ایران می پردازد به نحو فزاینده ای افزایش یابد.

این کتاب که توسط دو استاد دانشگاه علوم سیاسی و روابط بین الملل نوشته شده است به نقش اسرائیل در دشمنی آمریکا با ایران می پردازد.

استفان والت، استاد دانشگاه کندی و جان مارشمیر استاد علوم سیاسی دانشگاه شیکاگو آمریکا که با همکاری یکدیگر این کتاب را نوشته اند در کتاب نقش لابی اسرائیل در سیاست خارجی آمریکا، ایران را بزرگترین چالش واشنگتن و تل آویو معرفی کرده اند.

در این کتاب به این موضوع اشاره شده که ایران قوی ترین دولت اسلامی در خاورمیانه است و توانایی و امکانات لازم را برای حاکمیت بر منافع نفتی دارد، به ویژه این که عراق از بازار نفت تا حدودی کنار رفته و تغییرات زیادی در توازن قوا در منطقه به وجود آمده است.

نویسندگان کتاب لابی اسرائیل و سیاست خارجی آمریکادر کتاب خود آورده اند: منافع آمریکا، اسرائیل و همسایگان ایران ایجاب می کند که ایران به یک قدرت فرامنطقه ای تبدیل نشود و در همین جانش اسرائیل به عنوان یک محرک مطرح است. آنان تصریح می کنند، اسرائیل و لابی اسرائیلی در ۱۵ سال گذشته سیاست های خارجی آمریکا در قبال ایران را به سمت در پیش گرفتن راهبرد غیرعقلانه سوق داده اند.

این نویسندگان تاکید کردند که لابی اسرائیلی در پس پرده تمام تهدیدات آمریکا علیه تهران قرار دارند. نویسندگان این کتاب تاکید کردند، اگر نفوذ لابی اسرائیلی بر سیاست خارجی آمریکا نبود، واشنگتن روش های گوناگون و فعال تری برای تعامل و همکاری با ایران داشت.

این کتاب به رغم جهت گیری های مختلف و گاه متضادی که داشته همچنان بر این نقطه تاریک روشنائی انداخته است که روحیه ضد ایرانی در میان سرمداران آمریکایی ناشی از تسلط لابی صهیونیستی است.

کهن ترین انجیل جهان

هفته گذشته مسئولان کتابخانه اسکندریه مصر اعلام کردند این موسسه بنا دارد یکی از قدیمی ترین انجیل های چهارگانه جهان را که به خط عربی قدیم نوشته شده در قالب یک مجموعه با ارزش در معرض دید عمومی قرار دهد.

این چهار نسخه در کنار شش نسخه خطی کتابخانه کلیسای سنت کاترین، قدیمی ترین نسخه خطی انجیل دنیا محسوب می شوند و ارزش بسیار زیادی دارند.

قدمت این انجیل های چهارگانه به سال ۸۸۰ میلادی بازمی گردد و شامل انجیل های متی، مرقس، لوقا و یوحناست. این انجیل ها همگی با مداد قرمز و بر اساس آیین کلیسای ارتدوکسی یونان نوشته شده اند، خط آنها نیز خط عربی کوفی قدیم است.

نکته جالب دیگر این که به تازگی قدیمی ترین دستنوشته عربی انجیل که به سال ۲۸۴ هجری بازمی گردد نیز در دیر سنت کاترین در استان سینای مصر پیدا شده است. این دستنوشته ها با خط کوفی است و تعداد برگه های آن ۱۱۹ برگه است که در جعبه چوبی منقشی محافظت می شد. این جعبه با نقش های بسیار زیبا و دقیق تزئین شده است. این دستنوشته جزو هفت دستنوشته نادری است که در

کتابخانه اسکندریه نگهداری می شود.

کتابخانه اسکندریه دارای ۳ هزار دستنوشته به زبان های مختلف است که تاریخ بیشتر آنها به قرن های اولیه مسیحیت و اسلام بازمی گردد.

تعطیلی بخش کتاب

خبرگزاری آسوشیتدپرس

هفته گذشته بنگاه خبری آسوشیتدپرس اعلام کرد که بنا دارد به سرعت بخش بررسی و مرور کتاب های این خبرگزاری را حذف و دست اندرکاران این بخش رادر بخش های فرهنگی دیگر به کار بگمارد.

لیندام واگنر، مدیر خدمات الکترونیک در بخش ارتباط رسانه ها و روابط عمومی این خبرگزاری گفت: آسوشیتدپرس در حال اصلاح و تغییر سیاست های خود در پوشش مطالب مربوط به شیوه زندگی است و بر اساس سیاست های جدید قصد دارد منابع بیشتری را به تهیه مطالبی درباره تغذیه و تربیت کودکان اختصاص دهد و به خاطر محدود بودن منابع به ناچار بخش کتاب این خبرگزاری حذف می شود.

وی افزود بخش هنر و سرگرمی این خبرگزاری همچنان به پوشش بخشی از اخبار کتاب ادامه خواهد داد.

این بخش از خبرگزاری آی پی طی دوران فعالیتش تاثیر محسوسی بر بازار کتاب آمریکا و سایر کشورها داشت.

نویسنده موسیو ابراهیم، فیلم می سازد

اریک امانوئل اشمیت، رمان نویس و نمایشنامه نویس فرانسوی و نویسنده کتاب بسیار مشهور موسیو ابراهیم و گل های قرآن قرار است در کسوت یک کارگردان، فیلمی از داستان های خود تهیه کند.

موسیو ابراهیم و گل های قرآن، آنجیل به روایت پیلاتس، آسکار و خانم رز، سهم دیگری و زندگی من با موزار عنوان چند اثر وی است.

آثار این نویسنده به سی و پنج زبان ترجمه و منتشر شده است. اشمیت اکنون در کانادا در حال اندیشیدن تمهیدی برای ساخت این فیلم است.

اشمیت ۲۸ مارس ۱۹۶۰ در لیون فرانسه به دنیا آمد و اولین داستانش را در یازده سالگی و اولین نمایشنامه اش را در سیزده سالگی نوشت. اشمیت در سال ۱۹۸۳ مدرک دبیری فلسفه گرفت و از آن پس، چندین سال به تدریس فلسفه پرداخت. او در سال ۱۹۹۱ با اولین نمایشنامه اش شب والونی به نویسنده ای مطرح تبدیل شد.

سو ظن به نویسنده

قصه پلیسی

جان گریشام نویسنده نامدار کتاب های مترو در ایالات متحده سرانجام به خاطر سوء ظن پلیس به او به دلیل داستان بی گناه و باز بودن پرونده ای باهمین موضوع به دادگاه فراخوانده شد.

جان گریشام به خاطر کتابی که درباره قتل یک پیشخدمت زن در سال ۱۹۸۲ نوشته در حالی به دادگاه احضار شده است که علاوه بر او چند تن دیگر نیز در مظان اتهام قرار دارند. نکته جالب اینجاست که دو نفر بی گناه که در آغاز بررسی های پلیس شهر آدا در ایالت اوکلاهامای آمریکا به قتل دبی سو کارتر - پیشخدمت یک کافه محلی در سال ۱۹۸۲- متهم شده بودند پس از تحمل ۱۲ سال زندان در نهایت به وسیله آزمایش DNA بی گناه شناخته و از زندان آزاد شدند و این باعث شد تا این پرونده مختمومه دوباره به جریان بیفتد و پای نویسنده مذکور نیز به پرونده کشیده شود.

جایزه ای برای دخترخاله ها

اولیویه آدام رمان نویس جوان فرانسه به رغم تعجب همگان و در رقابتی سنگین با بزرگان ادب فرانسه توانست با رمان در پناه هیچ به دور اول سه جایزه مهم ادبی فرانسه راه یابد. رمان در پناه هیچ چنان محبوبیت بالایی کسب کرده است که توانسته خود را در دور اول انتخاب جوایز گنکور، رونود و مدیسی جای دهد.

اولیویه آدام متولد ۱۹۷۴ با اولین رمان خود با عنوان حال خوب بی خیال شو در سال ۲۰۰۰ توجه بسیاری از اهل فن را به خود جلب کرد. این رمان که از همان آغاز با فروش و استقبال خوب خوانندگان روبه رو شد به سرعت مورد توجه فیلمسازان قرار گرفت و به فیلم تبدیل شد و جایزه سناریو را نصیب آدام کرد. این نویسنده در همان سال رمان گذراندن زمستان و سپس سبک وزن را منتشر کرد.

از آثار بعدی وی می توان تپه ها، رسم و رسوم و معروف ترین اثرش در پناه هیچ را نام برد. او در سال ۲۰۰۴ جایزه خبر گنکور و در سال ۲۰۰۷ جایزه ستاره طلایی را برای فیلمنامه ای با همین مضمون دریافت کرد.

در همین حال اما پاتریشیا گریس نویسنده آمریکایی جایزه بین المللی ادبی نوشتاد را به ارزش ۵۰ هزار دلار دریافت کرد. پاتریشیا گریس نویسنده نیویورکی جایزه خود را در مراسمی که روز جمعه در دانشگاه اوکلاهامای آمریکا برگزار شد دریافت کرد.

خانه پیرمرد و دریا موزه می شود

سرانجام و پس از سال ها کشمکش، هفته گذشته خبری منتشر شد که جالب است. خبر این بود: انجمن ادبی همینگوی در حال تعمیر و بازسازی آخرین خانه ارنست همینگوی در شهر کوهستانی ایداهوی آمریکاست.

یک مهندس علاقه مند به ادبیات به نام تیلور پاسلی بر اساس تحقیقات و یافته های خود درباره ظاهر این خانه در دهه ۵۰ در حال بازسازی این مکان است تا حتی الامکان ظاهر اصلی آن حفظ شود.

پاسلی ۳۶ ساله در تلاش است تا این خانه را در حد توان خود تعمیر و برای بازدید توریست هایی از سراسر جهان مهیا سازد که در این صورت ۵۰ هزار دلار از هزینه سالانه ای که صرف نگهداری این مکان می شود، از طریق صنعت توریستی تامین خواهد شد.

این طرح از سال ۲۰۰۵ وجود داشت ولی به دلیل پیگرد قانونی همسایه ها در سال به تعویق افتاد. کسانی که در آن نزدیکی خانه دارند به دلیل ترس از شلوغی و ازدحام جمعیت با تبدیل خانه همینگوی به مکانی توریستی مخالفند و تا کنون توانسته بودند از طرق قانونی این بازسازی را به تعویق بیندازند.

این جایزه که هر دو سال یک بار به یک نویسنده اعطای می شود در سال ۱۹۶۹ تاسیس شد و با حمایت مالی دانشگاه اوکلاهما و مجله بین المللی تودی به بهترین اثر از میان کشورهای مختلف اهدا می شود. پیش از این گابریل گارسیا مارکز، اکتاویو پاز و ماکس فریش هم برنده این جایزه شده اند. گریس نویسنده نیویورکی متولد ۱۹۳۷ از رمان نویسان مطرح نیویورکی است که پیش از این چندین جایزه را از آن خود کرده است. از رمان های او می توان به خواب ماه، دخترخاله ها و کودکی نابینا اشاره کرد.

نوآوری های خواجه نصیر

حسن طارمی؛ دین پژوه

چندی است که تلاش های بنده و همکارانم در دانشنامه جهان اسلام برای تهیه مجلد یازدهم این دانشنامه به سامان رسیده و این مجلد نیز برای استفاده پژوهشگران روانه بازار شده است. این مجلد به حرف ج و چ اختصاص دارد و مدخل های جنت تا چشتیه را مورد بحث قرار داده است. بنده علاوه بر نگارش مقالاتی در این کتاب، سرویراستاری جلد یازدهم را نیز برعهده داشته ام. با فراغت یافتن از ویرایش و سامان دادن به این کار چندی است که مشغول نگارش کتابی درباره خواجه نصیر طوسی هستم و قرار است این بررسی تحلیلی درباره آرای کلامی خواجه نصیر از سوی پژوهشکده باقر العلوم (ع) قم منتشر شود. در این کتاب ضمن بررسی سیر تاریخی اندیشه های این حکیم و متکلم بزرگ اسلامی، به نوآوری های او در سامان دهی کلام شیعی پرداخته ام.

علاوه بر این مشغول بازنگری در کتاب علامه مجلسی هستم که در سال ۱۳۷۵ در مجموعه بنیادگذاران فرهنگ امروز از سوی انتشارات طرح نو منتشر شده و در سال ۱۳۷۸ به مناسبت کنگره علامه مجلسی به دو زبان انگلیسی و عربی ترجمه شد. چندی پیش ناشر از پایان یافتن چاپ این کتاب خبر داد و بنده نیز بنا به ضرورت قصد کردم تا با افزودن منابع و مستندات نویافته، متن را به شکلی منقح تر ارائه کنم. بازنگری هایی نیز بر کتاب «تاریخ فقه» داشته ام که از سوی انتشارات دانشگاه پیام نور منتشر خواهد شد.

افسانه های آمریکای لاتین

نازنین نوزدی؛ مترجم ادبیات داستانی

«یازده افسانه آمریکای لاتین» عنوان کتابی است دربرگیرنده افسانه هایی غنایی و سمبولیک از یازده کشور آمریکای لاتین که با ترجمه بنده از سوی نشر ایران بان روانه بازار خواهد شد.

ناشر این کتاب، سعی کرده تا با استفاده از روایت های نویسندگان شناخته شده کشورهای آمریکای لاتین اثری قدرتمند ارائه کند که حاصل این تلاش، اثری با ساختار غنایی - سمبولیک و اسطوره ای است. البته راویان این افسانه ها جزو مطرح ترین نویسندگان روز آمریکای لاتین هستند اما تاکنون اثر خاصی از برخی از آنها به فارسی ترجمه نشده است. یکی از مطرح ترین این راویان نویسنده ای مکزیکی به نام انستروسا است که هم اکنون یک اثر با ساختار افسانه ای از این نویسنده به فارسی ترجمه کرده ام.

یک کار پژوهشی نیز با همکاری دکتر نجمه شبیری در دست انجام دارم با عنوان «تاریخ ادبیات اسپانیا و آمریکای لاتین» که بنده پژوهش بخش آمریکای لاتین را به عهده دارم.

این کتاب که تقریباً کار مفصلی خواهد بود، یک اثر تالیفی در این حوزه است. من در بخش آمریکای لاتین به تاریخ ادبیات این حوزه پیش از ورود کریستف کلمب تا امروز پرداخته ام.

این کتاب را نیز انتشارات نوروز هنر منتشر خواهد کرد.

نام من عشق است

محمود اکرامی؛ شاعر

یک غزل - مثنوی برای شهید علم الهدی از سرداران شهید هویزه سروده ام که در قالب کتابی با عنوان «انا العشق» از سوی

انتشارات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس منتشر خواهد شد.

این غزل - مثنوی دربرگیرنده ۲۹ غزل در متن یک مثنوی بلند است.

جناب فزوه نیز از بنده خواسته بودند تا گزیده ای از شعرهایم را برای انتشار در مجموعه کتاب های صد شاعر معاصر که تحت حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دست انتشار است تحویل موسسه ای بدهم که این کار در قالب مجموعه ای از شعرهای پیشین و یک مثنوی بلند درباره تاجیکستان با عنوان «باید سپید شد» صورت گرفت.

یک مجموعه از نثرهای ادبی این سال ها را نیز تحویل جناب سعیدی راد داده ام تا در قالب کتابی دیگر - که عنوانش هنوز مشخص نشده - منتشر شود. این کتاب نیز تاجایی که من در جریان هستم توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر خواهد شد.

انتشارات انصار مشهد نیز در تدارک است تا مجموعه شعر «دریا تشنه است» بنده را که دربرگیرنده یک مثنوی ۳۱۳ بیتی با عنوان «باعلی گفتیم و عشق آغاز شد»، یک چهارپاره بلند و سه غزل - مثنوی بود، تجدید چاپ کند - چاپ اول این مجموعه ده سال پیش منتشر شد.

کتاب «مردم شناسی تبلیغات» نیز که در سال ۱۳۸۴ منتشر شده بود، تا اواخر هفته آینده از سوی نشر ایوار (مشهد) تجدید چاپ خواهد شد.

فهرست نگاری مداوم

احمد منزوی؛ فهرست نگار

مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی تا اواخر سال جاری مجلد دهم از فهرستواره کتاب های فارسی را که دربرگیرنده منظومات از حرف الف تا ح (از آینه تا حدیقه) است، منتشر خواهد کرد. با فراغت یافتن از فهرست نویسی این بخش، هم اکنون مشغول تهیه مجلد یازدهم این فهرستواره هستم که به رباعیات و رسائل از حرف «ح» تا «ر» اختصاص دارد.

علاوه بر این، کار آماده سازی جلد دوم فهرست نسخه های عکسی کتابخانه مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی نیز به فرجام رسیده است.

در این مجلد ۵۰۰ شماره از نسخه های عکسی این کتابخانه را فهرست نویسی کرده ام.

این مجلد نیز به همراه جلد دهم فهرستواره کتاب های فارسی تا اواخر سال جاری توسط انتشارات دایرة المعارف بزرگ اسلامی منتشر خواهد شد.

تاریخ روم باستان

فریبرز مجیدی؛ مترجم

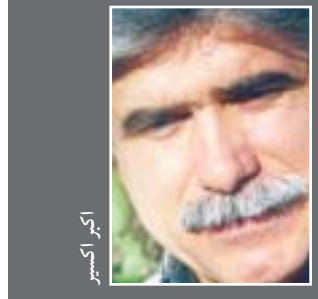
حدود ده مقاله از دایرة المعارف زیبایی شناسی اکسفورد از فیلسوفان برجسته زیبایی شناسی نظیر کوهن، ریدلی، کاری، لوینسون و ... را ترجمه کرده ام که قرار است در قالب کتابی در چند مجلد از سوی انتشارات فرهنگستان هنر روانه بازار شود. مقالات ترجمه شده، به بحث پیرامون مفاهیم هنری نظیر استعاره، تفسیر در هنر، بیان هنری و مباحثی از این دست می پردازند.

کاربرگردان مجلد نهم از تاریخ جهان کمبریج نیز اخیراً به اتمام رسیده و هم اکنون در حال بازبینی و ویرایش آن هستم. این کتاب در اصل نهمین مجلد از مجموعه چهل جلدی تاریخ جهان کمبریج است که نشر اساطیر به سرویراستاری کامران فانی در تدارک آنهاست و چند مترجم در حال ترجمه این مجلدات هستند.

اما مجلد نهم این مجموعه چهل جلدی دربرگیرنده تاریخ حوادثی است که در حدود قرن سوم قبل از میلاد تا سقوط

فریبرز مجیدی

اکبر اکسیر

امپراتوری روم رخ داده است.

علاوه بر این انتشارات فرهنگستان هنر در تدارک انتشار ترجمه من از کتاب «زیبایی شناسی و ذهنیت از کانت تا نیچه» است. نشر مازیار نیز برگردان مرا از کتاب «فلسفه در عمل» نوشته آدام مورتون تجدید چاپ خواهد کرد.

معمای نیوتنی

دکتر سعید زیباکلام؛ استاد فلسفه دانشگاه تهران

چندی است که برگردان کتاب «ساختار انقلاب های علمی» تامس کوهن را به اتمام برده ام و مشغول بازنگری و ویرایش ترجمه این کتاب هستم.

کوهن در این کتاب که پرفروش ترین و تاثیرگذارترین کتاب فلسفی در نیمه دوم قرن بیستم به شمار می آید و تاکنون به بیش از بیست زبان ترجمه شده است، سیرت و صورت فلسفه علم را در رابطه بین تاریخ علم، فلسفه و جامعه شناسی علم مورد بحث قرار می دهد.

درباره انتشار این کتاب، پیش تر با انتشارات سمت صحبت هایی کرده بودم اما به دلیل طولانی شدن کار ترجمه، فعلاً بحث انتشار آن از سوی انتشارات سمت منتفی است.

یک کار پژوهشی نیز درباره روش شناسی نیوتن دارم که در آن سعی کرده ام تا از خلال بازخوانی دو کتاب ماندگار او یعنی «اصول ریاضی» - که مناقشات بسیاری را در قرن هفدهم بین دکارتی اندیشان و نیوتنی اندیشان ایجاد کرد - و علم الابصار روش شناسی او را استخراج و مورد بافهمی قرار دهم. البته باید گفت که روش شناسی نیوتن هنوز جزو معماهای تاریخ فلسفه است و بحث پیرامون این موضوع کماکان ادامه دارد.

تعزیه و نظریه های معاصر

دکتر محمود عزیزی؛ مدرس هنرهای نمایشی

پس از انتشار نمایشنامه های «مختار» و «حر» توسط مرکز هنرهای نمایشی، هم اکنون مشغول نوشتن رساله ای هستم که به بحث پیرامون وجه تجانس نمایش تعزیه با برخی از تئوری های نظریه پردازان برجسته هنرهای نمایشی می پردازد.

این کتاب در اصل بررسی نظریاتی است که درباره تعزیه بحث کرده اند و به نوعی یک بررسی تطبیقی بین نظریه های معاصر هنرهای نمایشی و تعزیه به شمار می آید.

این پژوهش از سوی انتشارات فرهنگستان هنر در دست انتشار است.

علاوه بر این قصد دارم برخی از ترجمه هایم را از نمایشنامه هایی که به روی صحنه رفته اند به یکی از ناشران دوست بدم. نمایشنامه «بیژن و منیژه» نیز هم اکنون روی میز مانده تا بعد از اجرا تحویل یکی از ناشران کتاب های نمایشی شود.

طنز پنهان

اکبر اکسیر؛ شاعر

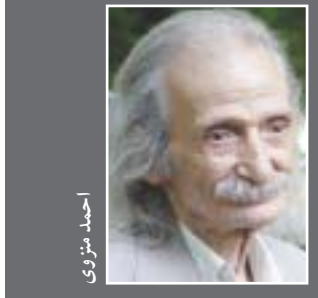
پس از انتشار آخرین مجموعه شعرم یعنی «زنبورهای عسل دیابت گرفته اند» منظرم تا واکنش های اهالی فرهنگ، نقد و رسانه رانسیست به این مجموعه بینم و پس از آن، سومین مجموعه فرآونی خود را که عنوان «پسته لال سکوت دندان شکن است» را بر جبین دارد، روانه بازار کنم.

این مجموعه که فعلاً پنجاه شعر را در خود دارد رویکردی عینی نگر با طنزی پنهان در کاربرد زبان سعی دارد تا لایه های هستی بشر را با ساختاری جزئی نگر مورد و اشکافی قرار دهد. باری به جز این، چندی است «گزیده شعرها» را نیز آماده کرده ام تا به وعده ای که به نشر ابتکار نو داده ام، جامه عمل ببوشانم اما به هر حال این نیز با وسواس در حال بازبینی است! این مجموعه دربرگیرنده غزل ها، اشعار نیمایی، آزاد و فرآونی بنده طی سه دهه گذشته (از دهه ۵۰ تا ۸۰) است.

علاوه بر این دو کتابی که عنوان کردم، مدتی است به صرافت افتاده ام تا مجموعه نقدهایم را بر شعر معاصر ایران و مقالاتی را که با محوریت «شعر نو، شعر آزاد و شعر فرانو» نوشته بودم به شکل دو اثر مجزا سامان داده در قالب دو کتاب منتشر کنم. تا چه پیش آید...

امیر تهرانی

احمد منزوی